

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ), με τίτλο «Επιστήμες της Αγωγής – Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τίτλος : Η διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών.

Υπότιτλος: Ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου και του εκπαιδευτικού υλικού στην αυτονομία.

Φοιτήτρια: ΦΙΛΟΪΤΗ ΜΑΡΙΓΙΑΝΝΑ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: ΜΑΝΟΥΣΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Επόπτες καθηγητές: ΚΩΤΣΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ,

ΚΑΡΒΟΥΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ,

ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΟΥ ΣΥΛΒΗ

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ: Αναστασιάδης Παναγιώτης

[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β' / 9.3.2016]

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

Ρέθυμνο, 2021

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ, ΕΔΙΒΕΑ, 2019

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Τίτλος :Η διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών.

Υπότιτλος: Ο ρόλος του καθηγητή συμβούλου και του εκπαιδευτικού υλικού στην αυτονομία.

Φιλοΐτη Μαριγιάννα

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Μανούσου Ευαγγελία, Καθηγήτρια Ε.Α.Π.

Επόπτες καθηγητές: Κωτσίδης Κωνσταντίνος

Καρβούνης Λάμπρος

Ιωακειμίδου Σύλβη

Ρέθυμνο, 2021

Περιεχόμενα

1. Περίληψη	5
2. Abstract	6
3. Κεφάλαιο 1-Εισαγωγή	7
4. 1.1 Τοποθέτηση του προβλήματος	7
5. 1.2 Η σημασία του θέματος και η συμβολή του στη γνώση	8
6. 1.3 Τα κριτήρια επιλογής του θέματος	9
7. 1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας. Ερευνητικά ερωτήματα	10
8. 1.5 Μεθοδολογικό πλαίσιο	11
9. 1.6 Περιορισμοί της έρευνας	12
10. 1.7 Δομή της εργασίας	13
11. Κεφάλαιο 2	14
12. 2.1 Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	14
13. 2.2 Ο ρόλος του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	16
14. 2.3 Ο επικοινωνιακός ρόλος του καθηγητή	18
15. 2.4 Ο καθηγητής ως σύμβουλος	19
16. 2.5 Η διαδικασία διευκόλυνσης της μάθησης	19
17. 2.6 Ο ρόλος του καθηγητή στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεων φοιτητριών και φοιτητών	20
18. 2.7 Οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης	

του καθηγητή με τους φοιτητές	21
19. 2.8 Παροχή ακαδημαϊκής καθοδήγησης και υποστήριξης	23
20. 2.19 Διευκόλυνση μαθητοκεντρικών εμπειριών μάθησης	24
21. 2.10 Ενθάρρυνση του αυτοστοχασμού και της αυτοαξιολόγησης	25
22. 2.11 Προκλήσεις στην υλοποίηση του ρόλου του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	26
23. 2.12 Εμπόδια επικοινωνίας σε διαδικτυακά περιβάλλοντα	28
24. 2.13 Εξισορρόπηση της ανάγκης για δομή και αυτονομία	29
25. 2.14 Αντιμέτωπιση διαφορετικών αναγκών και υποβάθρων των φοιτητών	31
26. 2.15 Αποτελεσματικές στρατηγικές για καθηγητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση για την υποστήριξη της αυτονομίας των φοιτητών και των φοιτητριών	32
27. Κεφάλαιο 3	34
28. 3.1 Η έννοια της αυτονομίας των εξ αποστάσεων φοιτητριών και φοιτητών	34
29. 3.2 Σημασία της φοιτητικής αυτονομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	41
30. 3.3 Προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την αυτονομία του φοιτητή	43
31. 3.4 Η Θεωρία Μάθησης Πολυμέσων Mayer	45
32. Κεφάλαιο 4	47
33. 4.1 Η παρουσίαση του εκπαιδευτικού μου υλικού	49
34. 4.2 Η αποτίμηση του εκπαιδευτικού μου υλικού	65
35. Συζήτηση – Συμπεράσματα	66
36. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	77
37. Βιβλιογραφικές Αναφορές	79

Περίληψη

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών. Δύο από αυτούς είναι ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στην παρούσα εργασία θα δοθεί έμφαση σε αυτούς τους δύο παράγοντες. Η σημασία του καθηγητή-συμβούλου στη σύγχρονη εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει σταδιακά ενισχυθεί ως καταλύτης για την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών. Η έλευση της διαδικτυακής μάθησης έχει εξαλείψει τους περιορισμούς που επιβάλλονται από γεωγραφικούς περιορισμούς, δίνοντας στους φοιτητές τη δυνατότητα να επωφεληθούν από εκπαιδευτικό υλικό και ευκαιρίες ανεξάρτητα από την τοποθεσία τους. Εντούτοις, το αυξημένο επίπεδο προσαρμοστικότητας απαιτεί επίσης αυξημένο βαθμό αυτοπειθαρχίας και αυτοκινητοποίησης από την πλευρά των φοιτητών. Πρωταρχικός στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να εξετάσει τη λειτουργία των δύο παραπάνω παραγόντων που συμβάλλουν στη διευκόλυνση της ανάπτυξης αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θα διερευνηθούν οι στρατηγικές που χρησιμοποιούνται από τους καθηγητές-συμβούλους για την ενίσχυση της μάθησης των φοιτητών και την προώθηση της συμμετοχής των φοιτητών στις εκπαιδευτικές τους προσπάθειες. Η παρούσα μελέτη επιδιώκει να διερευνήσει τις παιδαγωγικές τεχνικές που έχουν αποδειχθεί πολύ επιτυχημένες στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι οι καθηγητές-σύμβουλοι έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν σημαντικά στην καλλιέργεια ικανοτήτων κριτικής σκέψης και στην προώθηση αυτόνομων πρακτικών μάθησης μεταξύ των φοιτητών. Οι καθηγητές-σύμβουλοι έχουν την ικανότητα να ενισχύσουν τη συμμετοχή των φοιτητών και τις επενδύσεις στις εκπαιδευτικές τους εμπειρίες δημιουργώντας ένα συνεργατικό περιβάλλον μάθησης. Η παρούσα διατριβή υπογραμμίζει τη σημασία των παραγόντων που ενισχύουν την αυτονομία των φοιτητών και συγκεκριμένα του εκπαιδευτικού υλικού

αλλά και του καθηγητή-συμβούλου στο πλαίσιο της σύγχρονης εξ αποστάσεως τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι καθηγητές- σύμβουλοι διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στη διευκόλυνση της ανάπτυξης των ικανοτήτων και των γνώσεων των μαθητών που είναι απαραίτητες για την επίτευξη επιτυχίας σε ένα διαρκώς εξελισσόμενο εκπαιδευτικό περιβάλλον. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της παροχής συμβουλών, υποστήριξης και ενθάρρυνσης. Η αυξανόμενη επικράτηση της διαδικτυακής μάθησης απαιτεί τη συνεχή διερεύνηση στρατηγικών για την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών και την παροχή ουσιαστικών μαθησιακών εμπειριών.

Λέξεις κλειδιά: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, διαδικτυακή μάθηση, αυτονομία φοιτητών, καθηγητής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εκπαιδευτικό υλικό

Abstract

There are many factors that contribute to enhancing the autonomy of distance learners. Two of them are the role of the professor and the role of the educational materials. The importance of the professor in modern distance higher education has gradually been enhanced as a catalyst for enhancing student autonomy. The advent of online learning has eliminated the limitations imposed by geographic restrictions, enabling students to take advantage of educational materials and opportunities regardless of their location. However, the increased level of adaptability also requires an increased degree of self-discipline and autonomy on the part of students. The primary objective of this thesis is to examine the function of the professor in facilitating the development of students' autonomy. Strategies used by faculty to enhance student learning and promote student engagement in their educational endeavors will be explored. This study seeks to explore the pedagogical techniques that have proven to be very successful in promoting student autonomy. Additionally, it is important to recognize that faculty advisors have the potential to make a significant contribution to fostering critical thinking skills and promoting autonomous learning practices among students. Faculty advisors have the ability to enhance student engagement and investment in their educational experiences by creating a collaborative learning environment. This thesis highlights the importance

of the professor in the context of modern distance higher education. Teachers play a critical role in facilitating the development of students' skills and knowledge necessary to achieve success in an ever-evolving educational environment. This is achieved through advice, support and encouragement. The increasing prevalence of online learning requires the continued exploration of strategies to enhance student autonomy and provide meaningful learning experiences.

Keywords: *distance education, online learning, student autonomy, university professor*

Κεφάλαιο 1-Εισαγωγή

1.1 Τοποθέτηση του προβλήματος

Η έλευση της τεχνολογίας έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον τομέα της εκπαίδευσης, οδηγώντας στην εμφάνιση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει γίνει ένας ολοένα και πιο δημοφιλής τρόπος εκπαίδευσης, με πολλά πανεπιστήμια να προσφέρουν διαδικτυακά προγράμματα για να καλύψουν τις ανάγκες των φοιτητών που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν παραδοσιακά μαθήματα. Αυτή η μορφή εκπαίδευσης έχει τα πλεονεκτήματά της, όπως η ευελιξία, η ευκολία και η σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, θέτει επίσης μοναδικές προκλήσεις που απαιτούν προσεκτική εξέταση για να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές λαμβάνουν ποιοτική εκπαίδευση και επιτυγχάνουν τους ακαδημαϊκούς τους στόχους (Αρμακόλας, Παναγιωτακόπουλος & Μασσαρά, 2015).

Υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης όπως είναι ο ρόλος του καθηγητή- συμβούλου και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού. Ένας από τους κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου. Στις παραδοσιακές τάξεις, οι καθηγητές διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη

διευκόλυνση της μάθησης των μαθητών παρέχοντας καθοδήγηση, ανατροφοδότηση και υποστήριξη. Αντίθετα, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί από τους καθηγητές να υιοθετήσουν μια διαφορετική προσέγγιση στη διδασκαλία που να είναι πιο επικεντρωμένη στους μαθητές και να κατευθύνεται στον εαυτό τους. Αυτή η αλλαγή στη διδακτική φιλοσοφία απαιτεί από τους καθηγητές να είναι πιο προορατικοί βοηθώντας τους μαθητές να αναπτύξουν αυτονομία και να οικειοποιηθούν τη μάθησή τους (Αρμακόλας, Παναγιωτακόπουλος & Μασσαρά, 2015).

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνήσει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών και φοιτητριών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο του καθηγητή- συμβούλου στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση και τις επιπτώσεις του στην αυτονομία των φοιτητών καθώς και στον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στα χαρακτηριστικά αυτού. Η μελέτη στοχεύει να εντοπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι καθηγητές στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών και τις στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να την ενισχύσουν. Η έρευνα θα εξετάσει επίσης τη σχέση μεταξύ της αυτονομίας των μαθητών και των ακαδημαϊκών επιδόσεων και θα εντοπίσει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξή της.

1.2 Η σημασία του θέματος και η συμβολή του στη γνώση

Το θέμα του ρόλου του καθηγητή-συμβούλου στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση έχει μεγάλη σημασία στο σημερινό εκπαιδευτικό τοπίο. Με τον αυξανόμενο αριθμό φοιτητών που επιλέγουν την ηλεκτρονική εκπαίδευση, είναι απαραίτητο να κατανοήσουμε το ρόλο του καθηγητή-συμβούλου σε αυτό το πλαίσιο. Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει να διερευνήσει τη σημασία των παραγόντων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών και συγκεκριμένα τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών και τον ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση επίσης ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών. Ο παραδοσιακός ρόλος του καθηγητή ήταν να μεταδίδει γνώσεις και δεξιότητες στους μαθητές. Ωστόσο, με την έλευση της

τεχνολογίας και της διαδικτυακής εκπαίδευσης, αυτός ο ρόλος έχει εξελιχθεί. Ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου περιλαμβάνει πλέον τη διευκόλυνση της μάθησης των μαθητών, την παροχή ανατροφοδότησης και τη δημιουργία ενός ελκυστικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Ο καθηγητής- σύμβουλος πρέπει επίσης να είναι σε θέση να προσαρμόζεται σε διαφορετικά στυλ μάθησης και να χρησιμοποιεί την τεχνολογία αποτελεσματικά για να βελτιώσει τη μαθησιακή εμπειρία ((Μουζάκης, 2006).

Η σημασία αυτού του θέματος έγκειται στη δυνατότητά του να βελτιώσει την ποιότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Κατανοώντας τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τον ρόλο του καθηγητή, μπορεί να γίνει αντιληπτό και γνωστό πως ο καθηγητής στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να ενισχύσει την αυτονομία των φοιτητών και πως θα δημιουργηθεί ένα αποτελεσματικό διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης που μέσα σε αυτό να προάγεται η αυτονομία των μαθητών. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και αυξημένη ικανοποίηση των φοιτητών.

Μία από τις κύριες συνεισφορές αυτής της διατριβής είναι η εστίασή της στην αυτονομία των φοιτητών η οποία αποτελεί κρίσιμο παράγοντα στη διαδικτυακή εκπαίδευση, καθώς επιτρέπει στους φοιτητές να έχουν τον έλεγχο της μαθησιακής τους εμπειρίας. Όταν οι φοιτητές έχουν αυτονομία, ασχολούνται περισσότερο με τη μάθησή τους και είναι πιο πιθανό να επιτύχουν. Αυτή η διατριβή στοχεύει να διερευνήσει πώς ο ρόλος του καθηγητή αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στη διαδικτυακή εκπαίδευση. Μια άλλη συμβολή αυτής της διπλωματικής εργασίας είναι η εστίασή της στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Η διαδικτυακή εκπαίδευση γίνεται όλο και πιο δημοφιλής τα τελευταία χρόνια και είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς εξελίχθηκε ο ρόλος του καθηγητή σε αυτό το πλαίσιο. Εξερευνώντας αυτό το θέμα, μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα πώς μπορεί να βελτιωθεί η διαδικτυακή εκπαίδευση και πώς μπορεί να υποστηριχθούν καλύτερα οι φοιτητές .

1.3 Τα κριτήρια επιλογής του θέματος

Τα τελευταία χρόνια, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση γίνεται όλο και πιο δημοφιλής λόγω της ευελιξίας και της ευκολίας της. Ως αποτέλεσμα, ο ρόλος του καθηγητή σε αυτόν τον τρόπο εκπαίδευσης καθώς και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού έχουν γίνει πιο σημαντικοί από ποτέ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μια διατριβή με τίτλο «Οι

παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση» θα ήταν πολύτιμη συνεισφορά στο πεδίο.

Υπάρχουν διάφοροι λόγοι για τους οποίους επιλέχθηκε το συγκεκριμένο θέμα. Πρώτον, ο ρόλος του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι ακόμη επαρκώς καθορισμένος. Ενώ υπάρχουν πολλοί πόροι στους φοιτητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών βιβλιοθηκών και των φόρουμ συζήτησης, ο ρόλος του καθηγητή είναι συχνά ασαφής. Αυτή η διατριβή θα διερευνήσει τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πώς ο ρόλος αυτός μπορεί να ενισχύσει την αυτονομία των φοιτητών. Δεύτερον, η αυτονομία των φοιτητών είναι βασικός παράγοντας για την επιτυχία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στα παραδοσιακά περιβάλλοντα της τάξης, οι φοιτητές βασίζονται συχνά στους καθηγητές τους για καθοδήγηση και κατεύθυνση. Ωστόσο, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θα πρέπει να αναλάβουν μεγαλύτερη ευθύνη για τη μάθησή τους. Αυτή η διατριβή θα εξετάσει πώς ο ρόλος του καθηγητή και του εκπαιδευτικού υλικού μπορεί να διευκολύνει την αυτονομία των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τρίτον, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για αποτελεσματικά προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Καθώς όλο και περισσότεροι φοιτητές στρέφονται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μέσο απόκτησης των πτυχίων τους, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι αυτά τα προγράμματα είναι αποτελεσματικά και αποδοτικά. Αυτή η διατριβή θα διερευνήσει επίσης πώς ο ρόλος του καθηγητή μπορεί να συμβάλει στην επιτυχία των προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τέλος, η παρούσα διπλωματική εργασία θα είχε μεγάλη αξία για καθηγητές που ασχολούνται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Εξετάζοντας τους διάφορους ρόλους που μπορούν να παίξουν οι καθηγητές σε αυτόν τον τρόπο εκπαίδευσης, αυτή η διατριβή θα παρείχε πολύτιμες γνώσεις για το πώς οι καθηγητές μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα τους φοιτητές τους και να διευκολύνουν τη μάθησή τους και ποιες είναι οι προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση έτσι ώστε να υποστηρίζονται όσο περισσότερο και καλύτερα γίνεται οι φοιτητές.

1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας. Ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία αφορά μια βιβλιογραφική ανασκόπηση με σκοπό τη λεπτομερή διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών και φοιτητριών. Συγκεκριμένα διερευνάται ο ρόλος του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών καθώς και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών και φοιτητριών.

Πιο αναλυτικά, σκοπός της διατριβής είναι να διερευνήσει την επίδραση των παραγόντων όπως τον ρόλο του καθηγητή σύμβουλου αλλά και τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Οι στόχοι αυτής της έρευνας είναι οι εξής όσα είναι και τα ερευνητικά ερωτήματα. Ο πρώτος στόχος είναι να προσδιοριστούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αυτονομία των εξ αποστάσεως φοιτητών. Ο δεύτερος στόχος είναι να εξετάσει τον ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών και ο τρίτος στόχος είναι να μελετήσει τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Παρακάτω, αναφέρονται τα ερευνητικά ερωτήματα της εν λόγω εργασίας. Πρώτον ,να εξετάσει τον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δεύτερον να εξετάσει τον ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών και τρίτον να εξετάσει τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Παρακάτω, αναφέρονται τα ερευνητικά ερωτήματα της εν λόγω εργασίας.

A' Ερευνητικό ερώτημα:

- *«ποιοι είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση;»*,

B' Ερευνητικό ερώτημα:

- *πώς ο καθηγητής στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών», και*

Γ' Ερευνητικό ερώτημα:

- *«ποιες είναι οι προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την αυτονομία του φοιτητή».*

1.5 Μεθοδολογικό πλαίσιο

Η παρούσα εργασία περιλαμβάνει αρχικά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση με θέμα τον ρόλο του καθηγητή συμβούλου και τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού ως παράγοντες ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών. Έπειτα, με βάση την μελέτη και την ανάλυση των σχετικών με το θέμα ευρημάτων γίνεται η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού ως αποτέλεσμα όλης της βιβλιογραφικής ανασκόπησης σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή συμβούλου και τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού ως ενισχυτικοί παράγοντες της αυτονομίας των φοιτητών. Για να δημιουργηθεί το εκπαιδευτικό υλικό ήταν αναγκαία και απαραίτητη προϋπόθεση η μελέτη όλων των βιβλιογραφικών πηγών. Για τη βιβλιογραφική ανασκόπηση χρησιμοποιούνται δημοσιευμένες έρευνες που αφορούν στην εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση και το ρόλο του καθηγητή από το Google Scholar με λέξεις κλειδιά *εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τριτοβάθμια εκπαίδευση, αυτόνομη μάθηση, καθηγητής, εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μαθησιακή αυτονομία φοιτητών.*

Η μελέτη στοχεύει να συμβάλει στο αυξανόμενο σύνολο της βιβλιογραφίας για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και να παρέχει πληροφορίες για τους παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την αυτονομία των μαθητών σε αυτό το πλαίσιο. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση διεξάγεται χρησιμοποιώντας μια συστηματική προσέγγιση για τον εντοπισμό σχετικών άρθρων, βιβλίων και άλλων πηγών που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα. Η μελέτη χρησιμοποιεί ποιοτικό σχεδιασμό έρευνας και συγκεκριμένα βιβλιογραφική ανάλυση και μετά την βιβλιογραφική ανάλυση γίνεται η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού πάνω στο θέμα αυτής της διατριβής. Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει την ανάλυση της υπάρχουσας

βιβλιογραφίας για την απόκτηση γνώσεων σχετικά με τα ερευνητικά ερωτήματα καθώς και την μετέπειτα δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού που αφορά στο θέμα της εργασίας ως αποτέλεσμα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Η μελέτη χρησιμοποιεί μια συστηματική προσέγγιση για τον εντοπισμό σχετικών άρθρων, βιβλίων και άλλων πηγών που σχετίζονται με τα ερευνητικά ερωτήματα. Η ανάλυση περιλαμβάνει τον εντοπισμό θεμάτων και προτύπων στη βιβλιογραφία και τη σύνθεση των ευρημάτων για να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Η ανάλυση δεδομένων περιλαμβάνει τη σύνθεση των ευρημάτων από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, τον εντοπισμό θεμάτων και προτύπων στη βιβλιογραφία και τη σύνθεση των ευρημάτων για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη πανεπιστημιακή εκπαίδευση εξ αποστάσεως και πώς μπορεί να επηρεάσει την αυτονομία των φοιτητών. Η ανάλυση θα γίνει θεματικά. Αρχικά θα αναλυθεί ο ρόλος του καθηγητή- συμβούλου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στη συνέχεια θα αναλυθεί ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών και τέλος θα αναλυθεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητών. Η ανάλυση εντοπίζει επίσης τους παράγοντες που μπορούν να ενισχύσουν την αυτονομία των μαθητών σε αυτό το πλαίσιο. Μετά το πέρας της μελέτης και της ανάλυσης των βιβλιογραφικών πηγών, δημιουργείται εκπαιδευτικό υλικό στις πλατφόρμες H5P και MY CHAMILLO. Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε αφορά το θέμα της διπλωματικής εργασίας το οποίο είναι : η διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο του καθηγητή συμβούλου και στον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού ως παράγοντες ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών. Για το θέμα αυτό φτιάχτηκε ένα ολόκληρο μάθημα στις πλατφόρμες που αναφέρθηκαν. Το μάθημα χωρίστηκε σε τέσσερις διδακτικές ενότητες. Η πρώτη διδακτική ενότητα έχει θέμα την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η δεύτερη διδακτική ενότητα έχει θέμα την αυτονομία των φοιτητών. Η τρίτη διδακτική ενότητα έχει θέμα τον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως προς την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών και η τέταρτη διδακτική ενότητα έχει θέμα τον ρόλο της τεχνολογίας ως προς την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών.

1.6 Περιορισμοί της έρευνας

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει γίνει ένας ολοένα και πιο δημοφιλής τρόπος μάθησης τα τελευταία χρόνια, και μαζί με αυτό, ο ρόλος των καθηγητών αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού σε αυτό το πλαίσιο έχουν επίσης εξελιχθεί. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε τον αντίκτυπο των καθηγητών στην αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτή η βιβλιογραφική διατριβή στοχεύει να διερευνήσει αυτό το θέμα, αλλά όπως σε κάθε έρευνα, υπάρχουν περιορισμοί. Ένας από τους κύριους περιορισμούς αυτής της έρευνας είναι η έλλειψη πρωτογενών δεδομένων. Αυτή η μελέτη βασίζεται αποκλειστικά στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και δευτερογενείς πηγές. Αν και αυτή η προσέγγιση είναι κοινή στη βιβλιογραφική έρευνα, περιορίζει τη δυνατότητα συλλογής νέων δεδομένων και γνώσεων για το ρόλο των καθηγητών στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Έτσι, τα ευρήματα αυτής της μελέτης μπορεί να περιορίζονται στην υπάρχουσα βιβλιογραφία και μπορεί να μην αντικατοπτρίζουν τρέχουσες πρακτικές ή προοπτικές. Ένας άλλος περιορισμός είναι η πιθανότητα μεροληψίας στην επιλογή της βιβλιογραφίας. Ο ερευνητής πρέπει να είναι προσεκτικός για να επιλέξει ένα ευρύ φάσμα πηγών από διάφορες οπτικές γωνίες για να αποφύγει οποιαδήποτε προκατάληψη. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος μεροληψίας, καθώς ο ερευνητής πρέπει να επιλέξει ποιες πηγές θα συμπεριλάβει και θα αποκλείσει. Επιπλέον, οι προκαταλήψεις και οι υποθέσεις του ίδιου του ερευνητή μπορεί να επηρεάσουν την ερμηνεία της βιβλιογραφίας. Τέλος, η μελέτη περιορίζεται από το εύρος της. Λόγω περιορισμών χρόνου και πόρων, ενδέχεται να μην είναι δυνατή η διεξαγωγή εξαντλητικής ανασκόπησης όλης της σχετικής βιβλιογραφίας. Ως εκ τούτου, ορισμένες σημαντικές πηγές μπορεί να χαθούν, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν τα ευρήματα της μελέτης.

1.7 Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία δομείται από 4 κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εισαγωγής αναφέρονται η τοποθέτηση του προβλήματος, η σημασία του θέματος και η συμβολή του στη γνώση, τα κριτήρια επιλογής του θέματος, ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας. Ακολουθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, το μεθοδολογικό πλαίσιο, οι περιορισμοί της έρευνας και η δομή της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο δίνονται κάποιες βασικές πληροφορίες για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αναλύεται ο ρόλος του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως προς την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύεται η έννοια της αυτονομίας του φοιτητή και οι προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Γίνεται λοιπόν μια εκτενής εξήγηση και παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού καθώς και των προδιαγραφών που πρέπει να έχει το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση για να συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών. Επίσης, παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε στις εκπαιδευτικές πλατφόρμες "My Chamilo- E-learning -Edivea" και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα H5P. Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται ακόμα και η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε και των βασικών θεωριών του Mayer στις οποίες βασίστηκε η δημιουργία αυτού.

Τέλος, ακολουθεί το κεφάλαιο με τη συζήτηση και τα συμπεράσματα της ανασκόπησης καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα πάνω στην αυτονομία των φοιτητών.

Κεφάλαιο 2

2.1 Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει αναδειχθεί ως μια δημοφιλής εναλλακτική λύση στην παραδοσιακή μάθηση που βασίζεται στην τάξη. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αποκτήσει δημοτικότητα τα τελευταία χρόνια λόγω της ευελιξίας, της προσβασιμότητας και της προσιτότητάς της.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναφέρεται σε έναν τρόπο εκπαίδευσης όπου οι φοιτητές και οι καθηγητές χωρίζονται από το χρόνο και το χώρο. Περιλαμβάνει τη χρήση της τεχνολογίας για την παροχή εκπαιδευτικού υλικού και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ τους. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιείται συνήθως για την παροχή πρόσβασης σε άτομα που δεν μπορούν να

παρακολουθήσουν παραδοσιακά μαθήματα εντός της πανεπιστημιούπολης για διάφορους λόγους, όπως επαγγελματικές υποχρεώσεις, οικογενειακές ευθύνες ή γεωγραφική θέση (Horvathova, 2011).

Ένα από τα κύρια οφέλη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η ευελιξία της. Οι φοιτητές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο υλικό μαθημάτων και να ολοκληρώσουν εργασίες με τον δικό τους ρυθμό και σύμφωνα με το δικό τους πρόγραμμα. Αυτό τους επιτρέπει να εξισορροπούν τις ακαδημαϊκές τους επιδιώξεις με άλλες δεσμεύσεις, όπως οι επαγγελματικές ή οικογενειακές ευθύνες. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχει επίσης πρόσβαση σε ένα ευρύτερο φάσμα μαθημάτων και προγραμμάτων που ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμα στις παραδοσιακές ρυθμίσεις στην πανεπιστημιούπολη. Ένα άλλο πλεονέκτημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η προσβασιμότητά της. Οι φοιτητές μπορούν να έχουν πρόσβαση στο υλικό μαθημάτων και να αλληλεπιδρούν με καθηγητές και συμμαθητές από οπουδήποτε στον κόσμο, αρκεί να έχουν σύνδεση στο διαδίκτυο. Αυτό καθιστά την τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο προσιτή σε άτομα που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές ή χώρες όπου η τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι άμεσα διαθέσιμη. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι επίσης πιο προσιτή σε σύγκριση με την παραδοσιακή εκπαίδευση στην πανεπιστημιούπολη. Οι φοιτητές μπορούν να εξοικονομήσουν έξοδα μεταφοράς, διαμονής και άλλα έξοδα που σχετίζονται με την παρακολούθηση παραδοσιακών μαθημάτων στην πανεπιστημιούπολη. Αυτό καθιστά την τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο προσιτή σε άτομα με χαμηλό εισόδημα (Horvathova, 2011). Ωστόσο, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει επίσης τις προκλήσεις της. Μία από τις κύριες προκλήσεις είναι η έλλειψη της φυσικής αλληλεπίδρασης μεταξύ φοιτητών και καθηγητών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε συναισθήματα απομόνωσης και αποσύνδεσης από τη μαθησιακή κοινότητα. Οι φοιτητές εξ αποστάσεως μπορεί επίσης να δυσκολεύονται με τη διαχείριση του χρόνου και την αυτοπειθαρχία, καθώς είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση της μάθησής τους. Μια άλλη πρόκληση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι η ανάγκη για αξιόπιστη τεχνολογία και πρόσβαση στο διαδίκτυο. Τεχνικά προβλήματα όπως οι αργές ταχύτητες του Διαδικτύου ή οι δυσλειτουργίες του υπολογιστή μπορούν να διαταράξουν τη μάθηση και να προκαλέσουν απογοήτευση τόσο στους καθηγητές όσο και στους φοιτητές (Horvathova, 2011).

Παρά αυτές τις προκλήσεις, το μέλλον της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση φαίνεται πολλά υποσχόμενο. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία όπως η εικονική πραγματικότητα και η τεχνητή νοημοσύνη αναμένεται να βελτιώσουν την ποιότητα των εμπειριών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτές οι τεχνολογίες μπορούν να παρέχουν καθηλωτικά περιβάλλοντα μάθησης που προσομοιώνουν σενάρια πραγματικού κόσμου και διευκολύνουν τη διαδραστική μάθηση. Συνοπτικά, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι μια ευέλικτη, προσβάσιμη και οικονομικά προσιτή εναλλακτική λύση στην παραδοσιακή μάθηση στην πανεπιστημιούπολη. Παρέχει πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για άτομα που ενδέχεται να μην μπορούν να παρακολουθήσουν παραδοσιακά μαθήματα στην πανεπιστημιούπολη για διάφορους λόγους. Αν και έχει τις προκλήσεις του, η πρόοδος στην τεχνολογία αναμένεται να βελτιώσει την ποιότητα των εμπειριών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και να καταστήσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση πιο προσιτή σε ένα ευρύτερο φάσμα ατόμων (Armakolas, Panagiotakopoulos & Karatrantou, 2018).

2.2 Ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η θέση του καθηγητή υφίσταται μεταμόρφωση από μια παραδοσιακή διδακτική προσέγγιση σε μια πιο συμβουλευτική, υποστηρικτική και καθοδηγητική λειτουργία. Η ανοιχτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει στον καθηγητή μια ξεχωριστή θέση και μια πρόσθετη διάσταση σε σύγκριση με αυτή της παραδοσιακής ή συμβατικής εκπαίδευσης. Η εμφάνιση μιας νέας θέσης, γνωστής ως καθηγητής-σύμβουλος, σηματοδοτεί μια θεμελιώδη αλλαγή στη λειτουργία του εκπαιδευτικού. Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (1999), ο καθηγητής-σύμβουλος αναλαμβάνει καθοριστικό ρόλο στην παροχή βοήθειας στον φοιτητή και συμμετέχει ενεργά σε σημαντικά στάδια της μαθησιακής διαδικασίας. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτή η εμπλοκή

χαρακτηρίζεται από έλλειψη επιβολής, καθώς ο καθηγητής δεν επιβάλλει τις ιδέες του ούτε επιτρέπει στον εαυτό του να τον εξαναγκάσει ο φοιτητής (Ναουμίδα, 2017).

Η ικανότητα του καθηγητή να εμπλέκεται σε διαφορετικούς και συνεπείς τρόπους επικοινωνίας με τους φοιτητές έχει σημαντικό ρόλο σε αυτό το θέμα. Ο τρόπος διδασκαλίας είναι μη παραδοσιακός και δεν περιλαμβάνει προσωπική αλληλεπίδραση μέσα σε ένα συμβατικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Η μάθηση και η επικοινωνία πραγματοποιούνται με απομακρυσμένο τρόπο, επιτρέποντας στους φοιτητές να συμμετέχουν με την άνεσή τους χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα όπως τηλέφωνο, email, διαδίκτυο (συμπεριλαμβανομένων τηλεδιασκέψεων) ή μέσω προγραμματισμένων ομαδικών συμβουλευτικών συναντήσεων (GAMs). Ο καθηγητής καθιερώνει ένα «πλαίσιο υποστήριξης» που διευκολύνει τη σταδιακή ανάπτυξη ανεξάρτητης και αυτορυθμιζόμενης μάθησης για τον φοιτητή. Ο καθηγητής χρησιμεύει ως ενδιάμεσος μεταξύ της διαδικασίας μάθησης και του φοιτητή, αναλαμβάνοντας την ευθύνη να διασφαλίσει ότι η χρήση υπολογιστή ευθυγραμμίζεται με τα επιδιωκόμενα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Ναουμίδα, 2017).

Σε σύγκριση με τις συμβατικές διδακτικές προσεγγίσεις, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί μεγαλύτερο επίπεδο προσπάθειας από τους εκπαιδευτικούς και αυξημένη κατανομή χρόνου για επικοινωνία μέσω email. Σύμφωνα με τον Κόκκο (2001), ένα μάθημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης περιλαμβάνει όχι μόνο τη διάρκεια που απαιτείται για την παράδοσή του, αλλά και τον χρόνο που απαιτείται για τη βοήθεια των φοιτητών και την προετοιμασία του μαθήματος. Ενώ η χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης υποστηρίζεται, τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή αυτών των τεχνικών δεν αναγνωρίζονται πάντα δεόντως. Εκτός από την ανάγκη διάθεσης επαρκούς χρόνου για επικοινωνία, οι καθηγητές μπορεί να αντιμετωπίσουν πολλές προκλήσεις, όπως η απόκτηση τεχνολογικών δεξιοτήτων, η ενόχληση που προκύπτει από τις λειτουργίες του συστήματος, οι χρονικοί περιορισμοί για την προετοιμασία υλικού και η περιορισμένη διαθεσιμότητα για έρευνα (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011).

Σύμφωνα με τον Mula (2008), ο Tony Bates υποστηρίζει ότι υπάρχει ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να αναγνωρίσουν τις δυνατότητες της τεχνολογίας της πληροφορίας και της επικοινωνίας προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος που αφιερώνεται στη διδασκαλία. Ωστόσο, ο Bates αναγνωρίζει ότι η επίτευξη αυτού του στόχου δεν είναι απλή υπόθεση. Διάφοροι κλάδοι εντός του ακαδημαϊκού χώρου, συμπεριλαμβανομένων των

Ανθρωπιστικών Επιστημών, χρειάζονται ενεργό δέσμευση μεταξύ εκπαιδευτικών και φοιτητών μέσω λόγου και συζήτησης. Σε αυτούς τους τομείς, οι καθηγητές διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο τόσο στην προετοιμασία όσο και στην εκτέλεση του εκπαιδευτικού περιεχομένου. Μια πιθανή πρόκληση που μπορεί να προκύψει είναι η ανεπαρκής κατάρτιση των καθηγητών στον τομέα της εκπαίδευσης, καθώς ένας σημαντικός αριθμός εκπαιδευτικών δε διαθέτει την απαραίτητη παιδαγωγική τεχνογνωσία για να τροποποιήσει αποτελεσματικά τις διδακτικές προσεγγίσεις. Το τρέχον παγκόσμιο κοινωνικό και οικονομικό τοπίο, μαζί με τις εξελίξεις της τεχνολογίας, απαιτούν μια στροφή προς μια πιο ευέλικτη προσέγγιση στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτό οφείλεται στους περιορισμούς των συμβατικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η έννοια της αυτονομίας έχει ιδιαίτερη σημασία και έχει συγκεντρώσει μεγάλη προσοχή στη σφαίρα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η έννοια της αυτονομίας αφορά τα δικαιώματα των εκπαιδευομένων να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους απόκτηση γνώσεων, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας επιλογής των στόχων, της ουσίας, των μεθοδολογιών και των κριτηρίων αξιολόγησης αυτής της μάθησης. Ο καθηγητής αναλαμβάνει νέα και διαφορετικά καθήκοντα, κάτι που αποτελεί σημαντικό καθοριστικό παράγοντα της αυτονομίας (Santos & Camara, 2010).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει στους εκπαιδευτικούς νέες ευθύνες και πρόσθετες πτυχές που αποκλίνουν από τις συμβατικές διδακτικές προσεγγίσεις. Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο καθηγητής αναλαμβάνει τις ευθύνες παροχής συμβουλών, υποστήριξης και καθοδήγησης στους φοιτητές. Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οι παραδόσεις δεν πραγματοποιούνται εντός συμβατικών τάξεων. Αντίθετα, οι μαθησιακές δραστηριότητες και άλλοι τύποι επικοινωνίας πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως, κυρίως μέσω τηλεφωνικών συνομιλιών ή γραπτών ανταλλαγών που διευκολύνονται μέσω email ή οργανωμένων ομαδικών συγκεντρώσεων (Λιοναράκης, 1999).

2.3 Ο επικοινωνιακός ρόλος του καθηγητή

Η επιτυχής εκτέλεση ενός προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτεί πολλά βασικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της καλής επικοινωνίας μεταξύ καθηγητών και φοιτητών, ολοκληρωμένων συμβουλών, ισχυρών συστημάτων υποστήριξης και συνεπούς ενθάρρυνσης. Η διασφάλιση της βέλτιστης ευθυγράμμισης μεταξύ του διδακτικού περιεχομένου και των απαιτήσεων του εκπαιδευόμενου είναι μια κρίσιμη

πτυχή. Ωστόσο, είναι ανεπαρκές από μόνο του, καθώς οι φοιτητές χρειάζονται επίσης βοήθεια και επίβλεψη. Τα τακτικά διαστήματα αμοιβαίας επικοινωνίας μεταξύ καθηγητών και φοιτητών είναι απαραίτητα για την αντιμετώπιση της απουσίας άμεσης και διαπροσωπικής επαφής (Ηλιάδου & Αναστασιάδης, 2010).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως μάθησης, εναπόκειται στον εκπαιδευτικό να συμμετέχει στη στρατηγική ανάπτυξη και επίβλεψη των καναλιών επικοινωνίας, αναλαμβάνοντας ταυτόχρονα την ευθύνη για την ηλεκτρονική αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των φοιτητών. Η παρατεταμένη διάρκεια των διαλέξεων θα πρέπει να αποφεύγεται λόγω της πιθανότητας πρόκλησης κούρασης και αποπροσανατολισμού μεταξύ των φοιτητών. Για να εκπληρώσουν αποτελεσματικά τις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις, οι καθηγητές πρέπει να επιδεικνύουν τις ιδιότητες της υπευθυνότητας, της επιμονής και της προσαρμοστικότητας. Οι φοιτητές δεν είναι σε θέση να αντέξουν υπερβολικές γνωστικές απαιτήσεις, ενώ χρειάζονται επίσης συνεχή παρακολούθηση και κίνητρα για να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Ο καθηγητής είναι επιφορτισμένος με την οργάνωση των ομάδων εργασίας και την κατανομή δραστηριοτήτων σε αυτές. Η διευκόλυνση των διαδικασιών και η δημιουργία ρυθμίσεων για τη δέσμευση είναι και οι δύο κρίσιμες πτυχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Οι κανόνες και τα πρότυπα καθορίζονται από τους καθηγητές οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της εφαρμογής και τήρησής τους. Ένα από τα θεμελιώδη καθήκοντα των καθηγητών περιλαμβάνει τα καθήκοντα της κατάρτισης εκπαιδευτικών σχεδίων, της επίβλεψης των διαδικασιών επικοινωνίας και της δημιουργίας εκπαιδευτικών πόρων. Στο πλαίσιο του σχεδιασμού, περιλαμβάνει τη διαδικασία οργάνωσης δραστηριοτήτων, δημιουργίας της δομής του δικτύου και καθορισμού της σύνθεσης των ομάδων τηλεδιάσκεψης. Είναι σημαντικό να τεθούν κατευθυντήριες γραμμές για αποτελεσματική επικοινωνία, σύμφωνα με τις οποίες οι εκπαιδευόμενοι ενθαρρύνονται ενεργά να συμμετέχουν στη διαδικασία, ενώ οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη να παρακολουθούν και να αξιολογούν τις επικοινωνιακές τους προσπάθειες. Η παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως ο σχεδιασμός του προγράμματος σπουδών, οι μαθησιακοί στόχοι, ο σχεδιασμός υλικού και η διαθεσιμότητα προσβάσιμων ψηφιακών πόρων και συστημάτων (Yagli, Yaglis, & Koutsoumba, 2010).

2.4 Ο καθηγητής ως σύμβουλος

Ο καθηγητής χρησιμεύει ως ο ενδιάμεσος μεταξύ του εκπαιδευτικού ιδρύματος και του φοιτητή, παρέχοντας επομένως ουσιαστική βοήθεια και καθοδήγηση. Η πράξη διδασκαλίας χρησιμεύει ως μέσο διευκόλυνσης της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης δίνοντας προτεραιότητα στις μεμονωμένες διαδικασίες μάθησης και συμπεριλαμβάνοντας στοιχεία όπως η διαπραγμάτευση, η αναγνώριση των εμπειριών και η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων (Smith & Darvas, 2017).

Σύμφωνα με τον Kaye (1991), είναι απαραίτητο για τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν ικανότητες για να προσαρμόσουν αποτελεσματικά τις διδακτικές τους τεχνικές στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως μάθησης. Οι βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για τους καθηγητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνουν τον αποτελεσματικό σχεδιασμό, την ικανότητα στο σχεδιασμό υλικού, την ισχυρή γνώση του θέματος, την ικανότητα αναγνώρισης ατομικών μαθησιακών αναγκών, τη ικανή διαπροσωπική επικοινωνία, την επιδέξια παροχή ανατροφοδότησης, τις αποτελεσματικές τεχνικές παρουσίασης, την τεχνολογική επάρκεια, τη συνεργατική ομαδική εργασία και τη βαθιά κατανόηση διαφορετικών στρατηγικών διδασκαλίας.

2.5 Η διαδικασία διευκόλυνσης της μάθησης

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως μάθησης, ο εκπαιδευτικός υιοθετεί τη λειτουργία του συντονιστή στη μαθησιακή διαδικασία. Η διευκόλυνση της εξερεύνησης νέων οδών που ευθυγραμμίζονται με τους τομείς ενδιαφέροντος των εκπαιδευόμενων και η καλλιέργεια μιας αίσθησης περιέργειας και ενθουσιασμού για έρευνα μπορεί να είναι επωφελής. Στον τομέα της εκπαίδευσης, η λέξη «διευκολυντής» αναφέρεται στις πολλές διαδικασίες που εμπλέκονται στη μάθηση και υποδηλώνει άτομα που έχουν την ευθύνη για την επίβλεψη και την καθοδήγηση αυτών των διαδικασιών. Ο ρόλος του καθηγητή-διαμεσολαβητή ποικίλλει ανάλογα με τους στόχους των ομάδων συνεργατικής μάθησης. Ο καθηγητής είναι υπεύθυνος για το σχεδιασμό και την οργάνωση διαφόρων δραστηριοτήτων, καθώς και την επίβλεψη της κατανομής του χρόνου και των πόρων. Ως εκ τούτου, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιεί νέες και εναλλακτικές μεθόδους για να παρέχει στο φοιτητή περισσότερες πληροφορίες για το θέμα. Κατά τη διάρκεια των συλλογικών συνεδριών, χρησιμοποιεί τη χρήση της καλλιτεχνικής έκφρασης ως μέθοδο εμπλοκής σε κριτικό λόγο γύρω από θέματα που σχετίζονται με τους συμμετέχοντες. Ο μοχλός ενθάρρυνσης και υποστήριξης χρησιμεύει ως μέσο για τη διευκόλυνση της επίτευξης των μαθησιακών στόχων (Sereti & Giossos, 2018).

Σύμφωνα με τον Tait (2000), το καθήκον για τη διατήρηση του ομαδικού περιβάλλοντος ανήκει επίσης στον καθηγητή. Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο καθώς χρησιμεύουν ως κίνητρα για τους φοιτητές να επιμείνουν στις εκπαιδευτικές τους επιδιώξεις, ενώ παρέχουν επίσης καθοδήγηση για την καλλιέργεια των δικών τους δυνατοτήτων. Ο καθηγητής πρέπει, τέλος, επίσης να αναγνωρίσει ότι οι φοιτητές που ασχολούνται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση συχνά διαδραματίζουν διάφορους ρόλους τόσο ως εργαζόμενοι όσο και ως φοιτητές, μια κατάσταση που μπορεί να προκαλέσει τόσο στοχασμό όσο και δυσκολίες.

2.6 Ο ρόλος του καθηγητή στην ενίσχυση της αυτονομίας των εξ αποστάσεως φοιτητριών και φοιτητών

Η αυτονομία, ή η ικανότητα να παίρνει κανείς ανεξάρτητες αποφάσεις και να αναλαμβάνει την ευθύνη για τις πράξεις του/της, είναι ένα κρίσιμο συστατικό της προσωπικής ανάπτυξης και επιτυχίας. Προκειμένου να προωθηθεί αποτελεσματικά η αυτονομία μεταξύ των φοιτητών/φοιτητριών, οι καθηγητές πρέπει πρώτα να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό και ενδυναμωτικό περιβάλλον. Αυτό σημαίνει τη δημιουργία ενός ασφαλούς χώρου όπου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες νιώθουν άνετα να εκφράσουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους χωρίς φόβο κρίσης ή τιμωρίας. Σημαίνει επίσης την ενίσχυση της αίσθησης της κοινότητας και της συνεργασίας, όπου οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορούν να μάθουν ο ένας από τον άλλο και να εργαστούν μαζί για κοινούς στόχους (Γεροτολιός, 2014).

Ένας βασικός τρόπος με τον οποίο οι καθηγητές μπορούν να προωθήσουν την αυτονομία είναι να ενθαρρύνουν τους φοιτητές/τις φοιτήτριες να ιδιοποιήσουν, να κάνουν δηλαδή "δική" τους τη μάθησή τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει το να τους δοθεί περισσότερος έλεγχος στις εργασίες τους ή να τους επιτραπεί να επιλέξουν τα θέματα που θέλουν να εξερευνήσουν στην τάξη. Δίνοντας στους φοιτητές την ελευθερία να κατευθύνουν τη μάθησή τους, τους δίνεται η δυνατότητα να αναλάβουν την ευθύνη για την εκπαίδευσή τους και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να επιτύχουν τόσο μέσα όσο και έξω από την τάξη. Μια άλλη σημαντική πτυχή της προώθησης της αυτονομίας είναι να βοηθήσει ο καθηγητής τους φοιτητές να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης. Αυτό περιλαμβάνει τη διδασκαλία των τρόπων να αναλύουν πληροφορίες, να αξιολογούν επιχειρήματα και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις με βάση στοιχεία. Εξοπλίζοντας τους φοιτητές με αυτές τις δεξιότητες, τους δίνεται η δυνατότητα να σκέφτονται μόνοι τους και να κάνουν

ανεξάρτητες κρίσεις για τον κόσμο γύρω τους (Γεροτολιός, 2014). Εκτός από την προώθηση της αυτονομίας στην τάξη, οι καθηγητές μπορούν επίσης να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην υποστήριξη της προσωπικής ανάπτυξης των φοιτητών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή καθοδήγησης σε θέματα όπως η διαχείριση χρόνου, ο καθορισμός στόχων και η διαχείριση του άγχους. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τη σύνδεση των φοιτητών με πόρους όπως συμβουλευτικές υπηρεσίες ή προγράμματα ακαδημαϊκής υποστήριξης. Τελικά, ο ρόλος του καθηγητή στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ενδυναμώνει τους φοιτητές να αναλάβουν τον έλεγχο της ζωής και της μάθησής τους. Ενθαρρύνοντας την αίσθηση της κοινότητας, την κριτική σκέψη και παρέχοντας υποστήριξη όταν χρειάζεται, οι καθηγητές μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να επιτύχουν τόσο ακαδημαϊκά όσο και προσωπικά ((Γεροτολιός, 2014).

2.7 Οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης του καθηγητή με τους φοιτητές

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει γίνει ένας ολοένα και πιο δημοφιλής τρόπος μάθησης στα πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο. Με την έλευση της τεχνολογίας, οι φοιτητές μπορούν πλέον να έχουν πρόσβαση στο υλικό μαθημάτων, να αλληλεπιδρούν με τους συμφοιτητές τους και να επικοινωνούν με τους καθηγητές τους από οπουδήποτε στον κόσμο. Ωστόσο, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θέτει επίσης μοναδικές προκλήσεις, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης μεταξύ καθηγητών και φοιτητών (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011).

Μία από τις βασικές προκλήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ότι οι φοιτητές και οι καθηγητές είναι σωματικά διαχωρισμένοι μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να δυσκολέψει τη δημιουργία σαφών γραμμών επικοινωνίας, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις, σύγχυση και απογοήτευση. Για να ξεπεραστεί αυτή η πρόκληση, είναι σημαντικό να δημιουργηθούν σαφείς δίαυλοι επικοινωνίας από την αρχή. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει email, βιντεοδιάσκεψη, φόρουμ συζήτησης ή άλλα διαδικτυακά εργαλεία που επιτρέπουν την επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο. Για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και σχέσης, είναι σημαντικό οι καθηγητές να ανταποκρίνονται και να είναι καθοδηγητικοί για τους φοιτητές τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την έγκαιρη απάντηση σε μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τον προγραμματισμό τακτικών ωρών λειτουργίας εικονικού γραφείου ή την έγκαιρη παροχή σχολίων σχετικά με τις εργασίες. Με το να ανταποκρίνονται οι καθηγητές μπορούν να δείξουν τη δέσμευσή

τους στην επιτυχία των φοιτητών τους και να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη με την πάροδο του χρόνου. Όταν οι φοιτητές νιώθουν δέσμευση στα μαθήματά τους, είναι πιο πιθανό να παραμείνουν παρακινημένοι και αφοσιωμένοι στις σπουδές τους. Για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή και τη δέσμευση, οι καθηγητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν μια ποικιλία στρατηγικών, όπως ομαδικά έργα, διαδραστικές εργασίες ή διαδικτυακές συζητήσεις. Δημιουργώντας ευκαιρίες για τους φοιτητές να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και με τους καθηγητές τους, οι τελευταίοι μπορούν να βοηθήσουν να καλλιεργήσουν μια αίσθηση κοινότητας και σύνδεσης στην εικονική τάξη (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011).

Για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και σχέσης, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να παρέχουν εξατομικευμένη ανατροφοδότηση σχετικά με τις εργασίες και τα μαθήματα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή λεπτομερών σχολίων σε γραπτές εργασίες, την παροχή εξατομικευμένης καθοδήγησης σε έργα ή ερευνητικές εργασίες ή την παροχή εποικοδομητικής ανατροφοδότησης σχετικά με παρουσιάσεις ή άλλους τύπους εργασιών. Παρέχοντας εξατομικευμένη ανατροφοδότηση, οι καθηγητές μπορούν να δείξουν την επένδυσή τους στην επιτυχία των φοιτητών τους και να βοηθήσουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης με την πάροδο του χρόνου (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011). Τέλος, είναι σημαντικό για τους καθηγητές να καλλιεργήσουν ένα θετικό περιβάλλον μάθησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τον καθορισμό σαφών προσδοκιών για τη συμπεριφορά και τη συμμετοχή, τη δημιουργία μιας υποστηρικτικής και χωρίς αποκλεισμούς κουλτούρας στην τάξη ή την αναγνώριση των επιτευγμάτων των φοιτητών. Συμπερασματικά, η οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης με τους φοιτητές στην εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση απαιτεί μια σκόπιμη προσέγγιση. Καθιερώνοντας σαφείς διαύλους επικοινωνίας, ανταποκρινόμενοι ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή και δέσμευση, παρέχοντας εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και ενισχύοντας ένα θετικό περιβάλλον μάθησης, οι καθηγητές μπορούν να βοηθήσουν στη δημιουργία μιας αίσθησης σύνδεσης και κοινότητας στην εικονική τάξη. Τελικά, αυτές οι στρατηγικές μπορούν να βοηθήσουν στην προώθηση της επιτυχίας των φοιτητών και να διασφαλίσουν ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ανταποδοτική και ικανοποιητική εμπειρία για όλους τους εμπλεκόμενους (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011).

2.8 Παροχή ακαδημαϊκής καθοδήγησης και υποστήριξης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί επίσης υψηλό επίπεδο αυτο-κίνητρου και αυτοπειθαρχίας, κάτι που μπορεί να αποτελέσει πρόκληση για ορισμένους φοιτητές.

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι φοιτητές είναι επιτυχείς στα προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τους, είναι σημαντικό να τους παρέχεται ακαδημαϊκή καθοδήγηση και υποστήριξη για την ενίσχυση της αυτονομίας τους. Η αυτονομία ορίζεται ως η ικανότητα λήψης αποφάσεων και ενεργειών ανεξάρτητα, χωρίς την ανάγκη εξωτερικής καθοδήγησης ή ελέγχου. Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η αυτονομία είναι μια κρίσιμη δεξιότητα που πρέπει να κατέχουν οι φοιτητές για να επιτύχουν. Όσοι είναι σε θέση να αναλάβουν την ευθύνη για τη μάθησή τους και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά το χρόνο τους είναι πιο πιθανό να επιτύχουν τους ακαδημαϊκούς τους στόχους (Firat, 2016).

Ένας τρόπος για να ενισχυθεί η αυτονομία των φοιτητών πανεπιστημίου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι να τους παρέχεται πρόσβαση σε ακαδημαϊκούς συμβούλους ή μέντορες. Αυτά τα άτομα μπορούν να παρέχουν καθοδήγηση και υποστήριξη στους φοιτητές καθώς πλοηγούνται στα μαθήματά τους και αναπτύσσουν αποτελεσματικές συνήθειες μελέτης. Οι καθηγητές μπορούν επίσης να βοηθήσουν τους φοιτητές να θέσουν ρεαλιστικούς στόχους και να αναπτύξουν ένα σχέδιο για την επίτευξή τους. Μια άλλη σημαντική πτυχή της ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η παροχή πρόσβασης σε εκπαιδευτικούς πόρους και εργαλεία. Για παράδειγμα, οι διαδικτυακές βιβλιοθήκες και οι βάσεις δεδομένων μπορεί να είναι πολύτιμοι πόροι για τους φοιτητές που διεξάγουν έρευνα για τα μαθήματά τους. Οι διαδικτυακές υπηρεσίες διδασκαλίας μπορούν επίσης να είναι χρήσιμες για φοιτητές που χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς (Firat, 2016).

Επιπλέον, είναι σημαντικό να παρέχονται στους φοιτητές ευκαιρίες για συνεργασία και αλληλεπίδραση με τους συμφοιτητές τους. Τα διαδικτυακά φόρουμ συζήτησης και τα ομαδικά έργα μπορούν να τους βοηθήσουν να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και να μάθουν ο ένας από τον άλλο. Αυτοί οι τύποι δραστηριοτήτων τους βοηθούν επίσης να αισθάνονται πιο συνδεδεμένοι με τους συμφοιτητές τους και μπορούν να βελτιώσουν τη συνολική τους μαθησιακή εμπειρία. Τέλος, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί μια συλλογική προσπάθεια μεταξύ φοιτητών, καθηγητών και προσωπικού. Τα μέλη ΔΕΠ μπορούν να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην παροχή καθοδήγησης και ανατροφοδότησης στους φοιτητές καθώς προχωρούν στις εργασίες

τους. Τα μέλη του προσωπικού μπορούν να παρέχουν τεχνική υποστήριξη και να διασφαλίσουν ότι οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στους πόρους που χρειάζονται για να είναι επιτυχημένοι (Firat, 2016).

2.9 Διευκόλυνση μαθητοκεντρικών εμπειριών μάθησης

Ένα από τα βασικά στοιχεία της μαθητοκεντρικής μάθησης είναι η καθιέρωση σαφών μαθησιακών στόχων. Αυτό βοηθά τους φοιτητές να κατανοήσουν τι αναμένεται από αυτούς και τι πρέπει να επιτύχουν. Οι μαθησιακοί στόχοι πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, επιτεύξιμοι, σχετικοί και χρονικά δεσμευμένοι (SMART). Θέτοντας στόχους SMART (Συγκεκριμένους/Specific, Μετρήσιμους/Measurable, Επιτεύξιμους/Achievable, Συναφείς/Relevant, Χρονικά προσδιορισμένους/Time-bound), οι φοιτητές μπορούν να παρακολουθούν την πρόοδό τους και να αισθάνονται μια αίσθηση ολοκλήρωσης όταν επιτυγχάνουν τους στόχους τους (Merriam & Bierema, 2013).

Η ενεργητική μάθηση είναι ένα άλλο βασικό συστατικό της μαθητοκεντρικής μάθησης. Αντί να ακούν παθητικά τις διαλέξεις ή το υλικό ανάγνωσης, οι φοιτητές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω δραστηριοτήτων όπως ομαδικές συζητήσεις, μελέτες περιπτώσεων, προσομοιώσεις και ασκήσεις επίλυσης προβλημάτων. Η ενεργός μάθηση προάγει την κριτική σκέψη, τη συνεργασία και τη δημιουργικότητα (Merriam & Bierema, 2013).

Η τεχνολογία μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τη βελτίωση των μαθησιακών εμπειριών με επίκεντρο τον φοιτητή. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες όπως τα συστήματα διαχείρισης μάθησης (LMS) παρέχουν στους φοιτητές πρόσβαση σε υλικό μαθημάτων, φόρουμ συζήτησης και διαδραστικές δραστηριότητες. Οι πλατφόρμες μέσω κοινωνικής δικτύωσης μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των φοιτητών. Επιπλέον, οι πόροι πολυμέσων όπως τα βίντεο, τα podcast και οι διαδραστικές προσομοιώσεις μπορούν να κάνουν τη μάθηση πιο ελκυστική και διαδραστική (Merriam & Bierema, 2013).

Η ανατροφοδότηση είναι ένα κρίσιμο στοιχείο της μαθητοκεντρικής μάθησης. Βοηθά τους φοιτητές να κατανοήσουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους και να εντοπίσουν τομείς προς βελτίωση. Η εξατομικευμένη ανατροφοδότηση που είναι έγκαιρη, συγκεκριμένη και εποικοδομητική μπορεί να παρακινήσει τους φοιτητές να εργαστούν σκληρότερα και να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα. Η ανατροφοδότηση μπορεί να

παρέχεται μέσω διαφόρων καναλιών, όπως διαδικτυακά κουίζ, εργασίες, αξιολογήσεις από ομότιμους και διαβουλεύσεις κατ' ιδίαν (Merriam & Bierema, 2013).

Καθιερώνοντας σαφείς μαθησιακούς στόχους, ενθαρρύνοντας την ενεργό μάθηση, χρησιμοποιώντας τεχνολογία για τη βελτίωση της μάθησης, παρέχοντας εξατομικευμένη ανατροφοδότηση και ενισχύοντας την αίσθηση της κοινότητας, οι καθηγητές μπορούν να δημιουργήσουν ένα μαθησιακό περιβάλλον που προάγει τη δέσμευση και τα κίνητρα μεταξύ των φοιτητών. Τελικά, οι μαθησιακές εμπειρίες με επίκεντρο τον φοιτητή μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα για τους φοιτητές όσον αφορά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ετοιμότητα σταδιοδρομίας και τη δια βίου μάθηση (Merriam & Bierema, 2013).

2.10 Ενθάρρυνση του αυτοστοχασμού και της αυτοαξιολόγησης

Ο αυτοστοχασμός είναι η διαδικασία εξέτασης των σκέψεων, των συναισθημάτων και των πράξεών του, ενώ η αυτοαξιολόγηση είναι η διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης του φοιτητή. Και οι δύο αυτές διαδικασίες μπορεί να είναι πολύτιμες για τους φοιτητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς μπορούν να τους βοηθήσουν να εντοπίσουν τομείς δύναμης και αδυναμίας, να θέτουν στόχους για βελτίωση και να παρακολουθούν την πρόοδό τους με την πάροδο του χρόνου (Peters, 2003).

Υπάρχουν διάφορες στρατηγικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι καθηγητές για να ενθαρρύνουν τον αυτοστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση μεταξύ των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μια προσέγγιση είναι να παρέχονται τακτικές ευκαιρίες στους φοιτητές να αναστοχάζονται τις μαθησιακές τους εμπειρίες. Για παράδειγμα, οι καθηγητές μπορεί να ζητήσουν από τους φοιτητές να γράψουν στοχαστικά ημερολόγια ή να συμμετάσχουν σε διαδικτυακά φόρουμ συζητήσεων όπου μπορούν να μοιραστούν τις σκέψεις και τις γνώσεις τους με τους συμφοιτητές τους (Peters, 2003).

Μια άλλη στρατηγική είναι να παρέχονται στους φοιτητές σαφείς κατευθυντήριες γραμμές και κριτήρια για την αυτοαξιολόγηση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει λίστες ελέγχου που περιγράφουν τις προσδοκίες για εργασίες και αξιολογήσεις. Παρέχοντας στους φοιτητές αυτά τα εργαλεία, οι καθηγητές μπορούν να τους βοηθήσουν να κατανοήσουν καλύτερα τι αναμένεται από αυτούς και πώς μπορούν να βελτιώσουν την απόδοσή τους. Εκτός από αυτές τις στρατηγικές, οι καθηγητές μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν την ανατροφοδότηση και την αξιολόγηση ως τρόπο για να ενθαρρύνουν τον αυτοστοχασμό και την αυτοαξιολόγηση. Παρέχοντας έγκαιρη και

εποικοδομητική ανατροφοδότηση σχετικά με τις εργασίες και τις αξιολογήσεις, οι καθηγητές μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές να εντοπίσουν τομείς δύναμης και αδυναμίας και να θέσουν στόχους για βελτίωση. Αυτή η ανατροφοδότηση μπορεί επίσης να τους βοηθήσει να αναπτύξουν μια καλύτερη κατανόηση των δικών τους μαθησιακών διαδικασιών και στρατηγικών. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο αυτοστοχασμός και η αυτοαξιολόγηση δεν είναι γεγονότα μιας φοράς, αλλά μάλλον συνεχείς διαδικασίες που απαιτούν χρόνο και προσπάθεια. Οι καθηγητές μπορούν να υποστηρίξουν τους φοιτητές σε αυτή τη διαδικασία παρέχοντας τακτικές ευκαιρίες για προβληματισμό και αξιολόγηση, καθώς και διαμορφώνοντας οι ίδιοι αυτές τις πρακτικές (Garrison, Cleveland-Innes & Fung, 2010).

2.11 Προκλήσεις στην υλοποίηση του ρόλου του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ο ρόλος του καθηγητή στην πανεπιστημιακή εξ αποστάσεως εκπαίδευση γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός καθώς όλο και περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν διαδικτυακά μαθήματα. Αυτός ο ρόλος περιλαμβάνει την παροχή καθοδήγησης στους φοιτητές, τη βοήθεια τους με τα μαθήματά τους και την απάντηση στις ερωτήσεις τους. Ωστόσο, υπάρχουν αρκετές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι καθηγητές για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτού του ρόλου (Τσιτλακίδου, 2011).

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις είναι η έλλειψη πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης. Στις παραδοσιακές τάξεις της τάξης, οι καθηγητές μπορούν να αλληλεπιδράσουν με τους φοιτητές τους άμεσα, κάτι που τους επιτρέπει να μετρήσουν την κατανόηση του υλικού από τους φοιτητές τους και να προσαρμόσουν ανάλογα τις μεθόδους διδασκαλίας τους. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ωστόσο, αυτή η αλληλεπίδραση περιορίζεται σε διαδικτυακά φόρουμ, email και άλλες μορφές ψηφιακής επικοινωνίας. Αυτό μπορεί να δυσκολέψει τους καθηγητές να αποκτήσουν μια αίσθηση του πόσο καλά πάνε οι φοιτητές τους και να παρέχουν εξατομικευμένη ανατροφοδότηση (Τσιτλακίδου, 2011).

Μια άλλη πρόκληση είναι η ανάγκη οι καθηγητές να είναι εύκαιροι ανά πάσα στιγμή. Στις παραδοσιακές τάξεις, οι καθηγητές έχουν ορίσει ώρες γραφείου κατά τις οποίες οι φοιτητές μπορούν να έρθουν σε αυτές με ερωτήσεις ή ανησυχίες. Στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ωστόσο, οι φοιτητές μπορεί να μελετούν διαφορετικές ώρες της ημέρας ή της νύχτας, πράγμα που σημαίνει ότι οι καθηγητές πρέπει να είναι πάντα έτοιμοι για να

απαντήσουν σε ερωτήσεις εκτός των κανονικών ωρών λειτουργίας. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολο για καθηγητές που ήδη αναλαμβάνουν άλλες ευθύνες, όπως ερευνητικά ή διοικητικά καθήκοντα (Τσιτλακίδου, 2011).

Μια τρίτη πρόκληση είναι η ανάγκη οι καθηγητές να είναι τεχνολογικά γνώστες. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τεχνολογία και οι καθηγητές πρέπει να είναι άνετοι χρησιμοποιώντας μια σειρά από ψηφιακά εργαλεία και πλατφόρμες. Αυτό περιλαμβάνει όχι μόνο το σύστημα διαχείρισης μάθησης που χρησιμοποιείται από το πανεπιστήμιο, αλλά και λογισμικό τηλεδιάσκεψης, διαδικτυακά εργαλεία συνεργασίας και άλλες τεχνολογίες που διευκολύνουν την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ φοιτητών και καθηγητών (Τσιτλακίδου & Μανούσου, 2013).

Τέλος, υπάρχει η πρόκληση της διατήρησης της ακαδημαϊκής αυστηρότητας. Τα μαθήματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης συχνά επικρίνονται ότι είναι λιγότερο αυστηρά από τα παραδοσιακά μαθήματα στην τάξη και οι καθηγητές πρέπει να εργαστούν σκληρά για να διασφαλίσουν ότι τα μαθήματά τους πληρούν τα ίδια πρότυπα με τα μαθήματα στην πανεπιστημιούπολη. Αυτό σημαίνει ανάπτυξη αξιολογήσεων που μετρούν με ακρίβεια τη μάθηση των φοιτητών, παρέχοντας έγκαιρη και εποικοδομητική ανατροφοδότηση και διασφάλιση ότι οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στους ίδιους πόρους και υπηρεσίες υποστήριξης όπως θα είχαν σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον τάξης (Τσιτλακίδου & Μανούσου, 2013).

2.12 Εμπόδια επικοινωνίας σε διαδικτυακά περιβάλλοντα

Η επικοινωνία είναι ζωτικό στοιχείο σε κάθε μαθησιακό περιβάλλον. Στην πανεπιστημιακή εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπου οι φοιτητές είναι σωματικά διαχωρισμένοι από τους καθηγητές και τους συμβούλους τους, η αποτελεσματική επικοινωνία γίνεται ακόμη πιο κρίσιμη. Ωστόσο, τα διαδικτυακά περιβάλλοντα καθηγητών-συμβούλων μπορούν να παρουσιάσουν εμπόδια επικοινωνίας που μπορεί να εμποδίσουν τη μάθηση και την ακαδημαϊκή επιτυχία (Wheeler & Reid, 2009).

Ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια επικοινωνίας στα διαδικτυακά περιβάλλοντα εκπαιδευτικού-συμβούλου είναι η έλλειψη πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης. Χωρίς σωματικές ενδείξεις, όπως η γλώσσα του σώματος και οι εκφράσεις του προσώπου, μπορεί να είναι δύσκολο να μεταδώσει κανείς συναισθήματα και να

δημιουργήσει σχέσεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεξηγήσεις και έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των φοιτητών και των καθηγητών ή των συμβούλων τους (Wheeler & Reid, 2009).

Ένα άλλο εμπόδιο επικοινωνίας στα διαδικτυακά περιβάλλοντα εκπαιδευτικών είναι η πιθανότητα παρερμηνείας των γραπτών μηνυμάτων. Η γραπτή επικοινωνία στερείται τον τόνο και την κλίση που έχει η λεκτική επικοινωνία, γεγονός που καθιστά δύσκολη την ακριβή μετάδοση των συναισθημάτων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρερμηνεία των μηνυμάτων, προκαλώντας σύγχυση και δυνητικά επιζήμιες σχέσεις μεταξύ των φοιτητών και των καθηγητών ή των συμβούλων τους. Επιπλέον, τεχνολογικά ζητήματα όπως η κακή συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, ο δυσλειτουργικός εξοπλισμός και οι δυσλειτουργίες λογισμικού μπορούν να εμποδίσουν την αποτελεσματική επικοινωνία. Αυτά τα ζητήματα μπορεί να προκαλέσουν καθυστερήσεις στην επικοινωνία, καθιστώντας δύσκολο για τους φοιτητές να λαμβάνουν έγκαιρα σχόλια από τους καθηγητές τους. Επιπλέον, οι τεχνικές δυσκολίες μπορεί να οδηγήσουν σε ελλιπή ή χαμένα μηνύματα, οδηγώντας σε απογοήτευση και σύγχυση. Τα γλωσσικά εμπόδια μπορεί επίσης να είναι ένα σημαντικό εμπόδιο επικοινωνίας σε διαδικτυακά περιβάλλοντα εκπαιδευτικών. Για να ξεπεραστούν αυτά τα εμπόδια επικοινωνίας, είναι απαραίτητο να καθιερωθούν σαφή πρωτόκολλα και κατευθυντήριες γραμμές επικοινωνίας. Οι καθηγητές θα πρέπει να παρέχουν λεπτομερείς οδηγίες και σχόλια για να διασφαλίσουν ότι οι φοιτητές κατανοούν τις προσδοκίες και τις απαιτήσεις του μαθήματος. Επιπλέον, θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους φοιτητές να κάνουν ερωτήσεις και να αναζητούν διευκρινίσεις όταν χρειάζεται (Wheeler & Reid, 2009).

Η χρήση εργαλείων τηλεδιάσκεψης, όπως το Skype ή το Zoom, μπορεί επίσης να βοηθήσει να ξεπεραστεί η έλλειψη πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης σε διαδικτυακά περιβάλλοντα καθηγητή. Αυτά τα εργαλεία επιτρέπουν την αλληλεπίδραση σε πραγματικό χρόνο, επιτρέποντας στους καθηγητές να μεταφέρουν συναισθήματα και να δημιουργήσουν σχέσεις με τους φοιτητές τους. Επιπλέον, είναι σημαντικό να χρησιμοποιείται απλή και συνοπτική γλώσσα. Οι καθηγητές θα πρέπει να αποφεύγουν τη χρήση ορολογίας ή περίπλοκης γλώσσας που μπορεί να είναι δύσκολο να κατανοήσουν οι φοιτητές. Επιπλέον, θα πρέπει να χρησιμοποιούν emoticon ή άλλες οπτικές ενδείξεις για να μεταφέρουν συναισθήματα όταν επικοινωνούν μέσω γραπτών μηνυμάτων (Wheeler & Reid, 2009).

2.13 Εξισορρόπηση της ανάγκης για δομή και αυτονομία

Η δομή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναφέρεται στο βαθμό οργάνωσης και ελέγχου που έχουν οι καθηγητές στη μαθησιακή διαδικασία. Μια δομημένη προσέγγιση περιλαμβάνει ένα σαφές σύνολο στόχων, ένα καλά καθορισμένο πρόγραμμα σπουδών και ένα σύνολο κανόνων και διαδικασιών που καθοδηγούν τη μαθησιακή διαδικασία. Οι καθηγητές που χρησιμοποιούν μια δομημένη προσέγγιση συνήθως παρέχουν στους φοιτητές λεπτομερείς οδηγίες, προθεσμίες και ανατροφοδότηση. Αυτή η προσέγγιση χρησιμοποιείται συχνά σε παραδοσιακά περιβάλλοντα στην τάξη και θεωρείται ως ένας τρόπος για να διασφαλιστεί ότι οι φοιτητές πληρούν ορισμένα πρότυπα και επιτυγχάνουν συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα (Φαναρίτη, 2009). Ένα από τα πλεονεκτήματα μιας δομημένης προσέγγισης είναι ότι παρέχει στους φοιτητές μια σαφή κατανόηση του τι αναμένεται από αυτούς. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του άγχους και της αβεβαιότητας, κάτι που μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό για φοιτητές που είναι νέοι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μια δομημένη προσέγγιση διασφαλίζει επίσης ότι όλοι οι φοιτητές έχουν πρόσβαση στις ίδιες πληροφορίες και πόρους, που μπορούν να συμβάλουν στην προώθηση της δικαιοσύνης και της ισότητας. Ένα άλλο πλεονέκτημα μιας δομημένης προσέγγισης είναι ότι μπορεί να βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι οι φοιτητές επιτυγχάνουν συγκεκριμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Παρέχοντας στους φοιτητές σαφείς στόχους και προθεσμίες, οι καθηγητές μπορούν να παρακολουθούν την πρόοδό τους και να παρέχουν ανατροφοδότηση σε τομείς όπου χρειάζονται βελτίωση. Αυτό μπορεί να βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι οι φοιτητές αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που χρειάζονται για να επιτύχουν στον τομέα που έχουν επιλέξει (Φαναρίτη, 2009).

Ένα από τα μειονεκτήματα μιας δομημένης προσέγγισης είναι ότι μπορεί να είναι άκαμπτη. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα προβληματικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπου οι φοιτητές μπορεί να έχουν διαφορετικά ωράρια και μπορεί να χρειαστεί να εργαστούν με το δικό τους ρυθμό. Μια δομημένη προσέγγιση μπορεί επίσης να είναι χρονοβόρα για τους καθηγητές, οι οποίοι μπορεί να χρειαστεί να αφιερώσουν πολύ χρόνο για τη δημιουργία λεπτομερών σχεδίων μαθήματος και την παροχή ανατροφοδότησης σχετικά με τις εργασίες (Wedemeyer, 2010).

Η αυτονομία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναφέρεται στο βαθμό ελευθερίας που έχουν οι καθηγητές στο σχεδιασμό και την παράδοση των μαθημάτων τους. Μια αυτόνομη προσέγγιση περιλαμβάνει την παροχή στους καθηγητές της ελευθερίας να

επιλέξουν τις δικές τους μεθόδους διδασκαλίας, υλικά και αξιολογήσεις. Οι καθηγητές που χρησιμοποιούν μια αυτόνομη προσέγγιση συνήθως παρέχουν στους φοιτητές μεγαλύτερη ευελιξία και ανεξαρτησία, επιτρέποντάς τους να εργάζονται με το δικό τους ρυθμό και να επιδιώκουν τα δικά τους ενδιαφέροντα. Ένα από τα πλεονεκτήματα μιας αυτόνομης προσέγγισης είναι ότι επιτρέπει στους καθηγητές να προσαρμόζουν τα μαθήματά τους ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μεμονωμένων φοιτητών. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπου οι φοιτητές μπορεί να προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα και να έχουν διαφορετικούς τρόπους μάθησης. Μια αυτόνομη προσέγγιση μπορεί επίσης να είναι πιο ελκυστική για τους φοιτητές, καθώς τους επιτρέπει να οικειοποιούνται τη μάθησή τους και να επιδιώκουν θέματα που τους ενδιαφέρουν (Wedemeyer, 2010). Ένα άλλο πλεονέκτημα μιας αυτόνομης προσέγγισης είναι ότι μπορεί να είναι λιγότερο χρονοβόρα για τους καθηγητές. Δίνοντας στους καθηγητές περισσότερη ελευθερία να σχεδιάσουν τα μαθήματά τους, μπορούν να επικεντρωθούν σε τομείς όπου έχουν εμπειρία και ενδιαφέρον. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στη μείωση της επαγγελματικής εξουθένωσης και στην αύξηση της εργασιακής ικανοποίησης (Wedemeyer, 2010).

Ένα από τα μειονεκτήματα μιας αυτόνομης προσέγγισης είναι ότι μπορεί να οδηγήσει σε ασυνέπεια στην ποιότητα των μαθημάτων. Χωρίς ένα σαφές σύνολο προτύπων ή κατευθυντήριων γραμμών, οι καθηγητές μπορεί να διαφέρουν ως προς τις προσεγγίσεις τους και μπορεί να μην παρέχουν στους φοιτητές συνεπή ανατροφοδότηση ή αξιολογήσεις. Μια αυτόνομη προσέγγιση μπορεί επίσης να είναι πρόκληση για φοιτητές που είναι νέοι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ή που χρειάζονται περισσότερη δομή για να επιτύχουν (Ναουμίδα, 2017).

Η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δομής και αυτονομίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και επικοινωνία μεταξύ καθηγητών και φοιτητών. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτή η ισορροπία είναι να παρέχεται στους φοιτητές ένα σαφές σύνολο στόχων και κατευθυντήριων γραμμών, επιτρέποντας επίσης στους καθηγητές την ελευθερία να επιλέξουν τις δικές τους μεθόδους διδασκαλίας και υλικά. Ένας άλλος τρόπος για να επιτευχθεί ισορροπία είναι η χρήση μιας υβριδικής προσέγγισης που συνδυάζει στοιχεία τόσο της δομής όσο και της αυτονομίας. Για παράδειγμα, οι καθηγητές θα μπορούσαν να παρέχουν στους φοιτητές σαφείς προθεσμίες και στόχους,

επιτρέποντάς τους επίσης να επιλέξουν τα δικά τους θέματα ή εργασίες εντός συγκεκριμένων παραμέτρων (Ναουμίδα, 2017).

2.14 Αντιμετώπιση διαφορετικών αναγκών και υποβάθρων των φοιτητριών και φοιτητών

Μια στρατηγική για την αντιμετώπιση των διαφορετικών αναγκών των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η παροχή πολλαπλών τρόπων διδασκαλίας. Αυτό σημαίνει την προσφορά μιας ποικιλίας πόρων, όπως βίντεο, ηχογραφήσεις και γραπτό υλικό. Παρέχοντας πολλαπλούς τρόπους διδασκαλίας, μπορεί ο καθηγητής να προσαρμόσει διαφορετικούς τρόπους και προτιμήσεις μάθησης (Sereti & Giossos, 2018).

Μια άλλη στρατηγική για την αντιμετώπιση των διαφορετικών αναγκών των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η παροχή ευκαιριών για αλληλεπίδραση και συνεργασία. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω διαδικτυακών φόρουμ συζητήσεων, ομαδικών έργων και δραστηριοτήτων αξιολόγησης από ομότιμους. Παρέχοντας ευκαιρίες για αλληλεπίδραση και συνεργασία, μπορεί ο καθηγητής να δημιουργήσει μια αίσθηση κοινότητας μεταξύ των φοιτητών και να τους βοηθήσει να αισθάνονται συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Είναι επίσης σημαντικό να παρέχονται λύσεις για φοιτητές με αναπηρία. Αυτό σημαίνει τη διασφάλιση ότι όλο το υλικό του μαθήματος είναι προσβάσιμο σε μαθητές με οπτικές, ακουστικές και κινητικές αναπηρίες (Sereti & Giossos, 2018).

Εκτός από την προσαρμογή διαφορετικών στυλ μάθησης και αναπηριών, είναι σημαντικό ο καθηγητής να είναι ευαίσθητος στις πολιτισμικές διαφορές. Αυτό σημαίνει ότι οφείλει να έχει επίγνωση των πολιτιστικών κανόνων και αξιών που μπορεί να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι φοιτητές μαθαίνουν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Για παράδειγμα, ορισμένοι πολιτισμοί μπορεί να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην ομαδική εργασία, ενώ άλλοι μπορεί να εκτιμούν το ατομικό επίτευγμα. Τέλος, είναι σημαντικό να παρέχεται υποστήριξη σε φοιτητές που υστερούν ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες με το υλικό του μαθήματος. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ατομικής διδασκαλίας, διαδικτυακών ωρών γραφείου ή πρόσθετων πόρων, όπως οδηγούς μελέτης και κουίζ πρακτικής (Sereti & Giossos, 2018).

2.15 Αποτελεσματικές στρατηγικές για καθηγητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση για την υποστήριξη της αυτονομίας των φοιτητών και των φοιτητριών

Μία από τις πιο σημαντικές πτυχές των ρόλων καθηγητή είναι η δημιουργία σαφών καναλιών επικοινωνίας με τους φοιτητές. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τακτικές ενημερώσεις μέσω email, βιντεοδιασκέψεις και φόρουμ συζήτησης. Παρέχοντας στους μαθητές πολλαπλούς τρόπους επικοινωνίας με τους καθηγητές τους, μπορούν να αισθάνονται πιο συνδεδεμένοι με το μάθημα και να λαμβάνουν έγκαιρη υποστήριξη όταν χρειάζεται. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να είναι απομονωτική για φοιτητές που δεν είναι φυσικά παρόντες στην πανεπιστημιούπολη (Jiménez & Vieira, 2015). Οι καθηγητές μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, καλλιεργώντας την αίσθηση της κοινότητας μέσα στο μάθημα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την ενθάρρυνση των φοιτητών να συμμετάσχουν σε διαδικτυακές συζητήσεις, ομαδικά έργα και άλλες συνεργατικές δραστηριότητες. Δημιουργώντας ευκαιρίες για τους φοιτητές να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, μπορούν να αισθάνονται περισσότερο αφοσιωμένοι στο μάθημα και να αναπτύξουν την αίσθηση του «ανήκειν» (Jiménez & Vieira, 2015).

Οι καθηγητές θα πρέπει επίσης να παρέχουν εξατομικευμένη υποστήριξη στους φοιτητές με βάση τις ατομικές τους ανάγκες. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει κατ' ιδίαν διαβουλεύσεις, ανατροφοδότηση για εργασίες και καθοδήγηση για ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς στόχους. Η τεχνολογία διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και οι καθηγητές θα πρέπει να είναι ικανοί στη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την υποστήριξη των φοιτητών τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει συστήματα διαχείρισης εκμάθησης, λογισμικό τηλεδιάσκεψης και εργαλεία διαδικτυακής συνεργασίας. Τέλος, οι καθηγητές θα πρέπει να παραμένουν ενημερωμένοι για τις βέλτιστες πρακτικές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε συνέδρια, τη συμμετοχή σε ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και τη δικτύωση με άλλους καθηγητές στον τομέα (Jiménez & Vieira, 2015).

Κεφάλαιο 3

3.1 Η έννοια της αυτονομίας των εξ αποστάσεων φοιτητριών και φοιτητών

Η ιδέα της αυτονομίας του φοιτητή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναφέρεται στην ικανότητα των φοιτητών να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη μάθησή τους και να λαμβάνουν ανεξάρτητες αποφάσεις σχετικά με τις εκπαιδευτικές τους επιδιώξεις. Περιλαμβάνει ένα σύνολο χαρακτηριστικών που επιτρέπουν στους φοιτητές να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Η εξέταση της σχετικής βιβλιογραφίας αποκαλύπτει ότι ο ακριβής ορισμός της αυτονομίας παραμένει μια πρόκληση. Ωστόσο, ο Hurd (2005, σελ.2) υποστηρίζει ότι είναι ευρέως αποδεκτό ότι η αυτονομία μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, ανάλογα με τη φύση του εκπαιδευτικού υλικού και τα χαρακτηριστικά του ατόμου. Πολλές λέξεις χρησιμοποιούνται εναλλακτικά για να αναφερθούν στο φαινόμενο των φοιτητών να παίρνουν τον έλεγχο της δικής τους μαθησιακής διαδικασίας όπως *αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, ανεξάρτητη μάθηση, αυτορυθμιζόμενη μάθηση, αυτόνομη μάθηση και αυτοδιδασκαλία* (Brockett & Hiestra, 1991: παρ. 3). Πολυάριθμοι ερευνητές στον τομέα της Ανοιχτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και της Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας έχουν κάνει προσπάθειες να δώσουν ένα σαφή ορισμό της αυτονομίας. Ωστόσο, αυτοί οι ορισμοί παρουσιάζουν παραλλαγές μεταξύ των συγγραφέων και σε διαφορετικές χρονικές περιόδους (Γιαγλή, 2009, σελ.22). Οι θεωρητικές προοπτικές για την αυτονομία περιστασιακά την απεικονίζουν

ως δεξιότητα, ενώ άλλες φορές απεικονίζεται ως ψυχολογική κατάσταση (Knowles, Holton&Swanson, 2005, σελ.185-186). Σύμφωνα με τον Moore (1977, σελ.17), η έννοια του ανεξάρτητου φοιτητή χαρακτηρίζεται από την ικανότητα των ατόμων να προσδιορίσουν τις δικές τους μαθησιακές ανάγκες σε καταστάσεις όπου προκύπτει ένα πρόβλημα, απαιτείται μια συγκεκριμένη δεξιότητα ή όταν αναζητείται γνώση. Η αυτονομία του φοιτητή σχετίζεται με το βαθμό στον οποίο ο φοιτητής, και όχι ο καθηγητής, είναι υπεύθυνος για τον καθορισμό των στόχων, των μαθησιακών συναντήσεων και των μεθόδων αξιολόγησης μέσα σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο (Moore, 1977, σελ.17). Η αυτονομία του φοιτητή αποτελεί τη διαδικασία κατά την οποία οι φοιτητές χρησιμοποιούν εκπαιδευτικούς πόρους και εκπαιδευτικά προγράμματα με απώτερο στόχο την επίτευξη των στόχων τους με αυτοκατευθυνόμενο τρόπο (Moore, 1977, σελ.7). Σύμφωνα με τον Brookfield (1980, σελ.8), πολλοί ερευνητές προσεγγίζουν την αυτονομία και την ανεξαρτησία του φοιτητή κυρίως μέσα από το πρίσμα της αυξημένης ευθύνης του. Η ανεξάρτητη και αυτόνομη συμπεριφορά του ίδιου του εκπαιδευόμενου θεωρείται ότι είναι ο καθοριστικός παράγοντας που εδραιώνει την ανεξαρτησία του. Η έννοια της ανεξάρτητης μάθησης παραμένει όταν ο εκπαιδευόμενος αναλαμβάνει την ευθύνη να κάνει επιλογές που σχετίζονται με την επίτευξη του στόχου, την επιλογή στρατηγικών αναζήτησης, την εφαρμογή διαδικασιών αξιολόγησης και τον εντοπισμό πηγών για την απόκτηση γνώσης (σελ. 10). Με βάση τα ευρήματα των Law and Sissons (1985, σελ.50), η ανεξάρτητη φύση των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση εξαρτάται από την ενασχόληση με διάφορες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ερευνών και υποθέσεων, της συλλογής και αξιολόγησης αποδεικτικών στοιχείων και της δόμησης της διαδικασίας εκμάθησης. Ο Little (1991) προτείνει μια εναλλακτική κατανόηση της αυτονομίας, όπου η αυτονομία του φοιτητή χαρακτηρίζεται από την ικανότητα του ατόμου να αποσπάται από τον εαυτό του, να συμμετέχει σε κριτικό στοχασμό, να ασκεί τη λήψη αποφάσεων και να ενεργεί ανεξάρτητα. Αυτή η έννοια της αυτονομίας απαιτεί και περιλαμβάνει την καλλιέργεια μιας ξεχωριστής ψυχολογικής σύνδεσης τόσο με τη διαδικασία όσο και με την ουσία της μαθησιακής προσπάθειας (Little, 1991, σελ. 4). Στη συνέχεια, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ανεξαρτησία των εκπαιδευόμενων ατόμων δεν ευθυγραμμίζεται πάντα με την ανεξάρτητη μάθηση. Παρόλα αυτά, είναι θεωρητικά δυνατό να καλλιεργηθεί η αυτόνομη μάθηση σε οποιοδήποτε οργανωτικό πλαίσιο. Από την άλλη πλευρά, η αυτονομία των φοιτητών συνεπάγεται μια σειρά από συμπεριφορές

αυτορρύθμισης που ενσωματώνονται στις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποτελούν τον μαθησιακό στόχο (Little, 2004, σελ.1). Σύμφωνα με τους Brockett και Hiemstra (1991, παράγραφος 29), η έννοια της προσωπικής ευθύνης έχει σημασία για την κατανόηση της αυτοκατεύθυνσης στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι στο πλαίσιο της μάθησης, η προσωπική ευθύνη αναφέρεται στην ικανότητα ή την τάση να αναλαμβάνει κανείς υπευθυνότητα για τις δικές του μαθησιακές προσπάθειες. Σύμφωνα με τους Brockett και Hiemstra (1991, παράγραφος 27), οι συγγραφείς συζητούν δύο ξεχωριστά αλλά αλληλένδετα στοιχεία μέσα στη σφαίρα της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Η πρώτη διάσταση αφορά την αποδοχή της ευθύνης από τον φοιτητή στο σχεδιασμό, την εκτέλεση και την αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας. Η δεύτερη όψη της αυτονομίας, που ονομάζεται αυτοκατεύθυνση του φοιτητή, σχετίζεται με την εγγενή κλίση του να αναλάβει την ευθύνη για τη δική του μάθηση. Η πρώτη διάσταση αφορά τις εξωτερικές ιδιότητες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ το επόμενο επίπεδο αφορά τις εσωτερικές ιδιότητες του φοιτητή. Στην έρευνά τους, οι Brockett και Hiemstra (1991, παρ. 28) προτείνουν ένα μοντέλο γνωστό ως Προσανατολισμός Προσωπικής Ευθύνης (PRO), το οποίο τονίζει τη σημασία της προσωπικής ευθύνης ενός φοιτητή. Υποστηρίζουν ότι οι φοιτητές μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικά στη μαθησιακή διαδικασία αναλαμβάνοντας προσωπική ευθύνη.

Μετά από περαιτέρω εξέταση της έννοιας της προσωπικής ευθύνης, εκτιμάται ότι υπάρχουν διάφοροι βαθμοί ανάληψης ευθύνης για την προσωπική μάθηση, ανάλογα με τις ατομικές κλίσεις του κάθε φοιτητή. Επιπλέον, αυτή η προσωπική ευθύνη περιλαμβάνει τις επιπτώσεις που προκύπτουν από τις πράξεις που αναλαμβάνει ο εκπαιδευόμενος. Ο Candy (1991) συζητά επίσης τα χαρακτηριστικά της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Υπάρχουν τρεις βασικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην ακαδημαϊκή επιτυχία, η προσωπική αυτονομία, η αυτοδιαχείριση και η οργάνωση της διδασκαλίας σε τυπικά περιβάλλοντα μάθησης. Η προσωπική αυτονομία αφορά τις ατομικές δεξιότητες του φοιτητή. Η αυτοδιαχείριση αναφέρεται στην κλίση και την ικανότητα του ατόμου να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τη δική του μάθηση. Η οργάνωση της διδασκαλίας σε τυπικά πλαίσια μάθησης συνδέεται στενά με το επίπεδο ελέγχου του εκπαιδευόμενου. Η αυτομάθηση, αφορά την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που συμβαίνει μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο, αλλά πέρα από τα όρια ενός δομημένου εκπαιδευτικού ιδρύματος. Στη σύγχρονη βιβλιογραφία, υπήρξε ο ισχυρισμός

ότι η αυτονομία των φοιτητών έχει ιδιαίτερη σημασία στη σφαίρα της αποτελεσματικής διαδικτυακής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτή η ιδέα περιλαμβάνει μια συλλογή από χαρακτηριστικά αυτορρυθμιζόμενης μάθησης, δηλαδή την τάση για μάθηση, την εξοικείωση με την ηλεκτρονική τεχνολογία, την ικανότητα διαχείρισης του χρόνου μελέτης, την ικανότητα δημιουργίας ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος μελέτης που διευκολύνει τη μάθηση και, τέλος, την ικανότητα αναζήτησης βοήθεια με τον κατάλληλο τρόπο όταν χρειάζεται (Lynch & Dembo, 2004, σελ.5-6).

Σύμφωνα με τους Knowles, Holton και Swanson (2005, σελ.186), η αυτονομία θεωρείται ως το πρωταρχικό χαρακτηριστικό της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Ταυτόχρονα, ορίζεται ως η πράξη ανάληψης ευθύνης και άσκησης ελέγχου των σκοπών της μαθησιακής διαδικασίας από τον ίδιο τον φοιτητή (σελ. 186). Οι Brockett και Hiemstra (2012) προτείνουν ένα προηγμένο μοντέλο για την αυτόνομη μάθηση, που αναφέρεται ως το παράδειγμα Person Process Context (PPC). Αυτή η έννοια θέτει ότι τα προσωπικά γνωρίσματα του φοιτητή είναι πολύπλοκα συνδεδεμένα και αλληλένδετα τόσο με την εκπαιδευτική διαδικασία όσο και με τους ευρύτερους συναφείς παράγοντες. Οι προσωπικές δεξιότητες του φοιτητή περιλαμβάνουν μια σειρά χαρακτηριστικών όπως η δημιουργικότητα, ο κριτικός προβληματισμός, το προηγούμενο εκπαιδευτικό υπόβαθρο, η ικανοποίηση και οι εμπειρίες ζωής, καθώς και η αυτοαντίληψη, μεταξύ άλλων. Η εκπαιδευτική διαδικασία περιλαμβάνει την ανταλλαγή διδασκαλίας και μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων μορφών μάθησης, την απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων, καθώς και την ανάπτυξη ικανοτήτων προγραμματισμού, οργάνωσης και αξιολόγησης. Το ευρύτερο πλαίσιο περιλαμβάνει τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες, οι οποίοι περιλαμβάνουν στοιχεία όπως η κουλτούρα, το μαθησιακό περιβάλλον, τα χρήματα και οι οργανωτικές πολιτικές (σελ. 158). Συμπερασματικά, οι Brockett και Hiemstra (2012, σελ.159) υποστηρίζουν ότι η αποτελεσματικότητα της αυτονομίας είναι ευθέως ανάλογη με την ισορροπία που επιτυγχάνεται μεταξύ του ατόμου, της διαδικασίας και του ευρύτερου πλαισίου. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να διαθέτουν ένα σημαντικό επίπεδο αυτονομίας, ενώ η μαθησιακή διαδικασία, οι κοινωνικοπολιτικοί παράγοντες και το μαθησιακό περιβάλλον πρέπει συλλογικά να καλλιεργούν ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τους φοιτητές να αναλάβουν την ευθύνη για τη μάθησή τους.

Σύμφωνα με την έρευνα που διεξήγαγαν οι Μπέη, Μαυροειδής και Γιώσος (2019, σελ.140), η έννοια της μαθητικής αυτονομίας μπορεί να οριοθετηθεί σε δύο μοναδικές πτυχές, δηλαδή στην εκπαιδευτική διάσταση και στην ψυχολογική-προσωπική συνιστώσα. Κάθε διάσταση περιλαμβάνει δύο διακριτούς παράγοντες, δηλαδή την εκπαιδευτική διάσταση που περιλαμβάνει την «αυτονομία στον προγραμματισμό» και την «αυτονομία στην πράξη», και την προσωπική διάσταση που περιλαμβάνει την «αυτογνωσία» και τη «διαχείριση δυσκολιών». Η προσωπική διάσταση περιλαμβάνει την ικανότητα προσαρμογής σε δύσκολες καταστάσεις και την αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων (Μπέη, Μαυροειδής και Γιώσος, 2019, σελ.140).

Σύμφωνα με τον Ραλλία και Αναστασιάδη (2015) αναφορικά με την αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση υποστηρίζεται ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο επίπεδο επικοινωνίας που δημιουργείται μεταξύ των δύο βασικών συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία, του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου. Βέβαια είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακρίσεις σε σύγκριση με τα συμβατικά εκπαιδευτικά συστήματα. Αυτή η διαφορά προκύπτει από τον εγγενή φυσικό διαχωρισμό μεταξύ του διδάσκοντα και του φοιτητή, με αποτέλεσμα μια μαθησιακή διαδικασία που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην αυτονομία και την αυτοκατεύθυνση του φοιτητή. Για αυτόν τον λόγο, η επιτυχής εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτεί τη χρήση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων (Παπαγεωργίου & Βασιλού, 2010).

Η μελέτη των Armakola, Panagiotakopoulos, and Massara (2015) περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της διαπραγμάτευσης, την αναγνώριση της προηγούμενης εμπειρίας και τη συνεργασία μεταξύ του φοιτητή και του καθηγητή. Είναι λοιπόν προφανές ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ποικίλη εκπαιδευτική προσέγγιση που αποκλίνει από το παραδοσιακό μοντέλο κάθετης μετάδοσης γνώσης με επίκεντρο τον καθηγητή. Αντίθετα, εστιάζει στην ενίσχυση της ικανότητας των ατόμων να συμμετέχουν στην ενεργό απόκτηση γνώσης και να αναπτύξουν δεξιότητες για αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και αυτονομία (Μουζάκης, 2006).

Ο Λιοναράκης (2001) σχετικά με την αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση θεωρεί ότι ένα πρόσθετο χαρακτηριστικό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

είναι η αλλαγή κατεύθυνσης από το ρόλο του καθηγητή στην εγγενή αξία του εκπαιδευτικού περιεχομένου, ανεξάρτητα από το μέσο του. Ο φοιτητής ασχολείται με τη μελέτη του εκπαιδευτικού περιεχομένου της ενότητας, συνεργάζεται με άλλα μέλη της ομάδας και συμμετέχει στην ανταλλαγή απόψεων, όλα με στόχο την εκπλήρωση των προβλεπόμενων εργασιών εντός του συμφωνημένου χρονικού πλαισίου που καθορίζει ο καθηγητής. Οι τεχνολογίες σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των φοιτητών και την προώθηση της ανάπτυξής τους μέσα στο ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης (Μουζάκης, 2006). Συμπερασματικά, ο εκπαιδευόμενος αποκτά πολύ υψηλότερο επίπεδο αυτονομίας στη διαδικασία της μάθησης, δίνοντάς του τη δυνατότητα να εργαστεί με μεγαλύτερη ανεξαρτησία σε σύγκριση με προηγούμενες πρακτικές και να γίνει συνολικά πιο αυτόνομος (Armakola, Panagiotakopoulos & Massara, 2015).

Επιπροσθέτως, όπως πάλι υποστηρίζει ο Λιοναράκης (2001), η έννοια της μάθησης δεν γίνεται πλέον αντιληπτή ως εγγενώς κατανοητό φαινόμενο, καθώς είναι περίπλοκα συνυφασμένο με τη διαδικασία της διδασκαλίας. Αντί να υπάρχει ως ξεχωριστές οντότητες, η μάθηση γίνεται πλέον κατανοητή ως ένα εγγενές αποτέλεσμα της διδασκαλίας, όπου ο φοιτητής εμπλέκεται σε μια δυναμική και αυτοκατευθυνόμενη διαδικασία απόκτησης γνώσης που θα τον οδηγήσει στη δική του αυτονομία και ανεξαρτησία. Για αυτό, αυτή η διαδικασία αυτοεκπαίδευσης ενδυναμώνει τον εκπαιδευόμενο ως αυτόνομο άτομο, διεγείροντας την κλίση του προς καινοτόμες προσεγγίσεις στη μάθηση.

Από τα παραπάνω σχετικά με την αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, υπογραμμίζεται η μεγάλη σημασία του ρόλου του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δηλαδή στη διατήρηση της διαρκούς συμμετοχής των φοιτητών. Οι κύριες λειτουργίες αυτής της εργασίας περιλαμβάνουν κυρίως την επικοινωνία, την παροχή συμβουλών και την ενθάρρυνση. Οι πολλοί τρόποι επικοινωνίας που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για να εμπλακούν με τους φοιτητές τους, τόσο με συμβατικούς όσο και με αντισυμβατικούς τρόπους, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της αποτελεσματικής διδασκαλίας και μάθησης. Η μάθηση και η επικοινωνία πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους να ασχοληθούν με την άνεσή τους ή την ανάγκη τους χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα όπως τηλέφωνο, γραπτή αλληλογραφία, ηλεκτρονικό

ταχυδρομείο, Διαδίκτυο ή τακτικές συλλογικές συμβουλευτικές συνεδρίες. Επομένως, ο καθηγητής δημιουργεί μια δομή υποστήριξης που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης και της ανάπτυξης της αυτονομίας των φοιτητών. Επιπλέον, η εστίαση του καθηγητή πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα άτομα εντός της ομάδας, δίνοντας έμφαση στην προσωπική τους ανάπτυξη και διασφαλίζοντας την επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος σπουδών. Η συμμετοχή σε συνεχή αυτοαξιολόγηση είναι ένα ουσιαστικό συστατικό για κάθε καθηγητή εξ αποστάσεως. Ο πρωταρχικός στόχος του καθηγητή είναι να διευκολύνει την ανάπτυξη αυτοκατευθυνόμενων και αυτόνομων φοιτητών (Τσιτλακίδου, 2013).

Συμπερασματικά σχετικά με την αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, οι απαιτήσεις του 21ου αιώνα χρειάζονται την ενίσχυση της εκπαίδευσης των φοιτητών και την εξερεύνηση καινοτόμων προσεγγίσεων που θα τους εξοπλίσουν για την κοινωνική ένταξη ως αφοσιωμένα άτομα και με αναλυτική σκέψη. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να ενθαρρύνει την ενεργό δέσμευση και την ανεξάρτητη μάθηση, και αυτονομία των ατόμων, που επιτυγχάνεται μέσω μιας ευρετικής προσέγγισης που δίνει έμφαση στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, τη ουσιαστική συνεργασία και την αποτελεσματική επικοινωνία (Γιαννοπούλου, 2018). Την ίδια στιγμή, τα άτομα θα πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα να αναλύουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις και να αποκτούν την ικανότητα της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Η «συνεργασία», η «επικοινωνία», η «μεταγνώση» και οι «ψηφιακές δεξιότητες» είναι από τις βασικές ικανότητες του 21ου αιώνα που διευκολύνουν την ενεργό, ανεξάρτητη και αυτόνομη μάθηση για τους φοιτητές, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να εμπλακούν αποτελεσματικά με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και με τους καθηγητές και τους συμφοιτητές τους. Οι καθηγητές έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν σημαντικά την ανάπτυξη των ικανοτήτων των φοιτητών, αξιοποιώντας και ενισχύοντας αποτελεσματικά τις οργανωτικές, κοινωνικές, παιδαγωγικές και ψηφιακές τους ικανότητες. Η διασφάλιση της προσβασιμότητας σε ψηφιακούς πόρους και συστήματα, καθώς και η παροχή σχετικού περιεχομένου, είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας διαδικτυακής τάξης (Ναουμίδα, 2017). Για τους λόγους αυτούς, συνιστάται η διεξαγωγή εκτενούς μελέτης στον τομέα της ενίσχυσης των ικανοτήτων του 21ου αιώνα στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, παράλληλα με την ανάπτυξη συμπληρωματικών πόρων προσαρμοσμένων για καθηγητές και φοιτητές. Κατά συνέπεια, η παροχή κατάλληλων πόρων στους

φοιτητές θα διευκολύνει την προσωπική τους ανάπτυξη και θα τους παρέχει τις απαραίτητες δεξιότητες για την αποτελεσματική πλοήγηση στις εξελισσόμενες προσδοκίες της σύγχρονης κοινωνίας, κάνοντας τους αυτόνομους και ανεξάρτητους στην μάθηση τους και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να γίνουν πολύτιμοι συνεισφέροντες ως μελλοντικοί πολίτες.

3.2 Σημασία της φοιτητικής αυτονομίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Ο πρωταρχικός στόχος οποιουδήποτε εκπαιδευτικού συστήματος είναι να καλλιεργήσει άτομα που κατευθύνονται από τον εαυτό τους που έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά προσωπικές και επαγγελματικές προκλήσεις μέσω τόσο ανεξάρτητων όσο και συνεργατικών μεθόδων επίλυσης προβλημάτων (Hargreaves, 2003). Η επίτευξη ενός τέτοιου στόχου μπορεί να επιτευχθεί με την καλλιέργεια της αυτονομίας του φοιτητή, μια έννοια που διευκρινίστηκε από τον Moore (1984) ως «ο βαθμός στον οποίο ο φοιτητής, και όχι ο καθηγητής, καθορίζει τους στόχους, τις μεθόδους μάθησης και τους πόρους και τις αποφάσεις αξιολόγησης του εκπαιδευτικού πρόγραμμα» (σελ. 85). Σύμφωνα με τον Albert (2007), οι φοιτητές που είναι αυτόνομοι τείνουν να είναι πιο αποτελεσματικοί στην επίτευξη των μαθησιακών τους στόχων με υψηλότερο επίπεδο αποτελεσματικότητας. Η έννοια της αυτονομίας στη μάθηση συνδέεται στενά με την ανάπτυξη της καινοτομίας, της δημιουργικότητας και της αυτό-αποτελεσματικότητας. Σύμφωνα με τον Buvoitz (2008), η προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών δικαιολογείται παιδαγωγικά, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των ενηλίκων μαθητών. Η καλλιέργεια της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας των φοιτητών στη μαθησιακή διαδικασία αναγνωρίζεται ευρέως ως σημαντικός στόχος στην εκπαίδευση (Bembenuity, 2011; Dillner, 2005).

Παρά την αναγνώριση αυτή, υπήρξε έλλειψη ουσιαστικών προσπαθειών για την αποτελεσματική ενσωμάτωση αυτού του στόχου στις εκπαιδευτικές πρακτικές. Πολλοί παράγοντες εμποδίζουν την ολοκλήρωση αυτού του καθήκοντος στο πλαίσιο του

πανεπιστημίου, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος σπουδών, του αναλυτικού προγράμματος μαθημάτων, της δομής των μαθημάτων, της εξουσίας του εκπαιδευτικού, των μεθοδολογιών διδασκαλίας, των πρακτικών διαχείρισης και ελέγχου της τάξης και των εκπαιδευτικών προτύπων και των επίσημων αξιολογήσεων. Σύμφωνα με τον Hargreaves (2003), οι νόμοι και οι διαδικασίες που εφαρμόζονται σε δομημένες τάξεις δεν εξοπλίζουν επαρκώς τους φοιτητές με τις απαραίτητες δεξιότητες για να ευδοκιμήσουν σε μια οικονομία της γνώσης που εκτιμά τη δημιουργικότητα, την ευελιξία και την ομαδική εργασία. Σε αυτό το είδος οικονομίας, η κανονικότητα θεωρείται εμπόδιο στην εφεύρεση και την ανάληψη κινδύνων (σελ. 14). Σύμφωνα με το CIEL Handbook (2000), η αυτονομία του φοιτητή περιλαμβάνει διάφορες πτυχές μέσω των οποίων οι εκπαιδευόμενοι μειώνουν σταδιακά την εξάρτησή τους από τον καθηγητή και αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους μάθηση. Αυτό συνεπάγεται την ανάπτυξη της ικανότητας για ανεξάρτητη μάθηση και τη συμμετοχή σε μια διαδραστική διαδικασία όπου οι εκπαιδευόμενοι θέτουν βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους μαθησιακούς στόχους, καθώς και εμπλέκονται σε αυτοστοχασμό και αξιολόγηση της προόδου τους (σελ. 5). Αυτή η μέθοδος απαιτεί μια νέα προοπτική για την παιδαγωγική και τις εκπαιδευτικές πρακτικές, όπου η κύρια έμφαση δίνεται στη διευκόλυνση της ικανότητας των φοιτητών να βελτιστοποιήσουν την αυτονομία τους. Η προαναφερθείσα έννοια γεννά την έννοια της εκπαίδευσης με επίκεντρο τον φοιτητή, η οποία συνδέεται στενά με τις έννοιες που προέρχονται από τις προοπτικές των Dewey, Piaget και Vygotsky, καθώς και με την έννοια της αυτόνομης ή αυτοκατευθυνόμενης μάθησης (Hiemstra, 1982). Η έννοια της αυτονομίας του φοιτητή συνδέεται στενά με την επικέντρωση του φοιτητή στην εκπαίδευση, τον κοινωνικό κονστρουκτιβισμό και τη συνεργατική προσέγγιση. Η διαδικτυακή μάθηση, ως ξεχωριστός τρόπος εκπαίδευσης, συνεπάγεται εγγενώς αυτόνομη μελέτη και προωθεί την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, ανεξάρτητα από το εάν διευκολύνεται από ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα. Οι διαδικτυακοί εκπαιδευόμενοι, λόγω του χωρικού και χρονικού διαχωρισμού τους από το σχολείο και τον εκπαιδευτή, βιώνουν ορισμένα πλεονεκτήματα, όπως ένα βολικό περιβάλλον αυτοδιδασκαλίας, την ικανότητα να προσαρμόζουν τη μάθησή τους στο ατομικό τους στυλ και ρυθμό, ευελιξία στον προγραμματισμό και πρόσβαση σε ένα τεράστιο μια σειρά από διαδικτυακούς πόρους. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν επίσης το μειονέκτημα της έλλειψης οργανωμένων και υποχρεωτικών δραστηριοτήτων πρόσωπο με πρόσωπο στην τάξη, που έχει αποδειχθεί ότι ενισχύουν το δέσιμο μεταξύ των φοιτητών. Αυτή η

απουσία διαπροσωπικών αλληλεπιδράσεων μπορεί δυνητικά να επηρεάσει την ικανότητά τους για αυτόνομη μάθηση (Serdyukon and Serdyukova, 2012, σ. 42). Δυστυχώς, συνήθως παρατηρείται ότι οι διαδικτυακοί φοιτητές συνήθως βιώνουν περιορισμένη αλληλεπίδραση με τον καθηγητή τους, λιγότερες πιθανότητες για συνεργατική εργασία με συμφοιτητές τους, έλλειψη συνεχών και ελκυστικών πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπιδράσεων με άλλα μέλη της μαθησιακής κοινότητας και έλλειψη πρόσβασης σε κρίσιμη στιγμιαία ανατροφοδότηση που είναι εύκολα προσβάσιμη σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον στην τάξη. Επιπλέον, η απουσία επαφών πρόσωπο με πρόσωπο εμποδίζει την καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στην τάξη, εμποδίζοντας έτσι την εδραίωση ενός αισθήματος κοινότητας και εμπιστοσύνης μεταξύ των συμφοιτητών. Ο πιθανός αντίκτυπος στα μαθησιακά αποτελέσματα μπορεί να είναι δυσμενής λόγω της κοινωνικής φύσης της μάθησης, η οποία απαιτεί δέσμευση σε ένα κοινωνικό περιβάλλον, όπως μια τάξη, και επαφή με άλλα μέλη της ομάδας (Vygotsky, 1962; Bandura, 1997). Τα Class Live Pro, SKYPE, ZOOM, TEAMS και άλλες τεχνολογίες επικοινωνιών έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν κάπως αυτό το ζήτημα. Ωστόσο, δεν αντισταθμίζουν επαρκώς την έλλειψη γνήσιας σύνδεσης. Οι μικτές ή υβριδικές αίθουσες διδασκαλίας παρέχουν μια εναλλακτική προσέγγιση για την καλλιέργεια μιας μαθησιακής κοινότητας.

Η εφαρμογή ενός προκαθορισμένου προγράμματος περιορίζει σημαντικά την αυτονομία των μαθητών και αποδυναμώνει την αποτελεσματικότητα της ασύγχρονης μάθησης. Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης παρέχουν μια ξεχωριστή προοπτική για αυτοκατευθυνόμενη, προσαρμόσιμη και συνεργατική μάθηση, παρέχοντας στους φοιτητές ένα εξατομικευμένο περιβάλλον μάθησης και λειτουργίες επικοινωνίας εκτός των ορίων των δομημένων πλαισίων μαθημάτων. Η ενσωμάτωση των πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης στη μαθησιακή διαδικασία είναι μια εφικτή ευκαιρία για την ενίσχυση της αυτόνομης μάθησης, ενισχύοντας παράλληλα την αίσθηση της κοινότητας στους φοιτητές. Το σύγχρονο μοντέλο μάθησης μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια αποκεντρωμένη δομή που αποτελείται από διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς. Μέσα σε αυτό το μοντέλο, οι φοιτητές διατηρούν μια αίσθηση αυτονομίας ακόμα και όταν συνδέονται με το εκπαιδευτικό ίδρυμα και τον καθηγητή. Επιπλέον, συνεργάζονται με συμφοιτητές σε μια εξωτερική κοινότητα μάθησης που έχει δημιουργηθεί ειδικά για ένα συγκεκριμένο μάθημα (Γιαννοπούλου, 2018).

3.3 Προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την αυτονομία των φοιτητριών και των φοιτητών

Οι προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των φοιτητών. Όσον αφορά την αυτονομία του φοιτητή, το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να έχει σχεδιαστεί για να προωθεί την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και να δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναλάβουν την εκπαίδευσή τους. Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι σαφές και προσβάσιμο στους φοιτητές. Θα πρέπει να είναι γραμμένο σε απλή γλώσσα, αποφεύγοντας την τεχνική ορολογία που μπορεί να τους μπερδέψει. Το υλικό θα πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμο σε διαφορετικές μορφές, όπως ήχο ή βίντεο, για να καλύψει διαφορετικά στυλ μάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να επιτρέπει στους φοιτητές να μαθαίνουν με το δικό τους ρυθμό. Αυτό σημαίνει ότι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα πρέπει να μπορούν να επιλέγουν πότε και πού μαθαίνουν, καθώς και τη σειρά με την οποία μαθαίνουν το υλικό. Αυτή η ευελιξία επιτρέπει στους φοιτητές να οικειοποιηθούν τη μάθησή τους και να την προσαρμόσουν στις ατομικές τους ανάγκες. Το διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό προωθεί τη συμμετοχή των φοιτητών και τους ενθαρρύνει να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη μάθησή τους. Διαδραστικά στοιχεία όπως κουίζ, προσομοιώσεις και παιχνίδια μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές να διατηρήσουν πληροφορίες και να τις εφαρμόσουν σε πραγματικές καταστάσεις. Το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι σχετικό με τη ζωή και τα ενδιαφέροντα των φοιτητών. Όταν μπορούν να δουν τις πρακτικές εφαρμογές αυτού που μαθαίνουν, είναι πιο πιθανό να ασχοληθούν με το υλικό και να οικειοποιηθούν τη μάθησή τους. Η ανατροφοδότηση και η αξιολόγηση είναι κρίσιμα συστατικά του εκπαιδευτικού υλικού που προάγουν την αυτονομία των φοιτητών. Οι φοιτητές θα πρέπει να λαμβάνουν έγκαιρα και εποικοδομητικά σχόλια σχετικά με την πρόοδό τους, επιτρέποντάς τους να εντοπίζουν τομείς προς βελτίωση και να οικειοποιούνται τη μάθησή τους. Οι αξιολογήσεις θα πρέπει επίσης να σχεδιάζονται έτσι ώστε να τους επιτρέπουν να επιδεικνύουν την κατανόησή τους με διάφορους τρόπους, και όχι μόνο μέσω παραδοσιακών εξετάσεων. Το συνεργατικό εκπαιδευτικό υλικό προάγει την αυτονομία ενθαρρύνοντας τους φοιτητές να συνεργαστούν και να μάθουν ο ένας από τον άλλο. Οι συνεργατικές δραστηριότητες, όπως ομαδικά έργα ή αξιολογήσεις από ομότιμους μπορούν να τους βοηθήσουν να αναπτύξουν κριτική σκέψη και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, ενώ παράλληλα προάγουν την ομαδική εργασία και την επικοινωνία.

Η αυτονομία των φοιτητών είναι ζωτικής σημασίας για την ακαδημαϊκή και προσωπική τους ανάπτυξη. Για να ενισχυθεί η αυτονομία τους στη μάθηση, η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί με διάφορους τρόπους. Οι διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης παρέχουν στους φοιτητές την ευκαιρία να μάθουν με το δικό τους ρυθμό και σύμφωνα με το δικό τους πρόγραμμα. Αυτές οι πλατφόρμες προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων και θεμάτων, επιτρέποντας στους μαθητές να επιλέξουν τι θέλουν να μάθουν. Η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την εξατομίκευση της μαθησιακής εμπειρίας για κάθε φοιτητή. Οι τεχνολογίες προσαρμογής μάθησης μπορούν να προσαρμόσουν το επίπεδο δυσκολίας του υλικού με βάση την απόδοση του μαθητή και να παρέχουν εξατομικευμένη ανατροφοδότηση. Η τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των φοιτητών, επιτρέποντάς τους να συνεργαστούν σε διάφορες εργασίες που τους ανατίθενται.

Οι κινητές συσκευές όπως τα smartphone και τα tablet μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στη μάθηση. Οι εφαρμογές εκμάθησης για κινητά μπορούν να τους παρέχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό ανά πάσα στιγμή και οπουδήποτε.

Για να διασφαλίσουν ότι το εκπαιδευτικό τους υλικό ευθυγραμμίζεται με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των φοιτητών τους, τα πανεπιστήμια μπορούν να κάνουν πολλά βήματα. Πρώτον, μπορούν να διεξάγουν έρευνες για να συγκεντρώσουν σχόλια από τους φοιτητές σχετικά με τις μαθησιακές προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τα πανεπιστήμια να προσαρμόσουν το εκπαιδευτικό τους υλικό ώστε να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες απαιτήσεις των φοιτητών τους.

Δεύτερον, τα πανεπιστήμια μπορούν να εμπλέξουν τους φοιτητές στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω εργαστηρίων συνδημιουργίας ή δίνοντας στους μαθητές την ευκαιρία να παρέχουν σχόλια σχετικά με προσχέδια εκπαιδευτικού υλικού. Με τη συμμετοχή των φοιτητών στη διαδικασία, τα πανεπιστήμια μπορούν να διασφαλίσουν ότι το υλικό είναι σχετικό και ελκυστικό για αυτούς. Τρίτον, τα πανεπιστήμια μπορούν να χρησιμοποιούν αναλύσεις δεδομένων για να παρακολουθούν τη συμμετοχή των φοιτητών με το εκπαιδευτικό υλικό και να προσδιορίζουν τομείς προς βελτίωση. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τα πανεπιστήμια να βελτιώνουν συνεχώς το εκπαιδευτικό τους υλικό για να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των φοιτητών τους. Συνολικά, υιοθετώντας μια προσέγγιση με επίκεντρο τον

φοιτητή και εμπλέκοντας τους ίδιους τους φοιτητές στη διαδικασία, τα πανεπιστήμια μπορούν να διασφαλίσουν ότι το εκπαιδευτικό τους υλικό είναι σχετικό και ελκυστικό και υποστηρίζει την αυτονομία των φοιτητών τους.

3.4. Η Θεωρία Μάθησης Πολυμέσων Mayer

Η Θεωρία Μάθησης Πολυμέσων Mayer είναι μια γνωστική θεωρία που εξηγεί πώς τα πολυμέσα μπορούν να ενισχύσουν τη μάθηση παρέχοντας στους φοιτητές πολλαπλές αναπαραστάσεις πληροφοριών. Σύμφωνα με τον Mayer, υπάρχουν τρεις βασικές αρχές που διέπουν τη μάθηση πολυμέσων: συνοχή, πλεονασμός και τροπικότητα. Η πρώτη αρχή, η συνοχή, αναφέρεται στην ιδέα ότι τα πολυμέσα πρέπει να παρουσιάζονται με σαφή και οργανωμένο τρόπο (Mayer, 2009). Αυτό σημαίνει ότι όλες οι πληροφορίες που παρουσιάζονται πρέπει να είναι σχετικές με τον μαθησιακό στόχο και να παρουσιάζονται με λογική σειρά. Η συνοχή περιλαμβάνει επίσης τη χρήση οπτικών βοηθημάτων όπως διαγράμματα και διαγράμματα για να βοηθήσουν τους φοιτητές να κατανοήσουν πολύπλοκες έννοιες. Η δεύτερη αρχή, ο πλεονασμός, αναφέρεται στην ιδέα ότι τα πολυμέσα πρέπει να παρέχουν στους εκπαιδευόμενους πολλαπλές αναπαραστάσεις πληροφοριών. Αυτό σημαίνει ότι οι πληροφορίες πρέπει να παρουσιάζονται τόσο σε οπτική όσο και σε ακουστική μορφή. Για παράδειγμα, μια διάλεξη βίντεο μπορεί να περιλαμβάνει προφορικές λέξεις και κείμενο στην οθόνη για να ενισχύσει τις βασικές έννοιες. Η τρίτη αρχή, η τροπικότητα, αναφέρεται στην ιδέα ότι διαφορετικοί τύποι μέσων ταιριάζουν καλύτερα για διαφορετικούς τύπους μαθησιακών εργασιών. Για παράδειγμα, τα οπτικά μέσα όπως τα διαγράμματα και τα γραφήματα μπορεί να είναι καλύτερα κατάλληλα για χωρικές εργασίες, ενώ τα ακουστικά μέσα όπως οι διαλέξεις μπορεί να είναι καλύτερα κατάλληλα για λεκτικές εργασίες (Mayer, 2009).

Η Θεωρία Μάθησης Πολυμέσων Mayer έχει υποστηριχθεί από πολυάριθμες μελέτες που έχουν δείξει ότι τα πολυμέσα μπορούν να βελτιώσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, μια μελέτη από τους Moreno και Mayer (2000) διαπίστωσε ότι οι μαθητές που έλαβαν διδασκαλία πολυμέσων είχαν καλύτερες επιδόσεις σε ένα post-test από τους μαθητές που έλαβαν διδασκαλία μόνο με κείμενο. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν δημιουργούνται όλα τα πολυμέσα με τον ίδιο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι τα πολυμέσα πρέπει να είναι σαφή, συνοπτικά και σχετικά με τον μαθησιακό στόχο. Θα πρέπει επίσης να σχεδιαστούν με τρόπο που να υποστηρίζει την ενεργό μάθηση και να ενθαρρύνει τους φοιτητές να ασχοληθούν με το υλικό. Επιπλέον, είναι σημαντικό να

ληφθούν υπόψη τα πιθανά μειονεκτήματα των πολυμέσων στην εκπαίδευση. Για παράδειγμα, ορισμένοι φοιτητές μπορεί να βρουν τα πολυμέσα που αποσπούν την προσοχή τους. Άλλοι μπορεί να έχουν δυσκολία στην επεξεργασία πληροφοριών που παρουσιάζονται σε πολλές μορφές. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται πολυμέσα με σύνεση και να παρέχεται στους φοιτητές η υποστήριξη που χρειάζονται για να επιτύχουν. Με άλλα λόγια, η Θεωρία Μάθησης Πολυμέσων Mayer παρέχει ένα πολύτιμο πλαίσιο για την κατανόηση του πώς τα πολυμέσα μπορούν να βελτιώσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα. Σχεδιάζοντας πολυμέσα έχοντας υπόψη τις αρχές της συνοχής, του πλεονασμού και της τροπικότητας, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ελκυστικές και αποτελεσματικές εμπειρίες μάθησης για τους φοιτητές τους. Ωστόσο, είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται τα πολυμέσα με σύνεση και να παρέχεται στους φοιτητές η υποστήριξη που χρειάζονται για να επιτύχουν. Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, είναι πιθανό τα πολυμέσα να διαδραματίζουν όλο και πιο σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση (Mayer, 2009).

Κεφάλαιο 4

4.1 Η παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού

Αφού ολοκληρώθηκε το θεωρητικό πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, μελετήθηκαν οι αντίστοιχες με το θέμα βιβλιογραφικές πηγές και έρευνες σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή συμβούλου και του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντες ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών έπειτα δημιουργήθηκε το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο πρέπει να τηρεί κάποιες βασικές προϋποθέσεις και να πληροί κάποιες επίσης βασικές προδιαγραφές έτσι ώστε να αποτελεί εργαλείο καθοδήγησης των φοιτητών αφενός για τον καθηγητή και αφετέρου εργαλείο μάθησης για τον φοιτητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο της αυτής της διπλωματικής εργασίας παρουσιάζεται εκτενώς και λεπτομερώς το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε και επιμελήθηκε εξ ολοκλήρου από εμένα. Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό αφορά το θέμα της διατριβής μου που είναι η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή και του ρόλου του εκπαιδευτικού υλικού στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση σε σχέση με την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών. Αφού ολοκληρώθηκε το κομμάτι της έρευνας μου σχετικά με το παραπάνω θέμα μέσα από μια πληθώρα πηγών και ερευνών σχετικών του θέματος και έγινε μια προσπάθεια να καλυφθεί το θέμα επαρκώς και σφαιρικός έπειτα δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό για φοιτητές. Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό δημιουργήθηκε μέσα σε δύο εκπαιδευτικές πλατφόρμες. Η μια πλατφόρμα είναι αυτή του My Chamilo . Η πλατφόρμα αυτή ανήκει στο ΕΔΙΒΕΑ του ΠΤΔΕ του

Πανεπιστημίου Ρεθύμνης. Αυτή είναι και η πλατφόρμα που διδάχθηκα και έμαθα να χρησιμοποιώ κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών με τη βοήθεια του επόπτη καθηγητή μου κ. Κωνσταντίνου Κωτσίδα. Η δεύτερη πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε και αυτή σαν εργαλείο για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού μου υλικού είναι το H5P. Για να προχωρήσω στη δημιουργία του εκπαιδευτικού μου υλικού μελέτησα τις βασικές αρχές δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση του επιστήμονα Mayer και προσπάθησα να βασιστώ σε αυτές τις αρχές έτσι ώστε το εκπαιδευτικό μου υλικό να είναι ενδιαφέρον αλλά και εύχρηστο για τον χρήστη .

Η διαδικασία της δημιουργίας του εκπαιδευτικού μου υλικού ακολούθησε συγκεκριμένα βήματα. Αρχικά, μελετήθηκε η θεωρία με τις βασικές αρχές δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση του Mayer μέσα από τις αντίστοιχες ενότητες του My Chamilo .Στη συνέχεια πάλι μέσα από το My Chamilo μελετήθηκε η ενότητα για τον τρόπο λειτουργίας του εργαλείου του H5P. Έπειτα , εργάστηκα στην πλατφόρμα του H5P στην οποία δημιουργήθηκε ένα ολόκληρο μάθημα το οποίο και χώρισα σε τέσσερις διδακτικές ενότητες . Ο χωρισμός του μαθήματος σε τέσσερις επιμέρους ενότητες έγινε για να είναι πιο εύκολη, σύντομη και ευχάριστη η μελέτη του υλικού αυτού. Η πρώτη ενότητα στο H5P αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η δεύτερη ενότητα του μαθήματος αφορά την αυτονομία των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση , η τρίτη διδακτική ενότητα αφορά τον ρόλο του καθηγητή σε σχέση με την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών και το θέμα της τέταρτης και τελευταίας ενότητας είναι ο ρόλος της τεχνολογίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε σχέση πάλι με την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών.

Στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε συμπεριλήφθηκαν διαδραστικά βίντεο, εικόνες , σχεδιαγράμματα, κείμενα, δραστηριότητες εμπέδωσης και δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης. Βοηθητικά εργαλεία για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού υπήρξαν το PREZI και το η εφαρμογή δημιουργίας βίντεο DOODLY την οποία και είχα διδαχθεί κατά τη διάρκεια της φοίτησης μου στο πρόγραμμα των μεταπτυχιακών μου σπουδών. Αφού λοιπόν δημιουργήθηκαν αυτές οι τέσσερις διδακτικές ενότητες μέσα στο H5P στην συνέχεια καταπιάστηκα και ασχολήθηκα με την εκπαιδευτική πλατφόρμα My Chamilo όπου εκεί δημιουργήθηκε ολοκληρωμένο το μάθημα μου. Το μάθημα στο My Chamilo περιλαμβάνει τον τίτλο του μαθήματος , τον σκοπό του μαθήματος, τα

προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα από αυτό το μάθημα , τις λέξεις κλειδιά του μαθήματος , τον στόχο της εργασίας , τα ερευνητικά ερωτήματα , τις διδακτικές ενότητες μαζί με τα εισαγωγικά στοιχεία για την κάθε ενότητα, τον χρόνο μελέτης και τέλος τις βιβλιογραφικές πηγές. Παρακάτω παρατίθενται ενδεικτικά κάποιες εικόνες από το εκπαιδευτικό υλικό του μαθήματος που δημιουργήθηκε στο My Chamilo και στο H5P με βάση πάντα όσα μελετήθηκαν για τον ρόλο και τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης , παρατίθεται και το link όλου του εκπαιδευτικού υλικού.

EIKONEΣ

- Ελέγχου
- α
- α
- Content
- Content
- ση μενού
- α
- μέσα
- α
- οιλ
- αία
- Content
- Content
- s
- τυξη μενού
- Πίνακας Ελέγχου
- Άρθρα
- Πολυμέσα
- Σχόλια
- Προφίλ
- Εργαλεία
- HSP Content
- HSP Content
- d New
- Results
- Σύμπτυξη μενού

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΕΙΚΟΝΙΔΙΩΝ - ΟΔΗΓΟΣ ΠΛΗΓΗΣΗΣ

 Αρχική σελίδα

 Προηγούμενη σελίδα

 Περιεχόμενα

 Πηγές

 Επόμενη σελίδα

 Σημειωματάριο

Μπορείτε να μεταβείτε σε όποια σελίδα θέλετε πατώντας επάνω στο αντίστοιχο εικονίδιο

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

0:00 / 1:03

MAΘΗΣΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ (BINEO) 7 / 23

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

WHAT IS LEARNER AUTONOMY?

Factors for learners to attain autonomy:

- 1 Ability to take responsibility.
- 2 Personal constructs.
- 3 Teacher support.
- 4 Peer support.
- 5 Availability and flexibility in learning environment.

Shortcode

What's next?

You can use the following code to insert this interactive page, widgets, etc.

[h5p id="1990"]

Tags

No tags

OneDrive

Το στιγμιότυπο αποθηκεύεται

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως ΠΕΚΠΑ

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως ΠΕΚΠΑ

Results Edit

Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ
Bloom's Taxonomy

- create**: Produce new or original work (Design, assemble, construct, conjecture, develop, formulate, author, investigate)
- evaluate**: Justify a stand or decision (appraise, argue, defend, judge, select, support, value, critique, weigh)
- analyze**: Draw connections among ideas (differentiate, organize, relate, compare, contrast, distinguish, examine, experiment, question, test)
- apply**: Use information in new situations (execute, implement, solve, use, demonstrate, interpret, operate, schedule, sketch)
- understand**: Explain ideas or concepts (classify, describe, discuss, explain, identify, locate, recognize, report, select, translate)
- remember**: Recall facts and basic concepts (define, duplicate, list, memorize, repeat, state)

ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ 14 / 23

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Results Edit

1. Ο αυτόνομος φοιτητής είναι ανεξάρτητος και ικανός να πετύχει τους στόχους του.

2. Συνήθως οι φοιτητές που έχουν καταφέρει να είναι αυτόνομοι έχουν χαμηλότερες βαθμολογίες.

ΣΩΣΤΟ ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ ΛΑΘΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΛΟΓΗ

Διάβασε τις παραπάνω προτάσεις και έπειτα επέλεξε αν οι προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες. Για περισσότερη βοήθεια μπορείς να πατήσεις πάνω στο εικονίδιο των οδηγιών

Δραστηριότητα 17 / 23

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into pages, widgets, templates etc.

[h5p id="1990"]

Tags

No tags

OneDrive

Το στιγμιότυπο οθόνης αποθηκεύτηκε στο OneDrive.

1.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Results Edit

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών.

Επιμέλεια : Φιλοίτη Μαριγιάννα ΕΙΣΟΔΟΣ

ΕΞΕΦΥΛΛΟ 1 / 23

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc.

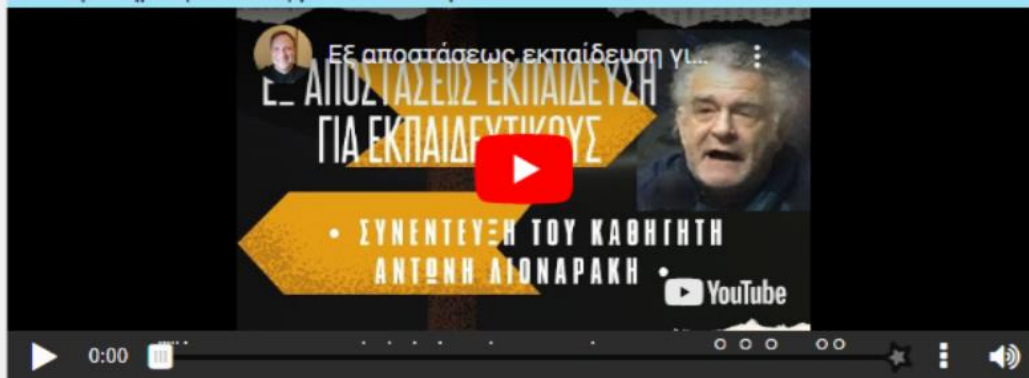
[h5p id="1990"]

Tags

No tags

1.3 Η ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Παρακολουθήστε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο της συνέντευξης του καθηγητή κ. Α. Λιοναράκη που αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στη συνέχεια κάντε τη δραστηριότητα που θα βρείτε πάνω στο βίντεο.

4. Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

- Πίνακας Ελέγχου
- Άρθρα
- Πολυμέσα
- Σχόλια
- Προφίλ
- Εργαλεία
- HSP Content
- All HSP Content
- Add New
- My Results
- Σύμπτυξη μενού

4.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας [Results](#) [Edit](#)

01. Τεχνικές δυσκολίες

02. Υπερβολική εξάρτηση από την τεχνολογία

03. Έλλειψη προσωπικής αλληλεπίδρασης

04. Ζητήματα προσβασιμότητας

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΡΟΚΥΨΟΥΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Shortcode

What's next?

You can insert this page, widget, template etc.

[h5p id="1993"]

Tags

No tags

4.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας [Results](#) [Edit](#)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Διάβασε τις παρακάτω προτάσεις και επέλεξε αν είναι σωστές ή λανθασμένες

Η τεχνολογία δεν μπορεί να υποστηρίξει την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και δεν παρέχεται πρόσβαση στους φοιτητές σε πόρους εκτός τάξης

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ

Η τεχνολογία μπορεί να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των φοιτητών.

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

Μια από τις τεχνικές που χρησιμοποιούν οι καθηγητές έτσι ώστε να ενσωματωθεί η τεχνολογία στη διδασκαλία τους είναι η παροχή ευκαιριών για επιλογή φοιτητών

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

Η τεχνολογία βοηθάει τους καθηγητές να παρακολουθούν την πρόοδο των φοιτητών και να παρέχουν ανατροφοδότηση σε πραγματικό χρόνο

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

Αφού ολοκλήρωσες τη δραστηριότητα αυτή άκου την παρακάτω ηχογράφηση και στη συνέχεια επανέλαβε την άσκηση

Για να κάνεις την παρακάτω δραστηριότητα πάτα πάνω στο εικονίδιο με τις οδηγίες

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcodes to insert this interactive content pages, widgets, templates etc.

[h5p id="1993"]

Tags

No tags

2.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας [Results](#) [Edit](#)

Δείτε το παρακάτω διαδραστικό βίντεο που αφορά στο ρόλο του καθηγητή ως προς την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών

Learner autonomy
Teachers need to decide their role!

0:00

7 / 19

2.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΠΩΣ Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΕΙ ΤΗΝ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
Με ποιούς τρόπους ο καθηγητής μπορεί να καλλιεργήσει την αυτονομία των φοιτητών με δημιουργικό τρόπο;

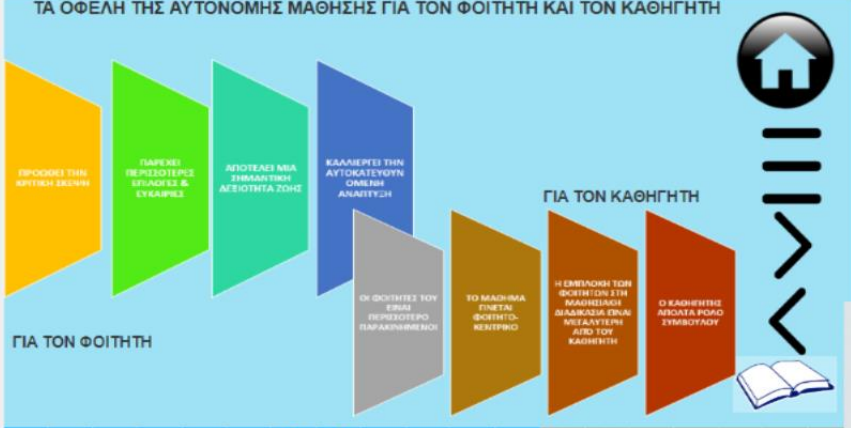

0:00 / 1:24

Navigation icons: Home, List, Play/Pause, Next, Previous, Full Screen, More.

2.Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΟΙΤΗΤΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΟΙΤΗΤΗ

- ΠΡΟΣΦΕΡΕ ΤΗΝ ΑΡΙΘΜΗ ΒΕΛΟΝΗ
- ΠΑΡΕΧΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ & ΕΥΚΛΗΡΕΣ
- ΑΠΟΤΕΛΕΣ ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΑΞΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ
- ΚΑΛΛΙΕΡΕΣ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΑΤΕΥΘΥΝΗ ΟΜΕΛΩΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

- ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΠΑΡΑΚΙΝΗΜΕΝΟΙ
- ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΦΟΙΤΗΤΟ-ΚΕΝΤΡΙΚΟ
- Η ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΕΙΝΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ
- Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΞΙΟΛΑ ΡΟΛΟ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Navigation icons: Home, List, Play/Pause, Next, Previous, Full Screen, More.

TA ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ 12 / 19

Shortcode

What's next?

You can use the following sh insert this interactive conten pages, widgets, templates et

[h5p id="1991"]

Tags

OneDrive

Το στιγμιότυπο οθόνης αποθηκεύτηκε στο OneDrive.

Μη ασφαλής | chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/main/course_description/?cidReq=DIPLWMATIKHERGASIAFILOITHMARIAGIANNA&id_session=0&gidRe...

Περιεχόμενο μαθήματος

Το περιεχόμενο του μαθήματος αυτού αφορά :

- την εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- τον ρόλο του καθηγητή ως προς την ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών
- την αυτονομία των φοιτητών
- τον ρόλο της τεχνολογίας

Δραστηριότητες

Οι βασικές δραστηριότητες αυτού του μαθήματος εμπεριέχονται μέσα στις τέσσερις διδακτικές ενότητες και είναι διάφορες και ποικίλες ασκήσεις εμπέδωσης του περιεχόμενου του μαθήματος.

Βοηθήματα

Το βασικό και κύριο βοήθημα για το μάθημα αυτό είναι το Η5Ρ.

Τρόποι αξιολόγησης

Μέσα στις διδακτικές ενότητες υπάρχει πληθώρα δραστηριοτήτων. Κάποιες από τις δραστηριότητες είναι και δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης αντιληφθεί μόνος του τα αδύνατα αλλά και δυνατά σημεία του σε σχέση με το αντικείμενο μελέτης του. Μετά από κάθε δραστηριότητα υπάρχει αντίστοιχη ανατροφοδότηση.

OneDrive
Το στιγμιότυπο οθόνης αποθηκεύτηκε
Το στιγμιότυπο οθόνης προστέθηκε στο OneDrive.

Αναζήτηση | 7:49 μμ 11/12/2023

Βοηθήματα

Το βασικό και κύριο βοήθημα για το μάθημα αυτό είναι το Η5Ρ.

Τρόποι αξιολόγησης

Μέσα στις διδακτικές ενότητες υπάρχει πληθώρα δραστηριοτήτων. Κάποιες από τις δραστηριότητες είναι και δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης. Έτσι ώστε ο μαθητής να μπορεί να αντιληφθεί μόνος του τα αδύνατα αλλά και δυνατά σημεία του σε σχέση με το αντικείμενο μελέτης του. Μετά από κάθε δραστηριότητα υπάρχει το αντίστοιχο αποτέλεσμα και η αντίστοιχη ανατροφοδότηση.

Επιμέλεια μαθήματος

Επιμέλεια : Φιλοίτη Μαριγιάνα

εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας Results Edit

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

• Τι πιστεύετε ότι είναι η **εξ αποστάσεως εκπαίδευση** και σε τι διαφέρει από την παραδοσιακή εκπαίδευση;

Μπορείτε να γράψετε αυτό που πιστεύετε αλλά και να πάρετε επιπλέον ιδέες και πληροφορίες για το παραπάνω ερώτημα πατώντας [ΕΔΩ](#)

 Αφού ολοκληρώσεις με την άποψη σου δεξ προσεκτικά τον ακόλουθο σύνδεσμο και στη συνέχεια διάβασε ξανά την απάντησή σου **Πάτα εδώ**

 [Η ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ](#)

Για περισσότερη βοήθεια πατήστε το εικονίδιο των οδηγιών

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5 / 14

Reuse <> Embed

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/main/lp/lp_controller.php?action=add_item&type=step&lp_id=3307&cidReq=DIPLWMATIKHERGASIAFILOITHMARIGIANNA&id_session=0&gidReq=0&gradebook=0&origin=&isStudentView=true

Όπως προαναφέρθηκε για να δημιουργηθεί όλο αυτό το εκπαιδευτικό υλικό έγινε πρώτα μια πολύ μεγάλη και εκτενής μελέτη της βιβλιογραφίας σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού και τον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντες ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών. Επίσης δόθηκε ιδιαίτερη βάση στη μελέτη των βασικών αρχών της δημιουργίας και του σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης του Richard Mayer. Οι αρχές αυτές μελετήθηκαν μέσα από την αντίστοιχη διδακτική ενότητα στο My Chamilo. Η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού βασίστηκε στις παρακάτω αρχές της πολυμεσικής μάθησης του Richard Mayer :

- Πολυμεσική αρχή (Multimedia Principle). Με τον όρο της πολυμεσικής αρχής εννοείται η παρουσίαση πληροφοριών ταυτόχρονα με λέξεις και εικόνες. Ο συνδυασμός κειμένου και σχετικής εικόνας βοηθάει περισσότερο τον μαθητή να κατανοήσει καλύτερα και να επεξεργαστεί με πιο αποτελεσματικό τρόπο τις πληροφορίες που του δίνονται σε αντίθεση με τις πληροφορίες που δεν παρουσιάζονται κατά αυτόν τον τρόπο.
- Αρχή της χωρικής συνάφειας (Spatial Contiguity Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται ότι το σχετικό κείμενο της εικόνας παρουσιάζεται κοντά σε αυτήν. Σύμφωνα με τον Mayer οι μαθητές αντιλαμβάνονται καλύτερα το μήνυμα όταν οι λέξεις που αντιστοιχούν με τις συγκεκριμένες εικόνες παρουσιάζονται κοντά σε αυτήν.
- Αρχή της χρονικής συνάφειας (Temporal Contiguity Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται ότι οι λέξεις παρουσιάζονται ταυτόχρονα με τις εικόνες
- Αρχή της συνοχής (Coherence Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι απαλλαγμένο από περιττές λεκτικές και οπτικές πληροφορίες. Σύμφωνα με τον Mayer οι μαθητές μαθαίνουν καλύτερα όταν άσχετες με το γνωστικό αντικείμενο πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) αποκλείονται αντί να συμπεριληφθούν.

- Αρχή της τροπικότητας (Modality Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται η χρήση της αφήγησης. Σύμφωνα με τον Mayer είναι προτιμότερη η χρήση της αφήγησης από την παράθεση γραπτών κειμένων.
- Αρχή του πλεονασμού (Redundancy Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται ότι η χρήση πολλαπλών μέσων για την παρουσίαση του περιεχομένου επιβαρύνει το εκπαιδευτικό υλικό.
- Αρχή της προσωποποίησης (Personalization Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται το εκπαιδευτικό υλικό να είναι εξατομικευμένο και σχεδιασμένο με βάση τις ανάγκες των μαθητών και παράλληλα να υπάρχει μια φιλικότητα μέσα σε αυτό.
- Αρχή της κατάτμησης (Segmentation Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται η σύντομη παρουσίαση των πληροφοριών και η αποφυγή μακροσκελών αφηγήσεων. Σύμφωνα με τον Mayer και τον Moreno οι μαθητές αποθηκεύουν και διατηρούν την πληροφορία στη μνήμη τους αν το εκπαιδευτικό υλικό έχει μια συνοπτική και συγκεκριμένη οπτική και λεκτική παρουσίαση.
- Αρχή της σηματοδότησης (Signaling Principle). Με τον όρο αυτό σύμφωνα με τον Mayer εννοείται η παροχή των κατάλληλων νύξεων , οι οποίες κατευθύνουν την προσοχή του μαθητή στην ουσιαστικότερη επεξεργασία των πληροφοριών.
- Αρχή της προπαίδευσης (Pretraining Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται η εκμάθηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων για τη μελέτη του βασικού μέρους του εκπαιδευτικού υλικού
- Αρχή της φωνής (Voice Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται η χρήση φιλικής αφήγησης. Σύμφωνα με τον Mayer στις αφηγήσεις πολυμεσικών μαθημάτων οι φωνές που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να είναι φιλικές και ευγενικές.
- Αρχή της εικόνας (Image Principle). Με τον όρο αυτό εννοείται η προσθήκη της εικόνας του αφηγητή. Σύμφωνα με τον Mayer η ύπαρξη της εικόνας του αφηγητή στο εκπαιδευτικό υλικό δε βοηθάει πάντα τους μαθητές.

83%

Ανασκόπηση ρόλων και δικαιωμάτων

Επιτήρηση Ρυθμίσεις

Φιλοίτη Μαριγιάννα

- Τίτλος εργασίας
- Σκοπός εργασίας
- Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- Λέξεις- κλειδιά
- Στόχοι εργασίας
- Ερευνητικά ερωτήματα εργασίας
- 1η Διδακτική ενότητα (Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση)
- 2η Διδακτική ενότητα (Η αυτονομία των φοιτητών)**

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών.

Επιμέλεια : Φιλοίτη Μαριγιάννα ΕΙΣΟΔΟΣ

75%

Ανασκόπηση ρόλων και δικαιωμάτων

Επιτήρηση Ρυθμίσεις

Φιλοίτη Μαριγιάννα

- Τίτλος εργασίας
- Σκοπός εργασίας
- Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα
- Λέξεις- κλειδιά
- Στόχοι εργασίας
- Ερευνητικά ερωτήματα εργασίας
- 1η Διδακτική ενότητα (Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση)
- 2η Διδακτική ενότητα (Η αυτονομία των φοιτητών)**

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών.

Επιμέλεια : Φιλοίτη Μαριγιάννα ΕΙΣΟΔΟΣ

2. Αρχή πλεονασμού

edivea.a2hosted.com/2017/h5p/wp-admin/admin.php?page=h5p&task=show&id=1986

Γρα σου, marijanna.fil@hotmail.com

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Results Edit

Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (1)
Τι είναι η μαθησιακή αυτονομία

WHAT IS LEARNER AUTONOMY?
Factors for learners to attain autonomy:

1. ικανότητα να αναλαμβάνει ευθύνες
2. προσωπικά κίνητρα
3. εκπαιδευτική υποστήριξη
4. υποστήριξη από τους συνομήλικους
5. ευελιξία σε περιβάλλοντα μάθησης

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc.

[h5p id="1986"]

Tags

No tags

Reuse Embed

10 / 50

31°C Ηλιοφάνεια 1:44 μμ 24/9/2023

3. Αρχή της προσωποποίησης

The screenshot shows a Moodle LMS interface. The main content area displays a quiz question titled "4Η ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ". The question text is: "Διάβασε τις παρακάτω προτάσεις και έπειτα επέλεξε αν οι προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες. Για περισσότερη βοήθεια μπορείς να πατήσεις πάνω στο εικονίδιο των οδηγιών". The question has two statements:

1. Ο αυτόνομος φοιτητής είναι ανεξάρτητος και ικανός να πετύχει τους στόχους του.
2. Συνήθως οι φοιτητές που έχουν καταφέρει να είναι αυτόνομοι έχουν χαμηλότερες βαθμολογίες.

Each statement has a "True" radio button. A "Check" button is at the bottom. A tooltip is visible over the second statement, containing the text: "Μπράβο και να θυμάσαι ότι ο αυτόνομος φοιτητής συνήθως πετυχαίνει τους στόχους του." The right sidebar contains a "Shortcode" section with the text: "What's next? You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc. [h5p id='1986']" and a "Tags" section with "No tags".

4. Αρχή της συνοχής

The screenshot shows a Moodle LMS interface. The main content area displays a diagram titled "Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (3) Ο κύκλος της μαθησιακής αυτονομίας". The diagram is a circular flowchart with a central blue circle labeled "Autonomous learning". Surrounding it are seven orange circles connected by arrows in a clockwise cycle: "Identifying needs", "Planning learning", "Setting goals", "Selecting resources", "Selecting learning strategies", "Practice", and "Assessment and revision". The right sidebar contains a "Shortcode" section with the text: "What's next? You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc. [h5p id='1986']" and a "Tags" section with "No tags".

5. Αρχή της σηματοδότησης

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (3)

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην πρόωση μοντέλων αυτόνομης μάθησης

Growing learner autonomy

- Critically reflective
- Independent
- Self-directed
- Highly developed decision-making skills
- Self-aware
- Collaborative
- Self-motivated

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc.

```
[h5p id="1986"]
```

Tags

No tags

6. Αρχή της τροπικότητας

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Ηχογραφημένο μάθημα

Σε αυτή τη διαφάνεια μπορείτε να ακούσετε ολόκληρο το μάθημα πατώντας εδώ

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc.

```
[h5p id="1986"]
```

Tags

No tags

7. Αρχή της χρονικής συνάφειας

H διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

H ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ (4)

H πυραμίδα της αυτόνομης μάθησης

Bloom's Taxonomy

Level	Description	Verbs
create	Produce new or original work	Design, assemble, construct, conjecture, develop, formulate, author, investigate
evaluate	Justify a stand or decision	appraise, argue, defend, judge, select, support, value, critique, weigh
analyze	Draw connections among ideas	differentiate, organize, relate, compare, contrast, distinguish, examine, experiment, question, test
apply	Use information in new situations	execute, implement, solve, use, demonstrate, interpret, operate, schedule, sketch
understand	Explain ideas or concepts	classify, describe, discuss, explain, identify, locate, recognize, report, select, translate
remember	Recall facts and basic concepts	define, duplicate, list, memorize, repeat, state

Reuse Embed

31°C Ηλιοφάνεια 2:26 μμ 24/9/2023

8. Αρχή της εικόνας

H διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Γεια σας! Είμαι η Μαριγιάννα και μαζί θα μάθουμε πολλά και σημαντικά πράγματα για την αυτονομία των φοιτητών και φυσικά για τον ρόλο του καθηγητή στην ενίσχυση αυτής της αυτονομίας!

Είστε έτοιμοι, Τι λέτε;

Α! Και μην ξεχάσω να σας πω για τα εργαλεία που βλέπετε στα δεξιά σας! Είναι όλα πολύ χρήσιμα! Πηγαίντε στη διπλανή διαφάνεια για να δείτε πως λειτουργούν εάν πατήσετε πάνω τους!!

Reuse Embed

31°C Ηλιοφάνεια 1:58 μμ 24/9/2023

9. Αρχή της φωνής

Η διερεύνηση του ρόλου του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας

Ηχογραφημένο μάθημα

Σε αυτή τη διαφάνεια μπορείτε να ακούσετε ολόκληρο το μάθημα πατώντας εδώ

Shortcode

What's next?

You can use the following shortcode to insert this interactive content into posts, pages, widgets, templates etc.

[h5p id="1986"]

Tags

No tags

10. Πολυμεσική αρχή

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Βλέποντας την εικόνα απαντήστε στο παρακάτω ερώτημα : Τι είναι για σας η αυτονομία;

✓ Progress: 0/1

μοναχικότητα και μονοτονία

ανεξαρτησία και δημιουργικότητα

Για να βοηθηθείτε διαβάστε την οδηγία για την δεύτερη δραστηριότητα πατώντας πάνω στο διπλανό εικονίδιο

MANUAL

11. Αρχή χωρικής συνάφειας

WHAT IS LEARNER AUTONOMY?
Factors for learners to attain autonomy:

- 1 Ability to take responsibility
- 2 Personal conduct
- 3 Teacher support
- 4 Peer support
- 5 Availability and flexibility in learning environment

1. η ικανότητα να αναλαμβάνεις ευθύνες

2. προσωπικά κίνητρα

3. εκπαιδευτική υποστήριξη

4. υποστήριξη από τους συνομήλικους

5. ευελιξία σε περιβάλλοντα μάθησης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (ΙΤΥΥΔΕΚ)

4.2 Η αποτίμηση του εκπαιδευτικού υλικού

Αποτιμώντας το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε στις δύο εκπαιδευτικές πλατφόρμες φαίνεται ότι βασίστηκε στις αρχές δημιουργίας και σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού του Mayer. Οι αρχές που διαφαίνονται από τις παραπάνω εικόνες του εκπαιδευτικού υλικού που δημιουργήθηκε στην πλατφόρμα του H5P είναι οι εξής.

1. αρχή κατάτμησης
2. αρχή πλεονασμού
3. αρχή εικόνας
4. αρχή φωνής
5. αρχή προσωποποίησης
6. αρχή σηματοδότησης
7. αρχή συνοχής
8. αρχή τροπικότητας
9. αρχή χρονικής συνάφειας
10. Πολυμεσική αρχή
11. Αρχή χωρικής συνάφειας

Η αρχή της προπαίδευσης δεν αναφέρεται διότι δεν συμπεριλήφθηκε.

Σχετικά με το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε έγινε μια προσπάθεια να βασιστεί στη γνωστική θεωρία μάθησης πολυμέσων του Mayer, να είναι ευέλικτο, ευχάριστο, πλήρως κατανοητό στον χρήστη και παράλληλα να βοηθάει τον χρήστη να είναι ανεξάρτητος και αυτόνομος κατά τη διάρκεια μελέτης αυτού του υλικού . Θεωρώ λοιπόν ότι τα παραπάνω επιτεύχθηκαν και το εκπαιδευτικό υλικό είναι κατάλληλο για φοιτητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση που θέλουν να μάθουν και να πληροφορηθούν επαρκώς για το παραπάνω θέμα.

Συζήτηση - Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που βγήκαν μετά την ολοκλήρωση αυτής της διπλωματικής εργασίας αφορούν τον ρόλο του καθηγητή συμβούλου στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών, τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών και στο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε στις πλατφόρμες MY CHAMILO και H5P. Πρέπει να τονιστεί ότι μετά το πέρας της βιβλιογραφικής επισκόπησης και της μελέτης πολλών βιβλιογραφικών πηγών προχώρησα στη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού. Ήταν απαραίτητο να γίνει μια εκτενής μελέτη των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών που πρέπει να έχει το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό έτσι ώστε να είναι βοηθητικό και καθοδηγητικό και για τον καθηγητή αλλά και για τον φοιτητή. Η συζήτηση και τα συμπεράσματα για την παρούσα διπλωματική εργασία βασίστηκαν πάνω στα τρία ερευνητικά ερωτήματα αυτής και στο βασικό θέμα της παρούσας εργασίας που αφορά τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ως συνολικό και γενικό συμπέρασμα μετά το τέλος αυτής της διατριβής είναι ότι ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στη εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι πολύ σημαντικοί και καθοριστικοί για την προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα θα αναλυθούν παρακάτω τα συμπεράσματα που βγήκαν για τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας αυτής. Αναφορικά με το πρώτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και το

δεύτερο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με τον ρόλο του καθηγητή στην εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση ως παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών βγήκαν τα παρακάτω συμπεράσματα. Σύμφωνα με μελέτες και έρευνες φαίνεται ότι η διεθνής βιβλιογραφία έχει μια σειρά από καταγραφές για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως φαίνεται από τα έργα των Holmberg (1995), Farajollahi και Zarifsanee (2012) και Taylor (2001). Ένα διαδεδομένο χαρακτηριστικό που μοιράζονται όλες οι μορφές εξ αποστάσεως διδασκαλίας είναι η απουσία άμεσης αλληλεπίδρασης που εντοπίζεται στις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Κατά συνέπεια, αυτό θέτει προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς καθώς πρέπει να διατηρήσουν μια συνεχή ροή επικοινωνίας με τους φοιτητές τους και να μεταφέρουν αποτελεσματικά τη γνώση παρά την απρόσωπη φύση της επικοινωνίας (Farajollahi & Zarifsanee, 2012). Οι Ραλλίας και Αναστασιάδης (2015) υποστηρίζουν ότι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο επίπεδο επικοινωνίας που δημιουργείται μεταξύ των δύο βασικών συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία, του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου. Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζει αξιοσημείωτες διακρίσεις σε σύγκριση με τα συμβατικά εκπαιδευτικά συστήματα. Αυτή η διαφορά προκύπτει από τον εγγενή φυσικό διαχωρισμό μεταξύ του διδάσκοντα και του φοιτητή, με αποτέλεσμα μια μαθησιακή διαδικασία που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην αυτονομία και την αυτοκατεύθυνση του φοιτητή. Ως εκ τούτου, η επιτυχής εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης απαιτεί τη χρήση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών πόρων (Παπαγεωργίου & Βασιλού, 2010).

Επιπρόσθετα, είναι κρίσιμο να αναγνωριστεί ο κεντρικός ρόλος του καθηγητή ο οποίος εκτείνεται πέρα από την εκπλήρωση των ακαδημαϊκών ευθυνών (Ηλιάδου & Αναστασιάδης, 2010). Επιπλέον, σκοπός της επικοινωνίας είναι να παρέχει ένα ευνοϊκό περιβάλλον μάθησης για τον φοιτητή, διευκολύνοντας έτσι την ακαδημαϊκή του πρόοδο (Καλογιαννάκης & Τουβλατζής, 2015). Ως εκ τούτου, η παιδαγωγική που χρησιμοποιείται στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση βασίζεται ομοίως στο άτομο, διευκολύνοντας την ενοποίηση των διεργασιών διδασκαλίας και μάθησης. Αυτή η προσέγγιση δίνει προτεραιότητα στην καλλιέργεια της μοναδικότητας, βλέποντας τον καθηγητή ως συνεργάτη, χρησιμοποιώντας την αξιολόγηση ως μέσο επιρροής στη

μαθησιακή διαδικασία και αναγνωρίζοντας την εμπειρία ως βασικό συστατικό για τη διευκόλυνση της μάθησης (Βασίλου, 2010).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, οι εκπαιδευόμενοι δεν υποχρεώνονται από τους εκπαιδευτές να συμμετέχουν σε ομάδες συνεργατικής μάθησης με σκοπό τη μελέτη και την απόκτηση γνώσης. Ο εκπαιδευόμενος θεωρείται ως μια μεμονωμένη οντότητα, η οποία βρίσκεται σε αντίθεση με την παραδοσιακή προσέγγιση της διδασκαλίας (Armakola, Panagiotakopoulos & Massara, 2015). Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η απόκτηση γνώσης βασίζεται στη συνεργατική δέσμευση μεταξύ φοιτητών και καθηγητών, καθώς και μεταξύ των συμφοιτητών. Αυτή η απόκλιση από τους συμβατικούς τρόπους αλληλεπίδρασης υπογραμμίζει τη σημασία της επικοινωνίας που διευκολύνεται από τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ), όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, οι βιντεοκασέτες, οι υπολογιστές και η τηλεδιάσκεψη. Ταυτόχρονα, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην εργασία των φοιτητών, αφού λαμβάνουν διδασκαλία μέσω των σχολίων και των παρατηρήσεων των καθηγητών, διευκολύνοντας έτσι την οικοδόμηση της γνώσης. Κατά συνέπεια, η διαδικασία απόκτησης γνώσης μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης βασίζεται στην ενεργό δέσμευση, συμπεριλαμβανομένης τόσο της αφομοίωσης του εκπαιδευτικού υλικού όσο και της συνεργατικής ανταλλαγής με άλλους φοιτητές (Farajollahi & Zarifsanaee, 2012).

Επομένως, η έννοια της εκπαίδευσης επαναπροσδιορίζεται ως μέσο προώθησης και διευκόλυνσης της αυτόνομης και αυτορρυθμιζόμενης μάθησης. Επιπλέον, η προαναφερθείσα μελέτη των Armakola, Panagiotakopoulos, and Massara (2015) περιλαμβάνει την ενσωμάτωση της διαπραγμάτευσης, την αναγνώριση της προηγούμενης εμπειρίας και τη συνεργασία μεταξύ του φοιτητή και του καθηγητή. Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ποικίλη εκπαιδευτική προσέγγιση που αποκλίνει από το παραδοσιακό μοντέλο κάθετης μετάδοσης γνώσης με επίκεντρο τον καθηγητή. Αντίθετα, εστιάζει στην ενίσχυση της ικανότητας των ατόμων να συμμετέχουν στην ενεργό απόκτηση γνώσης και να αναπτύξουν δεξιότητες για αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και αυτονομία (Μουζάκης, 2006).

Ο Λιοναράκης (2001) υποστηρίζει ότι ένα πρόσθετο χαρακτηριστικό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι η αλλαγή κατεύθυνσης από το ρόλο του καθηγητή στην εγγενή αξία

του εκπαιδευτικού περιεχομένου, ανεξάρτητα από το μέσο του. Συμπερασματικά από τη μελέτη πολλών βιβλιογραφικών πηγών αλλά και σύμφωνα και με τον κ. Λιοναράκη (2020) ο ρόλος του καθηγητή συμβούλου και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντες ενίσχυση της αυτονομίας των φοιτητών είναι δύο ρόλοι που είναι άμεσα συνδεδεμένοι μεταξύ τους και εμπλέκονται . Είναι και οι δύο αυτοί ρόλοι πολύ σημαντικοί έτσι ώστε να προωθείται η αυτονομία των φοιτητών. Το εκπαιδευτικό υλικό που πληροί τις προδιαγραφές καταλληλότητας και βοηθάει τους φοιτητές να είναι ανεξάρτητοι και αυτόνομοι βοηθάει σε μεγάλο βαθμό και τον ίδιο τον καθηγητή αφού αποτελεί εργαλείο για να μπορεί και ο ίδιος να καθοδηγεί τους φοιτητές με βάση αυτό το υλικό .Επιπλέον, ένα εξ αποστάσεως κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που προωθεί την αυτονομία χρειάζεται έναν ενεργό καθηγητή σύμβουλο που ο ίδιος θα το προωθήσει , θα το εξηγήσει και θα ενθαρρύνει τους φοιτητές του να το χρησιμοποιήσουν και να βασιστούν σε αυτό. Ο φοιτητής ασχολείται με τη μελέτη του εκπαιδευτικού περιεχομένου της ενότητας, συνεργάζεται με άλλα μέλη της ομάδας και συμμετέχει στην ανταλλαγή απόψεων, όλα με στόχο την εκπλήρωση των προβλεπόμενων εργασιών εντός του συμφωνημένου χρονικού πλαισίου που καθορίζει ο καθηγητής. Οι τεχνολογίες σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ των φοιτητών και την προώθηση της ανάπτυξής τους μέσα στο ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης (Μουζάκης, 2006). Επομένως, ο εκπαιδευόμενος αποκτά πολύ υψηλότερο επίπεδο αυτονομίας στη διαδικασία της μάθησης, δίνοντάς του τη δυνατότητα να εργαστεί με μεγαλύτερη ανεξαρτησία σε σύγκριση με προηγούμενες πρακτικές και να γίνει συνολικά πιο αυτόνομος (Armakola, Panagiotakopoulos & Massara, 2015).

Ως εκ τούτου, όπως υποστηρίζει ο Λιοναράκης (2001), η έννοια της μάθησης δεν γίνεται πλέον αντιληπτή ως εγγενώς κατανοητό φαινόμενο, καθώς είναι περίπλοκα συνυφασμένο με τη διαδικασία της διδασκαλίας. Αντί να υπάρχει ως ξεχωριστές οντότητες, η μάθηση γίνεται πλέον κατανοητή ως ένα εγγενές αποτέλεσμα της διδασκαλίας, όπου ο φοιτητής εμπλέκεται σε μια δυναμική και αυτοκατευθυνόμενη διαδικασία απόκτησης γνώσης. Αυτή η διαδικασία αυτοεκπαίδευσης ενδυναμώνει τον εκπαιδευόμενο ως αυτόνομο άτομο, διεγείροντας την κλίση του προς καινοτόμες προσεγγίσεις στη μάθηση. Οι δύο διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης έχουν μια συνεργατική σχέση, με αποτέλεσμα να υπάρχει ενισχυμένη αποτελεσματικότητα και σαφήνεια. Η εισαγωγή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης επιφέρει ένα μετρήσιμο επίπεδο

καινοτομίας σε αυτή τη διαδικασία. Κατά τη φάση κατά την οποία οι δύο διεργασίες έχουν ξεχωριστές τιμές και ποσότητες, μπορούν να αξιολογηθούν με βάση καθορισμένα πρότυπα ποιότητας. Επομένως, μπορεί να συναχθεί ότι η επαφή είναι ζωτικής σημασίας για την επίτευξη επιτυχίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, προς όφελος τόσο του φοιτητή όσο και του καθηγητή.

Ο καθορισμός προσδοκιών καθορίζει αποτελεσματικά μια σαφή οριοθέτηση ρόλων και ευθυνών για κάθε εμπλεκόμενο άτομο. Η αποτελεσματικότητα αυτής της επικοινωνίας, ωστόσο, θα βελτιωθεί με τον καιρό μέσω της συσσωρευμένης εμπειρίας. Είναι πιθανό ότι το αποτέλεσμα δε θα επιτύχει την τελειότητα στις πρώτες, επόμενες, ή ίσως και επαναλαμβανόμενες προσπάθειες. Η διαχείριση των μαθημάτων είναι μια συνεχής διαδικασία που απαιτεί την αφοσίωση του καθηγητή να παρατηρεί επιμελώς, να προσαρμόζει και να βελτιώνει τις επικοινωνιακές του ικανότητες με τους φοιτητές (Regan, 2003). Συνοπτικά, για τον σκοπό της επίτευξης γνωστικών στόχων στο χώρο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί ο βέλτιστος συνδυασμός εκπαιδευτικών μεθοδολογιών και να επιλέγεται με σύνεση τον κατάλληλο χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο αυτές οι στρατηγικές εφαρμόζονται από τον εκπαιδευτή (Armakola, Panagiotakopoulos & Massara, 2015).

Τα παραπάνω υπογραμμίζουν τη σημασία του ρόλου του καθηγητή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δηλαδή στη διατήρηση της διαρκούς συμμετοχής των φοιτητών. Οι κύριες λειτουργίες αυτής της εργασίας περιλαμβάνουν κυρίως την επικοινωνία, την παροχή συμβουλών και την ενθάρρυνση. Οι πολλοί τρόποι επικοινωνίας που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί για να εμπλακούν με τους φοιτητές τους, τόσο με συμβατικούς όσο και με αντισυμβατικούς τρόπους, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση της αποτελεσματικής διδασκαλίας και μάθησης. Η μάθηση και η επικοινωνία πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους να ασχοληθούν με την άνεσή τους ή την ανάγκη τους χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα όπως τηλέφωνο, γραπτή αλληλογραφία, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Διαδίκτυο ή τακτικές συλλογικές συμβουλευτικές συνεδρίες. Επομένως, ο καθηγητής δημιουργεί μια δομή υποστήριξης που μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της αυτορρυθμιζόμενης μάθησης και της ανάπτυξης της αυτονομίας των φοιτητών. Ως αποτέλεσμα, υπήρξε μια μετατόπιση από τη συμβατική και απαρχαιωμένη προσέγγιση της δασκαλοκεντρικής διδασκαλίας στο μοντέλο με επίκεντρο τον φοιτητή στη σφαίρα

της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τους Σαρακατσάνου και Βασάλα (2011), υπάρχουν αρκετοί παράγοντες που διακρίνουν τις απαιτήσεις και τις ευθύνες των εκπαιδευτών εξ αποστάσεως. Η σημασία της αλληλεπίδρασης καθηγητή-φοιτητή αναγνωρίζεται από άτομα που είναι εγγεγραμμένα σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς απαιτούν σταθερά βοήθεια στη διαδικασία απόκτησης γνώσης. Κατά συνέπεια, η συνεισφορά του καθηγητή έχει αξία, καθώς διαθέτουν εξειδίκευση στο αντικείμενο και χρησιμεύουν ως έμπιστοι που κατανοούν τις ανάγκες των φοιτητών (Ραλλίας & Αναστασιάδης, 2015). Η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και φοιτητών είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή των προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αυτή η επικοινωνία διευκολύνει την παροχή βοήθειας, συμβουλών, υποστήριξης και ενθάρρυνσης στους φοιτητές. Ανεξάρτητα από την ποιότητα και την καταλληλότητα του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευόμενοι απαιτούν βοήθεια και επίβλεψη από τον καθηγητή. Ο ρόλος του καθηγητή είναι όμως εξαιρετικά σπουδαίος σε σχέση με την προώθηση του εκπαιδευτικού υλικού στους φοιτητές του καθώς πρέπει να κάνει ελκυστικό το εκπαιδευτικό υλικό έτσι ώστε να μελετάται από τους φοιτητές του και να το βρίσκουν ενδιαφέρον, να προωθείται η αλληλεπίδραση με αυτό, να συμπεριλάβει δραστηριότητες μέσα σε αυτό που να αφορούν τους ίδιους τους φοιτητές και να είναι συνυφασμένες με τα ενδιαφέροντα των φοιτητών. Η εγκαθίδρυση συνεπούς και αμοιβαίας επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και φοιτητών έχει σημασία, καθώς η ποιότητά της χρησιμεύει ως μέσο αντιστάθμισης για την απουσία στιγμιαίας και πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδρασης (Ζυγούρης & Μαυροειδής, 2011). Η Ηλιάδου (2011) θεωρεί ότι η ευθύνη του καθηγητή στο πλαίσιο της διαδικτυακής μάθησης περιλαμβάνει τα καθήκοντα του στρατηγικού σχεδιασμού και της επίβλεψης της επικοινωνίας, με την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ο καθηγητής υποχρεούται να πληροί ορισμένες απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, τα ακόλουθα. Συνιστάται για τον καθηγητή να αποφεύγει τις μακροσκελείς διαλέξεις, καθώς τείνουν να προκαλούν σύγχυση στο κοινό. Ο καθηγητής πρέπει να κοινοποιεί ξεκάθαρα τις προσδοκίες του στους συμμετέχοντες, πρέπει να επιδεικνύει υπομονή και υπευθυνότητα στη διδακτική του προσέγγιση, πρέπει να βρει μια ισορροπία μεταξύ του να μην συντρίψει τους φοιτητές και να τους παρακινήσει να συμμετάσχουν περαιτέρω. Ο καθηγητής επίσης, θα πρέπει να δημιουργήσει μικρές ομάδες και να τους αναθέσει συλλογικές δραστηριότητες μάθησης, χρησιμοποιώντας τη συνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και να επινοήσει

στρατηγικές για τη διευκόλυνση των διαδικασιών επικοινωνίας και μάθησης οργανώνοντας διαδραστικές δραστηριότητες. Θα πρέπει ακόμη να θεσπίζει κανόνες και πρότυπα, να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητά τους και να διασφαλίζει τη συμμόρφωση. Ο καθηγητής πρέπει να προτείνει σαφείς διαδικασίες αξιολόγησης και βαθμολόγησης και να εντοπίσει και να αντιμετωπίσει άμεσα ζητήματα επικοινωνίας, όπως ο τερματισμός μη παραγωγικών συζητήσεων. Τέλος, θα πρέπει να είναι προσαρμόσιμος στην εφαρμογή του αρχικού αναλυτικού προγράμματος και να κάνει άμεσες προσαρμογές όπως απαιτείται. Οι φοιτητές εξ αποστάσεως, που δεν έχουν άμεση αλληλεπίδραση με τους καθηγητές τους, χρειάζονται επιπλέον βοήθεια. Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί ότι οι φοιτητές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να στερούνται την απαραίτητη ακαδημαϊκή εξειδίκευση για τη σωστή πλοήγηση και κατανόηση του υλικού της μελέτης, επομένως απαιτείται περαιτέρω βοήθεια (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι οι καθηγητές χωρίς αποτελεσματικές επικοινωνιακές δεξιότητες και χρήσιμη διάθεση μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ακαδημαϊκή πρόοδο των φοιτητών τους καθώς και στην ενίσχυση της αυτονομίας αυτών, ιδιαίτερα κατά τις πρώτες φάσεις της εξ αποστάσεως μάθησης (Zygouris & Manvroidis, 2011). Ως εκ τούτου, η ευθύνη ανήκει στον καθηγητή να ενθαρρύνει την επικοινωνία στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η επάρκεια στη χρήση της τεχνολογίας, τόσο από τον καθηγητή όσο και από τον φοιτητή, παίζει καθοριστικό ρόλο στη διευκόλυνση της αποτελεσματικής επικοινωνίας. Στόχος της επικοινωνίας καθηγητή-φοιτητή είναι η καλλιέργεια μιας προσωπικής σύνδεσης, η οποία είναι δύσκολο να δημιουργηθεί στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Τσιτλακίδου, 2013).

Στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο καθηγητής έχει την πρόσθετη ευθύνη να υπηρετεί ως σύμβουλος. Το εν λόγω άτομο αναλαμβάνει κεντρικό ρόλο στα προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, λειτουργώντας ως κρίσιμος ενδιάμεσος μεταξύ του εκπαιδευτικού ιδρύματος και των φοιτητών. Η κύρια ευθύνη τους είναι η παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης για τη διευκόλυνση των ακαδημαϊκών αναζητήσεων των φοιτητών. Η πρωταρχική ευθύνη του εκπαιδευτικού εξ αποστάσεως είναι να παρέχει βοήθεια και καθοδήγηση στους φοιτητές καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής τους διαδρομής (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010). Η παροχή

βοήθειας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνει τη χρήση τεχνολογίας και Συστημάτων Διαχείρισης Μάθησης (LMS), καθώς και την καλλιέργεια άτυπων διαπιστευτηρίων από τον καθηγητή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι τηλεδιασκέψεις, ένα είδος επικοινωνίας εξ αποστάσεως, χρησιμοποιούνται σε ακαδημαϊκά περιβάλλοντα για να διευκολύνουν τις συζητήσεις και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των συμμετεχόντων. Η έγκαιρη υποβολή των εργασιών από τους φοιτητές είναι καθοριστική για τη διατήρηση ενός αποτελεσματικού μαθησιακού περιβάλλοντος. Η εποικοδομητική αξιολόγηση των εργασιών πραγματοποιείται με πρωταρχικό στόχο την παροχή πολύτιμης ανατροφοδότησης στους φοιτητές. Οι πολλοί τύποι βάσεων δεδομένων περιλαμβάνουν βιβλιοθήκες εικόνων, βιβλιοθήκες φορμών, βιβλιοθήκες εγγράφων, βιβλιοθήκες διαφανειών και βιβλιοθήκες σελίδων wiki. Αυτές οι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες χρησιμεύουν ως πλατφόρμες για τον εντοπισμό βιβλίων με βάση τους τίτλους τους και μπορεί επίσης να παρέχουν ενσωματωμένα ηλεκτρονικά βιβλία. Το Trackin είναι ένα εργαλείο στην τάξη που έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την παρακολούθηση της χρήσης των φοιτητών (Economu, 2020). Συγκεκριμένα, ενώ εξετάζονται οι άτυπες απαιτήσεις, επισημαίνονται χαρακτηριστικά όπως η φιλόξενη συμπεριφορά, η ενσυναίσθηση, η αμοιβαία αποδοχή και η επιθυμία για επιτυχή αλληλεπίδραση με αυτόν που απευθύνεται. Υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων σημείων, αξίζει να σημειωθεί ότι η χρήση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων διευκολύνει την προσαρμογή των εκπαιδευτικών μεθόδων και την ένταξη των εκπαιδευομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτοί οι δύο παράγοντες συμβάλλουν σημαντικά στην αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη της αυτονομίας των φοιτητών (Ηλιάδου, 2011).

Η εστίαση του καθηγητή πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα άτομα εντός της ομάδας, δίνοντας έμφαση στην προσωπική τους ανάπτυξη και διασφαλίζοντας την επιτυχή εφαρμογή του προγράμματος σπουδών. Η συμμετοχή σε συνεχή αυτοαξιολόγηση είναι ένα ουσιαστικό συστατικό για κάθε καθηγητή εξ αποστάσεως. Επιπλέον, ο πρωταρχικός στόχος του καθηγητή είναι να διευκολύνει την ανάπτυξη αυτοκατευθυνόμενων και αυτόνομων φοιτητών (Τσιτλακίδου, 2013). Οι Παπαδημητρίου και Λιοναράκης (2010) υποστηρίζουν ότι στο πλαίσιο ενός προγράμματος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η πρωταρχική δουλειά του καθηγητή δεν επικεντρώνεται στην παράδοση διδασκαλίας, καθώς αυτή την ευθύνη έχει αναλάβει το εκπαιδευτικό υλικό. Σύμφωνα με την Κωνσταντοπούλου και τους συνεργάτες της (2013), ο ενθουσιασμός μπορεί να οριστεί

ως η διαδικασία παρακίνησης μιας συλλογικής οντότητας να εργαστεί προς έναν συγκεκριμένο στόχο. Η έλλειψη άμεσης επικοινωνίας μεταξύ καθηγητών και φοιτητών, μαζί με τη μειωμένη δέσμευση μεταξύ των φοιτητών, υπογραμμίζει την πιθανή μείωση του ενθουσιασμού των φοιτητών για την επίτευξη ακαδημαϊκών επιδόσεων. Οι προσπάθειες παρακίνησης του καθηγητή-συμβούλου μπορεί να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση αυτού του πιθανού κινδύνου. Ο καθηγητής πρέπει να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των φοιτητών του. Κατά συνέπεια, τα άτομα αντιλαμβάνονται μια μειωμένη αίσθηση απομόνωσης και εμπλέκονται σε αμοιβαία ανταλλαγή σκέψεων και εμπειριών (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010).

Το συνεχές κίνητρο των μαθητών είναι υψίστης σημασίας, καθώς επηρεάζει τις ποικίλες ευθύνες των παραδοσιακών και διαδικτυακών εκπαιδευτικών όσον αφορά την ατομική και ομαδική συμβουλευτική. Επιπλέον, η παρέμβαση κινήτρων του καθηγητή διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην παροχή υποστήριξης και ενθάρρυνσης στους φοιτητές, μετριάζοντας έτσι τον κίνδυνο ακαδημαϊκής φθοράς που παρατηρείται συχνά σε απομακρυσμένα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Το κίνητρο των φοιτητών παίζει καθοριστικό ρόλο στον καθορισμό του αποτελέσματος, είτε είναι επιτυχία είτε αποτυχία, ενός έργου εξ αποστάσεως μάθησης (Zhubreva, 2016).

Από τα παραπάνω, τεκμηριώνονται τα πρώτο και το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας για το ρόλο του καθηγητή στη σύγχρονη εξ αποστάσεως πανεπιστημιακή εκπαίδευση και κατά πόσο αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών.

Ως εκ τούτου, οι απαιτήσεις του 21ου αιώνα χρειάζονται την ενίσχυση της εκπαίδευσης των φοιτητών και την εξερεύνηση καινοτόμων προσεγγίσεων που θα τους εξοπλίσουν για την κοινωνική ένταξη ως αφοσιωμένα άτομα και με αναλυτική σκέψη. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να ενθαρρύνει την ενεργό δέσμευση και την ανεξάρτητη μάθηση των ατόμων, που επιτυγχάνεται μέσω μιας ευρετικής προσέγγισης που δίνει έμφαση στην αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, τη ουσιαστική συνεργασία και την αποτελεσματική επικοινωνία (Γιαννοπούλου, 2018). Ταυτόχρονα, τα άτομα θα πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα να αναλύουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις και να αποκτούν την ικανότητα της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Η «συνεργασία», η «επικοινωνία», η «μεταγνώση» και οι «ψηφιακές δεξιότητες» είναι από τις βασικές ικανότητες του 21ου αιώνα που διευκολύνουν την ενεργό και ανεξάρτητη μάθηση για τους φοιτητές, δίνοντάς

τους τη δυνατότητα να εμπλακούν αποτελεσματικά με το εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και με τους καθηγητές και τους συμφοιτητές τους. Οι καθηγητές έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν σημαντικά την ανάπτυξη των ικανοτήτων των φοιτητών, αξιοποιώντας και ενισχύοντας αποτελεσματικά τις οργανωτικές, κοινωνικές, παιδαγωγικές και ψηφιακές τους ικανότητες. Η διασφάλιση της προσβασιμότητας σε ψηφιακούς πόρους και συστήματα, καθώς και η παροχή σχετικού περιεχομένου, είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία μιας διαδικτυακής τάξης (Ναουμίδη, 2017). Για τους λόγους αυτούς, συνιστάται η διεξαγωγή εκτενούς μελέτης στον τομέα της ενίσχυσης των ικανοτήτων του 21ου αιώνα στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, παράλληλα με την ανάπτυξη συμπληρωματικών πόρων προσαρμοσμένων για καθηγητές και φοιτητές. Κατά συνέπεια, η επιλογή ενός κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και η παροχή κατάλληλων πόρων στους φοιτητές θα διευκολύνει την προσωπική τους ανάπτυξη και θα τους παρέχει τις απαραίτητες δεξιότητες για την αποτελεσματική πλοήγηση στις εξελισσόμενες προσδοκίες της σύγχρονης κοινωνίας, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να γίνουν πολύτιμοι συνεισφέροντες ως μελλοντικοί πολίτες.

Σύμφωνα με έρευνες όσον αφορά το τρίτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά τον ρόλο του εκπαιδευτικού υλικού ως παράγοντας ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και για τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την αυτονομία του φοιτητή, γίνεται ξεκάθαρο από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση ότι η ικανότητα των μαθητών να αναλαμβάνουν τη δική τους μαθησιακή διαδικασία θεωρείται κρίσιμη πτυχή της ακαδημαϊκής τους επιτυχίας (Mayer, 2009). Πρέπει να τονιστεί ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού και ο ρόλος του καθηγητή συμβούλου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως παράγοντες ενίσχυσης της αυτονομίας των φοιτητών είναι δύο ρόλοι που αλληλεξαρτώνται και είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους. Η επιλογή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού από τον καθηγητή ενισχύει την αυτονομία και ανεξαρτησία του φοιτητή. Παρόλαυτα ένα πολύ καλό εκπαιδευτικό υλικό δεν αρκεί για να προωθηθεί η αυτονομία των φοιτητών αφού χρειάζεται πάντα η καθοδήγηση και η ενθάρρυνση από τον καθηγητή σύμβουλο. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια του καθηγητή συμβούλου. Για να διευκολυνθεί αυτό, έχει αναπτυχθεί εκπαιδευτικό υλικό που στοχεύει στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών. Το εκπαιδευτικό υλικό που έχει σχεδιαστεί για την προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών θα πρέπει να δομείται γύρω από την αρχή της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης. Αυτό σημαίνει ότι οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν την

ελευθερία να επιλέγουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους και μεθόδους. Μετά από τη βιβλιογραφική επισκόπηση βγήκε το συμπέρασμα ότι τα εκπαιδευτικά υλικά θα πρέπει να έχουν τα παρακάτω όπως να παρέχουν μια ποικιλία επιλογών για να εξερευνήσουν και να μάθουν οι φοιτητές, επιτρέποντάς τους να οικειοποιηθούν τη μαθησιακή τους διαδικασία. Τα υλικά θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων διαδραστικών δραστηριοτήτων, όπως ομαδικές συζητήσεις, ασκήσεις επίλυσης προβλημάτων και μάθηση βάσει έργου. Τέτοιες δραστηριότητες όχι μόνο βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης αλλά προάγουν επίσης τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των συνομηλίκων (Mayer, 2009). Επίσης, τα υλικά θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα ώστε να καλύπτουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μαθαίνουν οι φοιτητές. Οι φοιτητές έχουν διαφορετικές προτιμήσεις όσον αφορά τη μάθηση και το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να καλύπτει αυτές τις διαφορές. Επίσης τα υλικά θα πρέπει να είναι σχεδιασμένα ώστε να καλύπτουν τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης και το διαφορετικό μαθησιακό στυλ των φοιτητών.

Οι φοιτητές έχουν διαφορετικές προτιμήσεις όσον αφορά τη μάθηση και το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτο ώστε να καλύπτει αυτές τις διαφορές. Για παράδειγμα κάποιοι φοιτητές είναι περισσότερο οπτικοί τύποι, άλλοι είναι περισσότερο ακουστικοί, κιναισθητικοί κτλ.

Τα υλικά θα πρέπει να τους παρέχουν επιλογές να μάθουν με τρόπο που να ταιριάζει στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Επιπρόσθετα, το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να σχεδιάζεται με τρόπο που να προωθεί τον προβληματισμό και την αυτοαξιολόγηση. Οι φοιτητές θα πρέπει να ενθαρρύνονται να αναλογιστούν τη μαθησιακή τους διαδικασία και να αξιολογήσουν την πρόοδό τους προς την επίτευξη των στόχων τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων στοχαστικών ασκήσεων, όπως ημερολόγιο, κουίζ αυτοαξιολόγησης και συνεδρίες ανατροφοδότησης. Τέλος, το υλικό θα πρέπει να σχεδιαστεί με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων δια βίου μάθησης. Οι φοιτητές θα πρέπει να διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να συνεχίσουν να μαθαίνουν πέρα από το περιβάλλον της τάξης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω διαφόρων στρατηγικών, όπως η διδασκαλία των μαθητών πώς να θέτουν επιτεύξιμους στόχους, πώς να διαχειρίζονται

αποτελεσματικά το χρόνο τους και πώς να αναζητούν πόρους για περαιτέρω μάθηση (Mayer, 2009).

Συμπερασματικά, το εκπαιδευτικό υλικό που έχει σχεδιαστεί για την προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών πρέπει να δομείται γύρω από τις αρχές της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης, της ενεργού συμμετοχής, της ευελιξίας, του προβληματισμού και της δια βίου μάθησης. Παρέχοντας στους φοιτητές τα απαραίτητα εργαλεία και πόρους για να οικειοποιηθούν τη μαθησιακή τους διαδικασία, μπορεί να τους δοθεί η δυνατότητα να γίνουν δια βίου φοιτητές και να επιτύχουν ακαδημαϊκή επιτυχία. Επιπλέον, όσον αφορά στο εκπαιδευτικό υλικό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για ακόμη μια φορά γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του καθηγητή- συμβούλου σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό που ο ίδιος θα επιλέξει και θα καθορίσει για τους φοιτητές και τις φοιτήτριές του. Η σωστή και στοχευμένη επιλογή του εκπαιδευτικού υλικού επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τη διαδικασία μάθησης των φοιτητών αλλά και την ανάπτυξη της αυτονομίας και ανεξαρτησίας τους.

Σύμφωνα με την δική μου εμπειρία για να δημιουργήσω το εκπαιδευτικό υλικό χρειάστηκε πρώτα να μελετήσω πολύ και να γίνει η βιβλιογραφική επισκόπηση και έπειτα να καταλήξω στη δημιουργία του παρακάτω εκπαιδευτικού υλικού. Όσον αφορά στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού και στις προδιαγραφές που αυτό πρέπει να πληροί έτσι ώστε να είναι κατάλληλο για χρήση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τους φοιτητές εντόπισα ότι η δημιουργία αυτού δεν είναι μια εύκολη και απλή διαδικασία. Για να δημιουργηθεί το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει πρώτα να γίνει μια εκτενής μελέτη πάνω στη θεωρία Πολυμέσων του επιστήμονα Mayer και στις αρχές που πρέπει να βασίζεται αυτός που θα δημιουργήσει το εκπαιδευτικό υλικό. Πολλές φορές είναι δύσκολο να συμπεριληφθούν όλες αυτές οι αρχές ιδίως όταν κάποιος δεν είναι ειδικός. Επίσης, η διαδικασία δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού είναι αρκετά δύσκολη και χρονοβόρα αφού ο δημιουργός του «εργάζεται» σε πλατφόρμες που μπορεί να μην έχει προηγούμενη εμπειρία. Η εξοικείωση με αυτές τις πλατφόρμες ενδέχεται να διαρκέσει πολύ καιρό και να χρειάζεται συνεχώς να γίνονται διορθώσεις και αλλαγές αφού το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι ευέλικτο και ενδιαφέρον για το χρήστη και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού είναι πολύ σημαντικός στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Με βάση όσα μελετήθηκαν, με βάση τη βιβλιογραφική επισκόπηση και με βάση λοιπόν τη

δική μου εμπειρία στην δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού βγήκε το συμπέρασμα ότι ναι μεν η δημιουργία αυτού είναι μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία αλλά αποτελεί και μια πολύ ενδιαφέρουσα , ευχάριστη και γεμάτη προκλήσεις εμπειρία που χαρίζει γνώση και ικανότητες στον δημιουργό του.

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Καθώς το τοπίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνεχίζει να εξελίσσεται, δίνεται αυξανόμενη έμφαση στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών ως μέσο ενίσχυσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η αυτονομία των φοιτητών αναφέρεται στην ικανότητά τους να αναλαμβάνουν τη μάθησή τους, να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις ακαδημαϊκές τους επιδιώξεις και να αναλαμβάνουν την ευθύνη για την πρόοδό τους. Ενώ έχει γίνει σημαντική έρευνα σχετικά με τα οφέλη από την προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να διερευνηθούν για το πώς να υποστηριχθούν καλύτερα οι φοιτητές σε αυτή την προσπάθεια. Η τεχνολογία έχει φέρει επανάσταση στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές μαθαίνουν και αλληλεπιδρούν με το ακαδημαϊκό τους περιβάλλον. Από διαδικτυακές πλατφόρμες μάθησης έως ψηφιακούς πόρους και εργαλεία, η τεχνολογία έχει καταστήσει ευκολότερο από ποτέ για τους φοιτητές να αναλάβουν τον έλεγχο της μάθησής τους. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να ερευνηθούν για το πώς η τεχνολογία επηρεάζει την αυτονομία των φοιτητών. Για παράδειγμα, η χρήση της τεχνολογίας οδηγεί σε μεγαλύτερα επίπεδα αυτονομίας ή δημιουργεί μια εξάρτηση από την τεχνολογία που εμποδίζει την ικανότητα των φοιτητών να αναλάβουν τη μάθησή τους; Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για τη διερεύνηση αυτών των ερωτημάτων και την καλύτερη κατανόηση του ρόλου της τεχνολογίας στην προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών. Ενώ η φοιτητική αυτονομία είναι τελικά ευθύνη του φοιτητή, ο καθηγητής διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη και την προώθηση αυτής της αυτονομίας. Ο καθηγητής μπορεί να παρέχει καθοδήγηση, πόρους και ανατροφοδότηση που βοηθούν τους φοιτητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθηση που χρειάζονται για να αναλάβουν τη δική τους μάθηση. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να διερευνηθούν για το πώς ο καθηγητής μπορεί να υποστηρίξει καλύτερα την αυτονομία των φοιτητών. Για παράδειγμα, ποιες διδακτικές στρατηγικές είναι πιο αποτελεσματικές για την προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών; Πώς μπορεί το διδακτικό προσωπικό να εξισορροπήσει την ανάγκη για δομή και καθοδήγηση με την ανάγκη να δοθεί στους φοιτητές χώρος να εξερευνήσουν και να αναλάβουν ρίσκα; Απαιτείται περαιτέρω έρευνα για να διερευνηθούν αυτά τα ερωτήματα και να κατανοηθεί καλύτερα ο ρόλος του διδακτικού προσωπικού στην υποστήριξη της αυτονομίας των φοιτητών.

Η έρευνα έχει δείξει ότι η προώθηση της αυτονομίας των φοιτητών μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερα επίπεδα δέσμευσης και κινήτρων μεταξύ τους. Ωστόσο, παραμένει αναπάντητο το ερώτημα αν η μεγαλύτερη αυτονομία οδηγεί σε μεγαλύτερη δέσμευση ή μήπως οι αφοσιωμένοι φοιτητές αναζητούν μεγαλύτερα επίπεδα αυτονομίας. Η αυτονομία των φοιτητών θεωρείται συχνά ως δυτική έννοια, με πολλούς πολιτισμούς να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στον συλλογισμό και τον σεβασμό στην εξουσία. Ένα ακόμη ερώτημα προς διερεύνηση είναι πώς επηρεάζουν οι πολιτιστικές αξίες και πεποιθήσεις την προθυμία και την ικανότητα των φοιτητών να αναλάβουν τη δική τους μάθηση, και πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί να εργαστούν εντός των πολιτιστικών κανόνων για να προωθήσουν μεγαλύτερα επίπεδα αυτονομίας μεταξύ των φοιτητών. Διερευνώντας τον αντίκτυπο της τεχνολογίας, τον ρόλο του διδακτικού προσωπικού, τη σχέση μεταξύ αυτονομίας και δέσμευσης και τον αντίκτυπο της κουλτούρας, μπορεί να αποκτηθεί μια βαθύτερη κατανόηση του τρόπου προώθησης μεγαλύτερων επιπέδων αυτονομίας μεταξύ των φοιτητών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Alexiadiou, A. (2011). Η Αναθεώρηση του Νομοθετικού και Λειτουργικού πλαισίου του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 7(1), 118. <https://doi.org/10.12681/jode.9772>

(n.d.). Apothesis | Apothesis - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. <https://apothesis.eap.gr/bitstream/repo/19212/1/GIAGLI%2520STULIANI.pdf>

Saunders, K. (2011). Teacher education through open and distance learning – Edited by Patrick Alan Danaher & Abdurrahman Umar. Teacher education: The role of open and distance learning – By Hilary Perraton. *British Journal of Educational Technology*, 42(4). https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2011.01201_3.x

Zygouris, F., & Mavroidis, I. (2011). Η επικοινωνία διδάσκοντα και διδασκόμενων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 7(1), 69. <https://doi.org/10.12681/jode.9769>

Αρμακόλας, Σ., Παναγιωτακόπουλος, Χ., & Μασσαρά, Χ. (2015). Η αυτορρυθμιζόμενη μάθηση και το μαθησιακό περιβάλλον στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. *ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ & ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, 8(2Α). <https://doi.org/10.12681/icodl2015.32>

Γιαγλή, Σ., Γιαγλής, Γ., & Κουτσούμπα, Μ. Ι. (2010). Αυτονομία στη μάθηση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1,2), 92. <https://doi.org/10.12681/jode.9753>

Γιαγλή, Σ., Γιαγλής, Γ., & Κουτσούμπα, Μ. Ι. (2010). Αυτονομία στη μάθηση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1,2), 92. <https://doi.org/10.12681/jode.9753>

Η σχέση της αυτονομίας των φοιτητών με την αυτοεκτίμηση σε περιβάλλον Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Μελέτη σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΕΑΠ. (2018, September 15). Apothesis | Apothesis - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/40885>

Η σχέση της αυτονομίας των φοιτητών με την αυτοεκτίμηση σε περιβάλλον Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Μελέτη σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΕΑΠ. (2018, September 15). Aporthesis | Aporthesis - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. <https://aporthesis.eap.gr/handle/repo/40885>

Ηλιάδου, Χ., & Αναστασιάδης, Π. (2010). Επικοινωνία Καθηγητή –Συμβούλου και φοιτητών στις Σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε.ΕΚΠ65 του Ε.Α.Π. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1,2), 29. <https://doi.org/10.12681/jode.9751>

Ηλιάδου, Χ., & Αναστασιάδης, Π. (2010). Επικοινωνία Καθηγητή –Συμβούλου και φοιτητών στις Σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε.ΕΚΠ65 του Ε.Α.Π. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6(1,2), 29. <https://doi.org/10.12681/jode.9751>

Κωνσταντοπούλου, Φ., Αντωνίου, Π., Αποστολάκης, Ε., & Λιοναράκης, Α. (2016). Η υποστήριξη, μέσω της επικοινωνίας, των σπουδαστών στην ΑεξΑΕ από τον Καθηγητή-Σύμβουλο. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(3Α). <https://doi.org/10.12681/icodl.607>

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ. (2014, December 6). Aporthesis | Aporthesis - Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. <https://aporthesis.eap.gr/handle/repo/28338>

Τουβλατζής, Σ., & Καλογιαννάκης, Μ. (2015). Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συναισθήματα εκπαιδευομένων: μελέτη περίπτωσης για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. *ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ & ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*, 8(1Α). <https://doi.org/10.12681/icodl2015.17>

Αθανασούλα, Ν. & Ρέππα, Α. (2003). Ο Καθηγητής Σύμβουλος και η παρέμβασή του στην αντιμετώπιση του άγχους των εκπαιδευομένων στην εξΑΕ. Στο *2ο Πανελλήνιο συνέδριο στην Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση. Πρακτικά Εισηγήσεων*. Αθήνα: Προπομπός.

Αναστασιάδης, Π. (2006). *Περιβάλλοντα Μάθησης στο Διαδίκτυο και Εκπαίδευση από Απόσταση*. Αθήνα: Προπομπός.

Γιαγλή, Σ., Γιαγλής, Γ., & Κουτσούμπα, Μ. (2010). Αυτονομία στην μάθηση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology* 6 (1 & 2), 93-106.

Ηλιάδου, Χ. & Αναστασιάδης, Π. (2010). Επικοινωνία καθηγητή –συμβούλου και φοιτητών στις σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε. ΕΚΠ65 του Ε.Α.Π. *Ανοικτή Εκπαίδευση: Το περιοδικό για την Ανοικτή και εξΑποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 6 (1&2), 29-45.

Ηλιάδου, Χ. & Αναστασιάδης, Π. (2010). Επικοινωνία Καθηγητή – Συμβούλου και φοιτητών στις Σπουδές από απόσταση: Απόψεις φοιτητών στο πλαίσιο της Θ.Ε.ΕΚΠ65 του Ε.Α.Π. *OpenEducation - TheJournalforOpenandDistanceEducationandEducationalTechnology*, 6 (1 & 2)

Κόκκος, Α. (2001). Ο ρόλος του διδάσκοντος στην εκπαίδευση από απόσταση: Η περίπτωση του ΕΑΠ Στο : Λιοναράκης, Α. (επιμ.) *Πρακτικό 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου για την ΑεξΑΕ*, τόμος Α'.

Κόκκος, Α. (2003). *Ο μετασχηματισμός των στάσεων και ο ρόλος του εμψυχωτή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κωνσταντοπούλου, Φ., Αντωνίου, Π., Αποστολάκης, Ε. & Λιοναράκης, Α. (2013). Η υποστήριξη, μέσω της επικοινωνίας, των σπουδαστών στην εξΑΕ από τον καθηγητή σύμβουλο. Στο *7ο Διεθνές Συνέδριο για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση* (σσ. 51-64).

Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α. (2008). *Μεταγνωστικές Διεργασίες και Αυτο-ρύθμιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Λιοναράκης, Α. (2001). Για ποια εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση μιλάμε; Στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση* (σσ.52-65).

Λιοναράκης, Α. (2006). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.

Μανούσου, Ε., Κασούτας, Μ. (2022). Ο θεσμός του Εκπροσώπου Περιοχής της Ένωσης Φοιτητών του Ανοικτού Πανεπιστημίου του Ηνωμένου Βασιλείου, *Open Education: The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, Τόμ. 18, Αρ. 1

Μαρταλής, Χ. & Λυκουργιώτης, Α. (1998). Ιδιαίτερα εκπαιδευτικά «εργαλεία»-μέθοδοι. Στο : *Ανοικτή και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και Λειτουργίες*, τόμος, Α', Πάτρα: ΕΑΠ.

- Μουζάκης, Χ. (2006). *Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης.
- Μουλά, Ε. (2008). *Το άγχος του καθηγητή συμβούλου στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση*. ΕΚΠΕΣ. Πάτρα : ΕΑΠ.
- Ναουμίδη, Φ. (2017). *Αυτονομία στη μάθηση και επικοινωνία διδάσκοντος διδασκομένου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. ΕΑΠ, Θεσσαλονίκη, Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/35358> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]
- Νίκου, Θ. (2007). Ο ρόλος του καθηγητή συμβούλου στα σημερινά δεδομένα της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Παπαδημητρίου, Σ. & Λιοναράκης, Α. (2011). Ο ρόλος του Καθηγητή – Συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξης του στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση* Σαρακατσάνου, Ε. & Βασάλα, Π. (2011). Διαμεσολαβημένη διαπροσωπική επικοινωνία σπουδαστών και συμβούλων-καθηγητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στα *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση* (σσ. 207-20).
- Σπανακά, Α. (2011). Οι υποστηρικτικές υπηρεσίες στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Το παράδειγμα τριών ανοικτών πανεπιστημίων. Στο *Πρακτικά 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την ΑεξΑΕ* (σσ. 1-2).
- Τουτουδάκη, Ε. (2010). *Ο επικοινωνιακός ρόλος του Καθηγητή-Συμβούλου στο ΕΑΠ ως προς την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Τσιτλακίδου, Ε. & Μανούσου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology* 9 (1), 47-61.
- Τσιτλακίδου, Ε. & Μανούσου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology* 9 (1), 47-61.
- Τσιτλακίδου, Ε. (2011). *Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στη μάθηση των διδασκομένων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Διαθέσιμο στο:

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/19680> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]

Τσιτλακίδου, Ε. (2011). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στη μάθηση των διδασκομένων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/19680> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Τσιτλακίδου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. Στο *Πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση* (σσ. 41-61).

Τσολακίδης, Κ. (2005). Από τον Μαυροπίνακα στις Ευρυζωνικές Δορυφορικές Επικοινωνίες. Προκλήσεις και επικοινωνίες για τους εκπαιδευτικούς στα απομακρυσμένα σχολεία. Στο *Πρακτικά του Συνεδρίου, 16-18 Οκτωβρίου 2005*. Αργυρούπολη (σσ. 57-66).

Τσομπαχίδου, Ε. (2017). *Ο ρόλος της οργάνωσης της μελέτης στην αυτονομία των φοιτητών στις εξ αποστάσεως σπουδές*. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/36272> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]

Τσομπαχίδου, Ε. (2017). Ο ρόλος της οργάνωσης της μελέτης στην αυτονομία των φοιτητών στις εξ αποστάσεως σπουδές. ΕΑΠ, Πάτρα, 2017. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/36272> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Φαναρίτη, Μ. (2009). Μεταγνωστική ρύθμιση από τους φοιτητές του ΕΑΠ κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18387> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]

Φαναρίτη, Μ. (2009). *Μεταγνωστική ρύθμιση από τους φοιτητές του ΕΑΠ κατά την εκπόνηση γραπτών εργασιών*. Διαθέσιμο στο: <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18387> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Χουλιάρα, Ξ. (2009). Η Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών οργανισμών και ιδρυμάτων, η συστημική θεωρία και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο *Open and Distance Education for Global Collaboration & Educational Development*, Τόμ. 5 Αρ. 2Α, <https://doi.org/10.12681/icodl.460>

- Abrami, P., Bernard, R. Bures, E. Borokhovski, E. & Tamim, R. (2011). Interaction in distance education and online learning: using evidence and theory to improve practice. *Springer Science+Business Media* 23, 82-103.
- Albert, R. L. (2007). *The Impact of Self-efficacy and Autonomous Learning on Teacher Burnout*. Virginia Beach, VA: Regent University.
- Alexander, S. (2011). E-Learning developments and experiences. *Education & Training* 43, 240-48.
- Allen, I. E., & Seaman, J. (2004). *Entering the mainstream: The quality and extent of online education in the United States, 2003 and 2004*. Needham, MA: TheSloanConsortium. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Anderson, T. D. (2003). Modes of interaction in distance education: Recent developments and research questions. In M. G. Moore & W. G. Anderson (Eds.), *Handbook of Distance Education* (pp. 129–144). Mahwah, NJ: Erlbaum
- Andrade, M. (2014). Course-embedded student support for online English language learners. *Open Praxis*, 6 (1), 65–73. <http://dx.doi.org/10.5944/openpraxis.6.1.90>
- Armakolas, S., Panagiotakopoulos, C. & Karatrantou, A. (2018). Teleconference in Support of Autonomous Learning. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 21 (2) p24-43
- Armakolas, S., Panagiotakopoulos, C. & Karatrantou, A. (2018). Teleconference in Support of Autonomous Learning. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 21 (2) p24-43 2018.
- Baath, J.A. (1980). *Postal two-way communication in correspondence education*. Lund: Gleerup.
- Baath, J.A. (1985). A note on the origin of distance education. *ICDE Bulletin* 7, pp.61 62.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: the exercise of control*. New York: Freeman.
- Bembenutty, H. (2011). Self-regulated learning. *New Directions for Teaching and Learning*, 2011, 126.
- Battenberg, RW. (1971).The Boston Gazette, Marc 20, 1728. *Epistolodidaktika* 1971:1, pp.44-45.
- Baynton, M. (1992). Dimensions of 'control' in distance education, a factor analysis. *The American Journal of Distance Education* 6, 2, pp.17-31.

- Bei, E., Mavroidis, I. & Giossos Y. (2019). Development of a Scale for Measuring the Learner Autonomy of Distance Education Students. *European Journal of Open, Distance and ELearning*, 22 (2). p133-144 2019. DOI: <https://doi.org/10.2478/eurodl-2019-0015>
- Bischoff, W. (1993). *Transactional distance, interactive television, and electronic mail communication in graduate public health and nursing courses: Implications for professional education* (Unpublished doctoral thesis), University of Hawaii. UMI NO: AAT 9334909
- Bischoff, W., Bisconer, S., Kooker, B. M., & Woods, L. C. (1996). Transactional distance and interactive television in the distance education of health professionals. *American Journal of Distance Education*, 10(3), 4–19.
- Boucher, M. (1973). *Spes in arduis - a history of the Univerity of South Africa*. Pretoria: University of South Africa.
- Boud, D. (1988). Moving towards autonomy. in BOUD, D. (Ed.) *Developing student autonomy in learning*. London: Kogan Page.
- Bozkurt, A., & Sharma, R. C. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), i-vi. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Bozok, M. (2011).The effects of distance education materials on the traditional accounting course. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 12. Διαθέσιμοστο: http://tojde.anadolu.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/674_published.pdf [Ημερομηνίαπρόσβασης 2 Αυγούστου, 2023]
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Brockett, R. G. & Hiemstra, R. (1991). *Self-Direction in adult learning: perspectives on theory, research, and practice*. Διαθέσιμο στο: http://www.infed.org/archives/etexts/hiemstra_self_direction.htm [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]
- Brockett, R. G. & Hiemstra, R. (2012). Reframing the meaning of self-directed learning: an updated modeltt. *AdultEducationResearchConference*. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]
- Brookfield, S. (1980). *Independent adult learning*. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]

- Burns, R. B. (1997). *Introduction to research methods* (3rd ed.). Melbourne: Addison Wesley Longman.
- Bušelić, M. (2012). Distance Learning – concepts and contributions. *Oeconomica Jadertina* (2012), 1, 23-34.
- Buvoltz, K. A., Powell, F. J., Solan, A. M. & Longbotham, G. J. (2008). Exploring Emotional Intelligence, Learner Autonomy, and Retention in an Accelerated Undergraduate Degree Completion Program. *New Horizons in Adult Education & Human Resource Development*. 22 (3/4).
- Candy, O. (1987). Evolution, revolution or devolution: increasing learner control in the instructional setting. In Boud, D. and Griffin, V. (Eds.) *Appreciating adults' learning, from the learners' perspective*. London: Kogan Page.
- Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Francisco: Jossey-Bass
- Carney, R. N., & Levin, J. R. (2002). Pictorial illustrations still improve students' learning from text. *Educational Psychology Review*, 14(1), 5-26.
- Chen, Y. J. (2001a). Transactional distance in World Wide Web learning environments. *Innovations in Education and Teaching International*, 55(4), 327–338.
- Chen, Y. J. (2001b). Dimensions of transactional distance in World Wide Web learning environments: A factor analysis. *British Journal of Educational Technology*, 52(4), 327 338.
- CIEL Handbook (2000). *Ciel Language Support Network*. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Collis, B. (1996). *Tele-learning in a digital world: The future of distance learning*. London:ThompsonComputerPress.
- Creswell, J. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Έλλην.
- Dal Bello, A., Knowlton, E., & Chaffin, J. (2007). Interactive videoconferencing as a medium for special education: Knowledge acquisition in pre-service teacher education. *Intervention in School and Clinic*, 43(1), 38-46.
- Dammers, R. (2009). Utilising Internet-based videoconferencing for instrumental music lessons. *Applications of Research in Music Education* 28(1), 17–24.

- De Loach, S., & Greenlaw, S. (2007). Effectively moderating electronic discussions. *Journal of Economic Education*, 38(4), 419–434.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1987). The support of autonomy and the control of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 1024–1037.
- Delling, R.M. (1978). Briefwechsel als Bestandteil und Vorlaeufer des Fernstudiums, *ZIFF Papiere 19*. Hagen: Fern Universitaet.
- Dillner, D. (2005). *The translation of the Inventory of Learner Resourcefulness as a predictor of leadership behaviors: Assessing the level of resourcefulness intentions in the adolescent autonomous learner as a leadership intervention*. Ph.D. Dissertation. Virginia Beach, VA: Regent University.
- Dinsdale, W.A. (1953). Inception and development of postal tuition. *The Statist* 25 April, 1953, pp.572-575.
- Doğan, G. & Mirici, İ. H. (2017). EFL instructors' perception and practices on learner autonomy in some Turkish universities. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 13 (1), 166-193.
- Doğan, G. & Mirici, İ. H. (2017). EFL instructors' perception and practices on learner autonomy in some Turkish universities. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 13 (1), 166-193. Διαθέσιμο στο: <http://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/562/279> [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]
- Elton, L. (1988). Conditions for learner autonomy at a distance. *Programmed Learning and Educational Technology* 25, 2, pp.216-224.
- Erickson, F. (1986). *Qualitative methods in research on teaching*. In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of research on teaching* (3rd ed., pp. 119–161). New York: Macmillan.
- Fahraeus, E. (2003). Distance education students moving towards collaborative learning: A field study of Australian distance education students and systems. *Educational Technology and Society*, 7(2), 129–140.
- Farajollahi, M. & Zarifsanadee, N. (2012). *Distance Teaching and Learning in Higher Education: A Conceptual Model*. *InTechEurope* Διαθέσιμο στο: www.intechopen.com [Ημερομηνία πρόσβασης 2 Αυγούστου, 2023]

- Ferri, F., Grifoni, P., Guzzo, T. (2020). Online Learning and Emergency Remote Teaching: Opportunities and Challenges in Emergency Situations. *Societies*, 10, 86. <https://doi.org/10.3390/soc10040086>
- Fich-Benbunan, J. (2006). Separating the effects of knowledge construction and group collaboration in learning outcomes of web-based courses. *Information and Management*, 43(6), 778–793.
- Firat, M. (2016). Measuring the e-learning autonomy of distance education students. *Open Praxis*, 8 (3), 191-201
- Firat, M. (2016). Measuring the e-learning autonomy of distance education students. *OpenPraxis*, 8 (3), 191-201, Jul-Sep 2016. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]
- Force, D. (2004). *Relationships among transactional distance variables in asynchronous computer conferences: A correlation study*. Διαθέσιμο στο: <http://auspace.athabasca.ca:8080/dspace/bitstream/2149/533/1/force> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Fotiadou, A., Angelaki, C. & Mavroidis I. (2017). Learner autonomy as a factor of the learning process in distance education. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 20 (1), 96-111
- Fotiadou, A., Angelaki, C. & Mavroidis I. (2017). Learner autonomy as a factor of the learning process in distance education. *European Journal of Open, Distance and E Learning*, 20 (1), 96-111, 2017.
- Fox, F., Morris, M., & Rumsey, N. (2007). Doing synchronous online focus groups with young people: Methodological reflections. *Qualitative Health Research* 17(4), 539–547.
- Gadden, G. (1973). *Hermods 1893-1973*. Malmo: Hermods.
- Gagne, M. & Deci, E. L. (2005). Self-Determination Theory and Work Motivation. *Journal of Organizational Behavior*, 26, (4), 331-362.
- Garrison, D. R., Cleveland-Innes, M., & Fung, T. S. (2010). Exploring causal relationships among teaching, cognitive and social presence: Student perceptions of the community of inquiry framework. *The Internet and Higher Education*, 13(1-2), 31-36. DOI: 10.1016/J.IHEDUC.2009.10.002

- Garrison, R. (2000). Theoretical challenges for distance education in the 21st century: A shift from structural to transactional issues. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 1(1), 1–17.
- Garrison, D.R. and Shale, D. (1990). A new framework and perspective. In Garrison, D.R. and Shale, D. (Eds.) *Education at a distance: from issues to practice* pp. 123-134. Malabar, Florida: Krieger.
- Giossos, Y., Koutsouba, M., Lionarakis, A., & Skavantzios, K. (2009). Reconsidering Moore's transactional distance theory. *European Journal of Open Distance and ELearning*, 2009(2), 1–6.
- Gorsky, P., & Caspi, A. (2005). A critical analysis of transactional distance theory. *The Quarterly Review of Distance Education*, 6(1), 1–11.
- Gosmire, D., Van Osdel, J., & Morrison, M. (2009). Perceptions of synchronous chat tools in an online course. *Paper presented at the National Educational Computing Conference 2009*, Washington DC. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 2 Αυγούστου, 2023]
- Graff, K. and Holmberg, B. (1988). *International study on distance education - a project report*. Hagen: FernUniversitaet, ZIFF.
- Gunawardena, C. & McIsaac, M. (2004). Distance education. Στο D.H. Jonassen. (ed.), *Handbook of research for educational communications and technology*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers (σσ. 355-95).
- Hargreaves, A. (2003). *Teaching in the knowledge society: education in the age of uncertainty*. Maidenhead, England: Open University Press.
- Haythornthwaite, C. (2002). Building social networks via computer networks: Creating and sustaining distributed learning communities. In K. A. Renninger & W. Schumar (Eds.), *Building virtual communities: Learning and change in cyberspace* (pp. 159–190). Cambridge: Cambridge University Press.
- Hiemstra, R. (1982). "Self-Directed Adult Learning: Some Implications for Practice." ERIC Document Reproduction Service No. ED 262 259
- Hillman, D. (1999). A new method for analyzing patterns of interaction. *The American Journal of Distance Education*, 13(2), 37–47.

- Hisano, Y.M. (1989). An early Japanese experiment in distance education - the role of correspondence teaching in Japan's modernisation in the Meiji era (1868-1912). *Lcde Bulletin* 19, pp. 70-73.
- Holec, H. (1981). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon.
- Holmberg, B. (1995). The Evolution of the Character and Practice of Distance Education in: *Open Learning*, pg. 47-53.
- Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*, 2nd revised edition. London and New York: Routledge.
- Holmberg, P. B., Shelley, D. M., & White, D. C. J. (2005). *Distance education and languages: evolution and change*. Διαθέσιμο στο: <https://ebookcentralproquestcom.proxy.eap.gr> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Horvathova, B. (2011). *Development of competences of the autonomous student in professional language teaching through e-learning*. Διαθέσιμο στο: <https://www.researchgate.net/publication/298290074> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]
- Horvathova, B. (2011). *Development of competences of the autonomous student in professional language teaching through e-learning*. Διαθέσιμο στο: <https://www.researchgate.net/publication/298290074> [Ημερομηνία πρόσβασης 3 Αυγούστου, 2023]
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning: A study of asynchronous and synchronous e-learning methods discovered that each supports different purposes. *EDUCAUSE Quarterly*, 31(4), 51–55.
- Hurd, S. (2005). Autonomy and the distance language learner. In: P.B., Holmberg, D. M., Shelley & D. C. J. White (2005). *Distance education and languages : evolution and change*, pp 1-19 Διαθέσιμο στο: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Isaacs, G. (1990). Course and tutorial CAL lesson design: helping students take control of their own learning. *Educational and Training Technology International* 27, 1, pp. 85 91.
- Jiménez, R. M., & Vieira, F. (2015). *Enhancing autonomy in language education : a case-based approach to teacher and learner development*. Διαθέσιμο στο:

["https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr/"](https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr/) [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου 2023]

Jiménez, R. M., & Vieira, F. (2015). *Enhancing autonomy in language education : a case-based approach to teacher and learner development*. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Jones, B. F., Valdez, G., Nowakowski, J., & Knowles, M. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers*. New York: Association Press.

Jung, I. (2001). Building a theoretical framework of Web-based instruction in the context of distance education. *British Journal of Educational Technology*, 32(5), 525–534.

Kaye, A.R. (1991) Learning together apart. In: *NATO ARW Proceedings on collaborative learning and computer conferencing*, (ed.) A. Kaye, vol. 90, chap. 8, Berlin: Springer-Verlag.

Keegan, D. (1986). *The foundations of* London: Croom Helm.

Keegan, D. (2001). *Οι βασικές αρχές της ανοικτής και εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Kentnor, H. Distance Education and the Evolution of Online Learning in the United States, *Curriculum and Teaching Dialogue*, 2015, 17, University of Denver.

Knowles, M. S., Holton, I. E. F., & Swanson, R. A. (2005). *The adult learner the definitive classic in adult education and human resource development*. Διαθέσιμο στο: https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Korrespondens (1901-1975). *Distance education*. Periodical published by Hermods, Malmo.

Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977) The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159–174.

Law, M. & Sissons, L. (1985). The challenge of distance education. In: S.H. Rosenblum (Ed.) *Involving adults in the educational process. New directions for Continuing Education*, no 26. San Francisco: Jossey- Bass, pp 43-54. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Levine, J. (2007). The online discussion board. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 113, 67–74.

- Light, H.R (1956). *Teaching by Post*. Croydon: Pitman Correspondence College.
- Lighty, W.H. (1915). Correspondence-study teaching. *Proceedings of the first conference (of the National University Extension Association)*. Madison, Wisc.: University of Wisconsin. Re- printed in Mackenzie and Christensen (see below) pp.14-22.
- Little, D. (1991). *Learner autonomy: definitions, issues and problems*. Dublin: Authentik.
- Little, D. (2004). *Learner autonomy, teacher autonomy and the European language portfolio*. Διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/241667822_Learner_autonomy_teacher_autonomy_and_the_European_Language_Portolio [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Lynch, R., & Dembo, M. (2004). The relationship between self-regulation and online learning in a blended learning context. *The International Review of Research in Distance Learning*, Vol. 5, No 2. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Mabrito, M. (2006). A study of synchronous versus asynchronous collaboration in an online business writing class. *The American Journal of Distance Education*, 20(2), 93-107.
- Mackenzie, O. and Christensen, E.L. (1971). The changing world of correspondence study. *International readings*. University Park: Pennsylvania State University Press.
- Martyn, M. (2005). Using interaction in online discussion boards. *Educause Quarterly*, 4, 61–62.
- Mason, R and Kaye, A. (1989). *Mindweave Communication, Computers and Distance Education*. Oxford: Pergamon.
- Mathieson, D.E. (1971). *Correspondence study: a summary review of the research and development literature*. Syracuse, N.Y.: National Home Study Council/ERIC Clearinghouse on Adult Education.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Mayer, R. E. (2017). Using multimedia for e-learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 33, 403–423.
- Mayer, R. E. (2001). *Multimedia learning*. New York: Cambridge University Press.

- Mayer, R. E., & Moreno, R. (2002). Animation as an aid to multimedia learning. *Educational Psychology Review*, 14(1).
- Mc Brien, J. L., Jones, P., & Cheng, R. (2009). Virtual spaces: Employing a synchronous online classroom to facilitate student engagement in online learning. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 10(3), 2), 1–6.
- Mc Isaac, M., & Gunawardena, C. (1996). Distance Education. In D. H. Jonassen (Ed.), *Handbook of research for educational communications and technology: A project of the Association for Educational Communications and Technology* (pp. 403–437). NY: Simon and Schuster.
- Merriam, S. B. & Bierema, L. L. (2013). *Adult learning: linking theory and practice*. Διαθέσιμο στο: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Merriam, S. B. (2001). Andragogy and self-directed learning. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 89, 3-14.
- Merriam, S. B., & Bierema, L. L. (2013). *Adult learning: linking theory and practice*. Διαθέσιμο στο: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Moore, A. (2003). *Handbook of distance education*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Moore, M. & Kearsley, G. (1996). *Distance education: A systems review*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Moore, M. (1977). On a Theory of Independent Study. *ZiffPapiere* Nr. 16. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]
- Moore, M. (1984). On a theory of independent study. In D. Steware, D.Keegan, B. Homberg, Eds. *Distance education: International perspectives*. London: Routledge. 68 94.
- Moore, M. (1997). Theory of transactional distance. In D. Keegan (Ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22–38). New York: Routledge.
- Noffsinger J.S. (1926). *Correspondence schools, Iyceums, chatauguas*. New York: Macmillan.

- Onwe, O. (2013). Policies and Practice of Open and Distance Learning Models in the Sub-Saharan African Countries: A Literature Survey. *American International Journal of Contemporary Research* (Vol. 3) (No. 8).
- Pan, C., & Sullivan, M. (2005). Promoting synchronous interaction in an eLearning environment. *Technical Horizons in Education*, 33(2), 27–30.
- Perraton, H. (1978). I sat in H.G. Wells' chair. *Teaching at a Distance* 13, pp.1-4.
- Perraton, H. (1988). *A theory for distance education. Distance education: International perspectives*. New York: Routledge.
- Perraton, H. (2000). *Open and Distance Learning in the Developing World*. Routledge Falmer Studies in Distance Education. London and New York.
- Peters, O. (1973). *Die didaktische Struktur des Fernunterrichts. Untersuchungen zu einer industrialisierten Form des Lehrens und Lernens*. Tuebinger Beitrage zum Fernstudium 7. Weinheim: Beltz.
- Peters, O. (1989). The iceberg has not melted: further reflections on the concept of industrialisation and distance teaching. *Open Learning*, 4, 3, pp.3-8.
- Peters, O. (2003). Learning with new media in distance education. In: M.G. Moore & W. Anderson (Eds). *Handbook of distance education*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, New Jersey, pp 87-112.
- Peters, O. (2003). Learning with new media in distance education. In: M.G. Moore & W. Anderson. *Handbook of distance education*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, New Jersey, pp 87-112.
- Regan, K. (2003). *Emotion and e-learning. Online learning*. The University of Adelaide, 7, 78-92.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (2η έκδ.). Αθήνα: Gutenberg
- Ross, RD. (1976). The institutionalization of academic innovations, *Sociology of Education*, 49
- Rumble, G. AND Harry, K. (1982). *The distance teaching universities*. London: Croom Helm.
- Saba, F., & Shearer, R. (1994). Verifying key theoretical concepts in a dynamic model of distance education. *The American Journal of Distance Education*, 9(1), 36–59.

Santos, R. & Camara, M. (2010). *Autonomy in distance learning: reflections over the learner's role*. Διαθέσιμο

στο: <https://pdfs.semanticscholar.org/a7fd/e0bb2b056ebb8c502ce3c17a010029d564b7.pdf> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Santos, R. & Camara, M. (2010). *Autonomy in distance learning: reflections over the learner's role*. Διαθέσιμο στο:

<https://pdfs.semanticscholar.org/a7fd/e0bb2b056ebb8c502ce3c17a010029d564b7.pdf>

[Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Schullo, S., Hilbelink, A., Venable, M., & Barron, A. (2007). Selecting a virtual classroom system: Elluminate Live vs Macromedia Breeze (Adobe Connect Professional). *Journal of Online Learning and Teaching*, 3(4), 331–345.

Serdyukov, P. & Serdyukova, N. (2012). Time as Factor CSEDU2013-5th International Conference on Computer Supported Education of Success in Online Learning. *Journal of Information Technology and Application in Education*, 2012, 2, pp. 40-46.

Sereti, S. & Giossos, Y. (2018). Development of a learner autonomy scale. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 14 (1), 94-103. DOI:<http://dx.doi.org/10.12681/jode.18212>

Sereti, S. & Giossos, Y. (2018). Development of a learner autonomy scale. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 14 (1), 94-103. DOI:<http://dx.doi.org/10.12681/jode.18212>

Sharma, D. (2006). Online technologies kill distance in learning: Managing participation in online journalism courses. *Journal of Creative Communications*, 1(75), 75–81.

Siemens, G. Gasevic, D. & Dawson, S. (2015). *Preparing for the Digital University: A review of the history and current state of distance, blended, and online learning*. Athabasca, Canada: Athabasca University. Διαθέσιμο στο:

<http://linkresearchlab.org/PreparingDigitalUniversity.pdf> [Ημερομηνία πρόσβασης 1 Αυγούστου, 2023]

Smith, V. & Darvas, J. (2017). Encouraging student autonomy through higher order thinking skills. *Journal of Instructional Research*, 6, p29.

Smith, V. & Darvas, J. (2017). Encouraging student autonomy through higher order thinking skills. *Journal of Instructional Research*, 6, p29

Snyder, T., Tan, A., & Hoffman, C. (2006). *Digest of education statistics, 2005*. National Educational Statistics Center. Washington, DC: US Government Printer.

Διαθέσιμο στο: <http://nces.ed.gov/pubsearch/pubinfo.asp?pubid=2006030>
[Ημερομηνία πρόσβασης 2 Αυγούστου, 2023]

Soutopoulos N. (2018). A small-scale research about Skype as a synchronous social medium and its use and writing practices as an educational tool. *Proceedings of 4th International Conference Education Across Borders Education in the 21st Century: Challenges and Perspectives*. Florina, 19-20 October 2018.

Soutopoulos N. (2019). *Differentiated instruction: Greek as a foreign/second language for refugee children in reception class of Primary schools in Greece (Case Study)*. ELIKRANON Publications: Ioannina.

Spencer, D. (2002). *A field study of the use of synchronous computer-mediated communication in asynchronous learning networks* (Doctoral thesis), Rutgers University. UMINO: AAT 3064869 Διαθέσιμο στο: Ημερομηνία πρόσβασης 2 Αυγούστου, 2023]

Stevenson, K., & Sander, P. (1998). How to do Open University students expect to be Taught at Tutorials. *Open Learning*, v.13 (2), pp 42-46.

Tait, A. (2003). *Reflections on student support in Open and Distance Learning* Διαθέσιμο στο: irrod1.org/index.php/irrod1/article/viewArticle/134/214
[Ημερομηνία πρόσβασης 1 Αυγούστου, 2023]

Tait, A., (2000). Planning Student Support for Open and Distance Learning, *Open Learning* v.15 (3).

Taylor, J. C. (2001). Fifth generation distance education, *e-Journal of Instructional Science and Technology, e-JIST*, 4(1), 1-14.

Thanasoulas, D. (2000). Autonomy and Learning: an epistemological approach. *Applied Semiotics*, 4 (10), 115-131.

Thanasoulas, D. (2000). Autonomy and Learning: an epistemological approach. *Applied Semiotics*, 4 (10), 115-131.

The Open University (2023). *Learn about The Open University*, Διαθέσιμο στο: <https://www.open.ac.uk/about/main/> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Tooth, T. (2000). *The Use of MultiMedia in Distance Education*. Knowledge Series. Vancouver: Commonwealth of Learning. Διαθέσιμο στο: <http://www.col.org/knowledge/ksmultimedia.htm> [Ημερομηνία πρόσβασης 1 Αυγούστου, 2023]

Tsolakidis, C. & Fokides, M. (2001). Information and Communication Technologies as a Tool for Improving Teaching in Multigrade Schools στο European Distance Education Network. Στο *10th Annual Conference, Learning Without Limits: Developing the Next Generation of Education*. Stockholm 10-13 June. Proceedings, 160 –65.

Tsolakidis, C. A. (2001). Difficult School Network στο On Line Educa Berlin. Στο *7th International Conference on Technology Supported Learning and Training. Book of Abstracts Berlin*, 28-30.

Vincent, G.E. (1900). Going to college by mail. *Sunday School Times* (USA) 1 July, 1900.

Vincent, J.H. (1886). *Chataugua movement*. Boston: Chataugua Press.

Vygotsky, L. (1962). *Thought and language*. (E.Hanfmann and G.Vakar, Eds. And Transl.) Cambridge, MA: MIT Press.

Wedemeyer, C. A. (2010). *Learning at the back door: reflections on non-traditional learning in the lifespan*. Διαθέσιμο στο: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr> [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Wedemeyer, C. A. (2010). *Learning at the back door: reflections on non-traditional learning in the lifespan*. Διαθέσιμο στο: [Ημερομηνία πρόσβασης 4 Αυγούστου, 2023]

Weingartz, M. (1990). *Selbstaendigkeit im Fernstudium*. Hagen: FernUniversitaet, ZIFF.

Wheeler, S. & Reid, F. (2009). Student perceptions of immediacy and social presence in distance education. In: U. Bernath, A. Szücs, A. Tait & M. Vidal (Eds). *Distance and e-learning in transition. Learning innovation, technology and social challenges*. ISTE Ltd and John Wiley & Sons, Ink., UK & USA, pp 411-426

Wheeler, S. & Reid, F. (2009). Student perceptions of immediacy and social presence in distance education. In: U. Bernath, A. Szücs, A. Tait & M. Vidal (Eds). *Distance and e learning in transition. Learning innovation, technology and social challenges*. ISTE Ltd and John Wiley & Sons, Ink., UK & USA, pp 411-426

Whittle, C., Tiwari, S., Yan, S. and Williams, J. (2020). "Emergency remote teaching environment: a conceptual framework for responsive online teaching in crises", *Information and Learning Sciences*, Vol. 121 No. 5/6, pp. 311-319. <https://doi.org/10.1108/ILS-04-2020-0099>

Willen, B. (1981). *Distance education at Swedish universities*. Uppsala: Almqvist & Wiksell.

Yang, Z., & Liu, Q. (2007). Research and development of Web-based virtual online classroom. *Computers & Education*, 48, 171–184.

Zhang, A. (2003). *Transactional distance in web-based college learning environments: Towards measurement and theory construction* (Doctoral thesis). Richmond: Virginia Commonwealth University. UMI No: AAT 3082019

Zhubreva, T. (2016). *Distance learning: the practice of intercommunication between a tutor and students*. Moscow: Technological Institute.